

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่
และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี
เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”

ของคณะกรรมการการพัฒนাসังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม
วุฒิสภา

เรื่อง

“พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี
เพื่อหยุดวิกฤตอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา) บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ

ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร ๑๙)

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ: บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุกรุกไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๒) ซึ่งคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรหรือประชาคมภายในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาค การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันกรรมการ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางอจลา ณ ระนอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติพันธ์ อนันตกุลจิรโชติ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวจารุณี ฤกษ์ปราณี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายสมหมาย ศรีจันทร์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายภาณุพงษ์ เต็งวงษ์วัฒน์	เลขานุการคณะกรรมการ
๙. นางมยุรี โปธิแสน	รองเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๐. นางวาสนา ยศสอน	รองเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๑. นางสมศรี อูรามมา	รองเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สาม

๑๒. นายชาญชัย ...

๑๒. นายชาญชัย ไชยพิศ	โฆษกคณะกรรมการธิการ
๑๓. นางเจียรระนัย ตั้งเกียรติ	รองโฆษกคณะกรรมการธิการ คนที่หนึ่ง
๑๔. นางสาวมาเรีย เผ่าประทาน	รองโฆษกคณะกรรมการธิการ คนที่สอง
๑๕. นายประภาส ปิ่นตบแต่ง	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๖. นางเพลินจิต ชันแก้ว	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๗. นายวันชัย แข็งการเขตร	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๘. นางสมพร วรรณชาติ	กรรมการและที่ปรึกษา

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาทหน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรีไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์

(นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวภิรมย์ นิลทัพ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

(นางธนยา สิงห์มณี)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖

เพชรรัตน์ พิมพ์

เพชรรัตน์/ภิรมย์ ทาน

ภิรมย์ ตรวจ

ก

รายนามคณะกรรมการการพัฒนাসังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส
และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์
ประธานคณะกรรมการ

นางอจลา ณ ระนอง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายกิตติพันธ์ อนันตกุลจิรโชติ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายสมหมาย ศรีจันทร์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก

นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

นางสาวจรรุณี ฤกษ์ปราณี
รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า

นางวาสนา ยศสอน
รองเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่สอง

นายภาณุพงษ์ เต็งวงศ์วัฒนะ
เลขาธิการคณะกรรมการ

นางมยุรี โพธิแสน
รองเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

ข

นางสมศรี อูราม่า
รองเลขาธิการคณะกรรมการการคนทีสาม

นายชาญชัย ไชยพิศ
โฆษกคณะกรรมการการ

นางเจียรระนัย ตั้งกิริติ
รองโฆษกคณะกรรมการการ คนทีหนึ่ง

นางสาวมาเรีย เผ่าประทาน
รองโฆษกคณะกรรมการการ คนทีสอง

นายประภาส ป็นตบแต่ง
กรรมการและทีปรึกษา

นางเพลินจิต ชันแก้ว
กรรมการและทีปรึกษา

นายวันชัย แข็งการเขตร
กรรมการและทีปรึกษา

นางสมพร วรรณชาติ
กรรมการและทีปรึกษา

รายนามคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์

นายกิตติพันธ์ อนันตกุลจิรโชติ
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายชาญชัย ไชยพิศ
ประธานคณะอนุกรรมการ

นางสาวมาเรีย เผ่าประทาน
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง

นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส
อนุกรรมการ

นายประกาศ ปันตบแต่ง
อนุกรรมการ

นายกาญจน์ เต็งวงศ์วัฒนะ
อนุกรรมการและเลขาอนุกร

นายภูมิพงษ์ ชูจนหมั่ง
อนุกรรมการ

นางสุนี ไชยรส
อนุกรรมการ

นายสิปสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์
อนุกรรมการ

นายชานนท์ ดาหลาย
อนุกรรมการ

นางสาวสุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์
อนุกรรมการ

นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์
อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขาอนุกร

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์

นายเกียรติกร อัตรสาร

นางพีรยา หาญพงศ์พันธ์ุ

นายวีระพงษ์ เขมวารภรณ์

นายสมชาย ใจมนต์

นายทองใบ สะอาดรัมย์

นายอภินันท์ ไชยหะนิจ

นายจรุญศักดิ์ หนูศรีแก้ว

นายณรงค์ศักดิ์ สังข์ทอง

นางสาวภัทรา เรขตานันท์

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี
เพื่อหยุดวิกฤตบุกรุกไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”
ของคณะกรรมการการพัฒนาระบบ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๒) ซึ่งคณะกรรมการการพัฒนาระบบ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอทราบข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรหรือประชาคมภายในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมศักยภาพ ของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความ เสมอภาค การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่าย ความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุกรุกไฟฟ้าในเด็ก และเยาวชนไทย” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ทำหน้าที่พิจารณาศึกษา ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑) นายชาญชัย ไชยพิศ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายกิตติพันธ์ อนันตกุลจิโรชติ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นางสาวมาเรีย เผ่าประทาน	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นายภาณุพงษ์ เต็งวงษ์วัฒน์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๕) นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส	อนุกรรมการ
๖) นายประภาส ปิ่นตบแต่ง	อนุกรรมการ

๗) นางสาวสุณี ...

๗) นางสุนี ไชยรส	อนุกรรมการ
๘) นายภูมิพงษ์ ขุนฉนวนฉ่ำ	อนุกรรมการ
๙) นายสืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๐) นางสาวสุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๑) นายชานนท์ ดาหลาย	อนุกรรมการ
๑๒) นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑) นายอภิรักษ์ ไชยหะนิจ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒) นายทองใบ สะอาดรัมย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓) นายวีระพงษ์ เขมวารภรณ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔) นายสมชาย ใจมนต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕) นางสาวพีรยา หาญพงศ์พันธุ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖) นายจรรยาศักดิ์ หนูศรีแก้ว	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗) นายณรงค์ศักดิ์ สังข์ทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘) นายเกียรติกร อัตรสาร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙) นางสาวภัทรา เรขตานันต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวภิรมย์ นิลทัพ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ และนางธนยา สิงห์มณี นิติกรชำนาญการของกลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุกรุกไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย” ดังนี้

๒.๑ การศึกษาข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิโดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย บทความวิชาการ นโยบายยุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและต่างประเทศ สถานการณ์ การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ปัญหาบุกรุกไฟฟ้าของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการพิจารณาศึกษาที่มีความถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วนและสมบูรณ์

๒.๒ การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

๒.๒.๑ การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลข้อเท็จจริง จำนวน ๑ ครั้ง คือ เลขานุการของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับบุกรุกไฟฟ้าในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๘

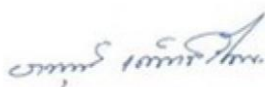
๒.๒.๒ การลงพื้นที่ศึกษาดูงานเพื่อติดตามการดำเนินการมาตรการแก้ไข ปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘ ณ โรงเรียนมัธยม วัดหนองจอก แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

๒.๒.๓ การจัดเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “มาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันศุกร์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๔.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๖ - ๔๐๗ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (ฝั่งวุฒิสภา)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการพิจารณาขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่าย ความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและ เยาวชนไทย” โดยคณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ดำเนินการพิจารณาศึกษากรณีดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณารายงาน ของคณะอนุกรรมการด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงาน ดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงาน การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดตามรายงานทำนองนี้ เพื่อให้วุฒิสภา ได้พิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบต่อไป

(นายภาณุพงษ์ เต็งวงษ์วัฒน์นะ)

เลขาธิการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม
วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการการพัฒนาลำดับ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา โดยคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ตระหนักถึงปัญหาการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทยกำลังเป็นวิกฤตที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหานี้ทวีความรุนแรงขึ้น ได้แก่ การเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าได้ง่ายผ่านตลาดมืดและช่องทางออนไลน์ การตลาดที่ดึงดูดเยาวชน ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ และการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นต้องอาศัยพลังเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ครอบครัวและเยาวชน เพื่อดำเนินการตามแผนระยะเร่งด่วน และพัฒนามาตรการที่มีผลกระทบเชิงโครงสร้าง จึงได้จัดทำรายงานพิจารณาศึกษาเรื่อง **“พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”** เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายของรัฐบาลที่ต้องการควบคุมการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเร่งด่วน ด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ๑) การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า ๒) การปราบปรามโดยการบังคับใช้กฎหมาย และ ๓) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า โดยมีวิธีการพิจารณาศึกษาจากสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัย บทความวิชาการ นโยบายยุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและต่างประเทศ สถานการณ์การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชน การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหามะเร็งในเด็กและเยาวชน และการจัดเสวนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

โดยมีผลการพิจารณาศึกษา แบ่งออกเป็น ๖ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑. การกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน โดยการจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทที่แตกต่างกันไปตามภารกิจและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน สามารถจำแนกบทบาทออกเป็น ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ

ส่วนที่ ๒. ทักษะและมุมมอง รวมทั้งระดับความร่วมมือ (Collaboration Level Analysis) ขององค์กรต่าง ๆ ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามะเร็งในเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่า ทักษะขององค์กรต่าง ๆ ต่อการแก้ไขปัญหามะเร็งในเด็กและเยาวชนมีความหลากหลาย โดย ภาครัฐเน้นการป้องกันและปราบปรามเป็นหลัก แต่ยังมีช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนภาคเอกชนมองว่านโยบายห้ามทั้งหมดอาจไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด และเสนอให้มีการควบคุมแทน ทั้งนี้ ภาคประชาสังคมต้องการให้มีมาตรการที่เข้มงวดขึ้นเพื่อป้องกันเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า ส่วน NGOs สนับสนุนการรณรงค์และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่เยาวชน ในขณะที่บางส่วนกังวลว่าการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไป

อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน แม้ทัศนคติของแต่ละภาคส่วนจะมีความหลากหลายเพียงใด ล้วนเป็นทัศนคติเชิงสร้างสรรค์และมีจุดเป้าหมายเดียวกัน คือ การปกป้องและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจากอุบัติเหตุไฟฟ้า จึงมีข้อค้นพบเกี่ยวกับระดับความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้า ในเด็กและเยาวชนซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในหลายระดับ

ส่วนที่ ๓. พลังความร่วมมือและแนวทางบูรณาการในการจัดการปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้า ในเด็กและเยาวชน โดยการจัดการปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนต้องอาศัยพลังความร่วมมือ จากหลายภาคส่วน ด้วยการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่สามารถ จำแนกออกเป็นด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงภารกิจบทบาทหน้าที่และจัดกลุ่มการดำเนินงานร่วมกันให้สามารถ ผนึกกำลังออกมาเป็นพลังความร่วมมือและเกื้อกูลแนวทางการดำเนินงานรองรับและส่งเสริมระหว่าง องค์กรต่าง ๆ ในลักษณะความร่วมมือเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

ส่วนที่ ๔. ผลลัพธ์ (Effectiveness Analysis) ช่องว่าง (Gap Analysis) และปัจจัย ความสำเร็จของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้า ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของความร่วมมือ ในการควบคุมอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (๑) นโยบาย ที่ชัดเจน (๒) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (๓) การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวัง และ (๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการ พัฒนา เช่น (๑) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย (๒) การสนับสนุนจากภาคเอกชนที่ยังไม่เพียงพอ และ (๓) ระบบเฝ้าระวังในระดับชุมชนที่ต้องเข้มแข็งขึ้น หากสามารถปรับปรุงในประเด็น เหล่านี้ได้ จะช่วยให้มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้ามีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ มากขึ้น

ส่วนที่ ๕. เปรียบเทียบรูปแบบความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมเวทีการเสวนากับ การศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก โดยการจัดเวทีเสวนาและการศึกษาดูงานที่โรงเรียน มัธยมวัดหนองจอกเป็น ๒ รูปแบบ ที่เสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยการเสวนามุ่งเน้นที่การกำหนด นโยบายและการวางแผนที่สามารถนำไปใช้ในระดับประเทศ ขณะที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก เป็นพื้นที่ปฏิบัติจริงที่สามารถแสดงให้เห็นว่ามาตรการที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพเพียงใด เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน ควรนำบทเรียนจากโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกไปขยายผล ในระดับประเทศ และในทางกลับกัน ควรใช้ข้อเสนอเชิงนโยบายจากการเสวนามาสนับสนุน โรงเรียนอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินมาตรการได้อย่างเป็นระบบ

ส่วนที่ ๖. อุปสรรค (Barrier Analysis) ที่ทำให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไข ปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งอุปสรรคที่ทำให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขอุบัติเหตุ ไฟฟ้าไม่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม ด้านการปรับปรุง กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอุปสรรค อย่างเร่งด่วน โดยการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมมากขึ้น เพิ่มการบังคับ ใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการบูรณาการการทำงานอย่างเป็นระบบเชื่อมต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การป้องกัน และแก้ไขอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ซึ่งการประมวลผลส่วนต่าง ๆ จากส่วนที่ ๑ ถึงส่วนที่ ๖ เพื่อนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ๓ ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการบูรณาการเชื่อมโยงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

รายงานการพิจารณาศึกษาลบฉบับนี้ ได้นำ "โมเดลปัจจัยห้าประการ" (The Five Factor Model) มาเป็นกรอบในการบูรณาการเชื่อมโยง สนับสนุน และส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ในการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบทางชีวภาพ จิตใจ และสังคม (biopsychosocial impacts) ของบุหรี่ไฟฟ้า

๑) ฐานพหุระมิต : ผู้กำหนดนโยบาย (Policymakers) เป็นรากฐานสำคัญในการกำหนด ภาวะเทียบและนโยบายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ เพื่อปกป้องเด็กเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าให้ห่างไกลจากพิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้า และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบโดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ออกกฎหมายที่เข้มงวดเกี่ยวกับการจำหน่ายและโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า
- ๒) สนับสนุน งานวิจัยและการศึกษา เพื่อพัฒนานโยบายที่เหมาะสม
- ๓) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ ในการควบคุมการนำเข้า

บุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย

๒) ระดับกลาง : นักการศึกษาและบุคลากรทางการแพทย์ (Educators & Healthcare Professionals) เป็น สื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ และสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าให้กับเยาวชนให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลกระทบทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมที่เกิดจากบุหรี่ไฟฟ้ามีบทบาทในการเฝ้าระวังและแนะนำแนวทางช่วยเหลือเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ มีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

- ๑) พัฒนาหลักสูตร “บุหรี่ไฟฟ้าและผลกระทบต่อสุขภาพ” สำหรับโรงเรียน
- ๒) ฝึกอบรม ครูและบุคลากรทางการแพทย์ ให้สามารถสื่อสารเรื่องบุหรี่

ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ๓) จัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษาและช่วยเหลือบุหรี่ไฟฟ้า ในโรงเรียนและชุมชน

๓) ระดับสูงขึ้น : ครอบครัว (Families) เป็นแนวป้องกันด่านแรก ที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้านำข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ของครอบครัวให้การสนับสนุนทางอารมณ์ และให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่บุตรหลาน มีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพูดคุยเรื่องบุหรี่ไฟฟ้ากับ

บุตรหลาน

- ๒) สนับสนุนให้ครอบครัวมีบทบาทในการ สอดส่องและป้องกันการใช้บุหรี่

ไฟฟ้าของเด็ก

- ๓) ให้ครอบครัวเข้าถึง แหล่งช่วยเหลือและการให้คำปรึกษา เมื่อลูกมีปัญหา

การใช้บุหรี่ไฟฟ้า

๔) ยอดพีระมิต: เยาวชน (Youth) เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของมาตรการป้องกันและควบคุมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความคิดเห็นและค่านิยมของเยาวชน มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการใช้หรือการเลิกบุหรี่ไฟฟ้า มีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดกิจกรรม “เพื่อนสอนเพื่อน” (Peer-to-Peer Education) เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้นำในการต่อต้านบุหรี่ไฟฟ้า

๒) พัฒนาแคมเปญออนไลน์ บน TikTok, YouTube, และ Instagram เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เข้าถึงเยาวชน

๓) สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

โดยสรุป การนำโมเดลปัจจัยห้าประการมาเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากพื้นฐานของการกำหนดนโยบายที่มีการเสริมสร้างโครงสร้างการกำกับดูแลระดับชาติที่ชัดเจน มั่นคง และยั่งยืน โดยทำงานร่วมกับสถาบันการศึกษาที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลและจัดการกับปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า ด้วยข้อมูลจากนักวิชาการและแพทย์เพื่อผลักดันนโยบายที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาเครือข่ายการศึกษาและการแพทย์ให้เป็นแนวหน้าของการป้องกัน สนับสนุนให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาและเลิกบุหรี่ไฟฟ้าในสถานศึกษาและโรงพยาบาล โดยบุคลากรทางการแพทย์คอยให้แนวทางที่ชัดเจนในการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน ในขณะที่ครอบครัวมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการป้องกัน โดยพ่อแม่ต้องมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เพื่อเสริมสร้างพลังของเยาวชนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเป็นกระบอกเสียงในการต่อต้านบุหรี่ไฟฟ้า ใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่หลักในการให้ความรู้และรณรงค์

โมเดลปัจจัยห้าประการจะช่วยให้การแก้ปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เน้นการป้องกันเชิงรุกแทนการใช้มาตรการลงโทษเพียงอย่างเดียว สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคการศึกษา แพทย์ ครอบครัว เด็กและเยาวชน ใช้แนวทางที่เป็นระบบจากฐานพีระมิตสู่ยอดพีระมิต สร้างแรงกระเพื่อมในสังคมเพื่อให้บุหรี่ไฟฟ้ากลายเป็น “สิ่งที่ไม่เท่” ในมุมมองของเยาวชน โดยการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนตามโครงสร้างพีระมิตนี้ จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการการดำเนินการเชิงรุกทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

เป้าหมายหลักสำคัญของมาตรการเชิงรุก

๑) ดำเนินการตามแผนระยะเร่งด่วนทันที การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อลดจำนวนเยาวชนที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า และป้องกันการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ด้วยการเสริมสร้างความตระหนักรู้ผ่านเครือข่ายโรงเรียน ชุมชน และสื่อออนไลน์

๒) เสริมสร้างมาตรการปราบปรามในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อสร้างผลกระทบเชิงโครงสร้างด้วยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานรัฐ และองค์กรเอกชน ภายใต้คณะกรรมการบริหารการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าทางออนไลน์

๓) พัฒนาปรับปรุงกฎหมายและมาตรการควบคุม ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าทั้งในตลาดมืดและแพลตฟอร์มออนไลน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า **เป้าหมายย่อย**

๑) ลดจำนวนนักสูบหน้าใหม่ : เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้ากำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มเด็กและเยาวชนหากไม่มีมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ จำนวนเด็กและเยาวชนที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒) สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม : การรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนและครอบครัวรับรู้และตระหนักถึงอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า และผลกระทบที่แท้จริง จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจไม่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าตั้งแต่นั้น

๓) ลดภาระงานของยุทธศาสตร์อื่น ๆ : ถ้ามาตรการป้องกันได้ผลดี จะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่เข้าสู่การใช้บุหรี่ไฟฟ้า ทำให้มาตรการปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายมีเป้าหมายที่แคบลง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้รับผิดชอบ

- ๑) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- ๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๔) สถาบันพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา
- ๕) โรงเรียน มหาวิทยาลัย และเครือข่ายผู้ประกอบการ
- ๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๗) กระทรวงสาธารณสุข
- ๘) กรมประชาสัมพันธ์
- ๙) สื่อมวลชน
- ๑๐) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- ๑๑) ภาคเอกชน
- ๑๒) องค์กรเยาวชน
- ๑๓) แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย

มาตรการเชิงรุกระยะเร่งด่วน (ภายใน ๓ เดือน)

๑) จัดอบรมผู้ปกครองและครูให้มีบทบาทเชิงรุกสามารถให้ความรู้และคำแนะนำเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เสริมสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองและครู เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคม
- เพิ่มทักษะในการสื่อสาร เพื่อให้สามารถพูดคุยกับเด็กและเยาวชนเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างเครือข่ายการสนับสนุน ระหว่างผู้ปกครอง ครู และชุมชน รวมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ คู่มือและสื่อออนไลน์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างเป็นระบบ และใช้เป็นแนวทางในการพูดคุยกับเยาวชนได้ง่ายขึ้น
- สนับสนุนให้ โรงเรียนมีศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า โดยให้ครูและที่ปรึกษาแนะแนวมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยง พัฒนาทักษะในการสังเกตพฤติกรรมเสี่ยง และสามารถแนะนำช่องทางช่วยเหลือเยาวชนที่อาจติดบุหรี่ไฟฟ้า

๒) เปิดตัวแคมเปญระดับชาติ เช่น “NO Vape Thailand” ผ่านโซเชียลมีเดีย

- จัดทำวิดีโอสั้นและอินโฟกราฟิก เกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าเผยแพร่บน TikTok, YouTube, และ Instagram เพื่อสร้างกระแสในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- ร่วมมือกับอินฟลูเอนเซอร์และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างกระแสต้านบุหรี่ไฟฟ้าและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
- พัฒนาชาเลนจ์ออนไลน์ (Online Challenge) เช่น #NoVapeChallenge ให้เยาวชนมีส่วนร่วมและแชร์แนวคิดต้านบุหรี่ไฟฟ้า
- ใช้โฆษณาแบบเจาะกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Ads) เพื่อให้ข้อมูลไปถึงเยาวชนในกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) บูรณาการการเรียนการสอนเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน

- กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ เนื้อหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า พิษภัยและผลกระทบต่อสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสุขศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
- พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เช่น การใช้วิดีโอสั้น กรณียศึกษา และการเรียนรู้ผ่านเกมหรือแอปพลิเคชัน
- จัดทำโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ไฟฟ้า โดยให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดบุหรี่ไฟฟ้า
- มีมาตรการเฝ้าระวังภายในโรงเรียน โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการระบุและป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในหมู่นักเรียน
- ตั้ง “เครือข่ายเยาวชนต้านบุหรี่ไฟฟ้า” ในสถานศึกษาและชุมชน ฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นผู้ดำเนินการรณรงค์ในโรงเรียน (Peer-to-Peer Advocacy) จัดกิจกรรมรณรงค์และค่ายเยาวชนปลอดบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อสร้างภาวะผู้นำและให้ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่

ไฟฟ้า รวมทั้ง ให้รางวัลและแรงจูงใจแก่โรงเรียนหรือกลุ่มเยาวชนที่มีผลงานโดดเด่นในการรณรงค์ด้านอนุรักษ์ไฟฟ้า

มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)

- ๑) สร้างระบบให้คำปรึกษาและช่วยเหลืออนุรักษ์ไฟฟ้าในเยาวชน เปิดสายด่วนอนุรักษ์ไฟฟ้า และเพิ่มบริการช่วยเหลืออนุรักษ์ไฟฟ้าในโรงเรียน
- ๒) สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนอนุรักษ์ไฟฟ้า ด้วยการพัฒนาแอปพลิเคชันช่วยเหลืออนุรักษ์ไฟฟ้าที่ให้รางวัลสำหรับผู้ที่ได้สำเร็จ

มาตรการระยะยาว (ภายใน ๓ - ๕ ปี)

- ๑) บังคับใช้มาตรฐาน "โรงเรียนปลอดอนุรักษ์ไฟฟ้า" กำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีนโยบายและมาตรการชัดเจนเกี่ยวกับอนุรักษ์ไฟฟ้า
- ๒) การสร้างวัฒนธรรมที่ต่อต้านการใช้อนุรักษ์ไฟฟ้า ทำให้อนุรักษ์ไฟฟ้าเป็นเรื่อง "ไม่เท่" ในสังคมเยาวชน ด้วยการส่งเสริมไอดอลและตัวอย่างที่ดี เป็นบุคคลที่เยาวชนชื่นชม เช่น ศิลปิน นักกีฬา หรือผู้ทรงอิทธิพลในการรณรงค์ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางเลือกสร้างสรรค์ เช่น กีฬา ดนตรี และกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นพื้นที่ทางเลือกสำหรับเยาวชน
- ๓) ร่วมมือกับสื่อบันเทิงและละครที่สอดแทรกเนื้อหาต่อต้านการใช้อนุรักษ์ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒: การปราบปรามโดยการบังคับใช้กฎหมาย

เป้าหมายย่อย

- ๑) ลดการเข้าถึงอนุรักษ์ไฟฟ้าในตลาดมืดและออนไลน์: แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายห้ามอนุรักษ์ไฟฟ้าอยู่แล้ว แต่ยังคงมีการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายทางออนไลน์และตลาดมืด การปราบปรามอย่างเข้มงวดจะช่วยลดการเข้าถึงของเยาวชน
- ๒) ทำให้การใช้อนุรักษ์ไฟฟ้าไม่ง่าย: หากมีการปราบปรามและลงโทษผู้จำหน่ายอย่างจริงจัง ราคาของอนุรักษ์ไฟฟ้าในตลาดมืดจะสูงขึ้น และการเข้าถึงจะยากขึ้น ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเยาวชน
- ๓) เสริมพลังให้กับมาตรการป้องกัน: หากมีมาตรการป้องกันแต่อนุรักษ์ไฟฟ้ายังหาซื้อได้ง่ายก็อาจไม่สามารถหยุดยั้งการแพร่ระบาดได้ การปราบปรามจะช่วยเสริมให้มาตรการป้องกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้รับผิดชอบ

- ๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ๒) กรมศุลกากร
- ๓) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ๔) กระทรวงพาณิชย์
- ๕) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

- ๖) กระทรวงมหาดไทย
- ๗) กระทรวงสาธารณสุข
- ๘) กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- ๙) กระทรวงการคลัง
- ๑๐) กรมสรรพสามิต
- ๑๑) สำนักนายกรัฐมนตรี
- ๑๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ๑๓) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา)
- ๑๔) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด
- ๑๕) บริษัทขนส่งพัสดุเอกชนอื่น ๆ
- ๑๖) เครือข่ายภาคประชาสังคม
- ๑๗) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรการระยะเร่งด่วน (ภายใน ๓ เดือน)

๑) ตั้งศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ (Task Force) ปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้า

- ใช้ AI และ Big Data ในการติดตามและระบุร้านค้าออนไลน์ที่ขายบุหรี่ไฟฟ้า

ผิดกฎหมาย

- ประสานความร่วมมือกับแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Shopee, Lazada, TikTok, และ Facebook ให้ระงับบัญชีผู้ขายบุหรี่ไฟฟ้าอัตโนมัติ

- ลงโทษแพลตฟอร์มที่ไม่ปิดกั้นบัญชีผู้ขายบุหรี่ไฟฟ้า

๒) เร่งจับกุมและปราบปรามเครือข่ายนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

- ตั้ง "สายด่วนแจ้งเบาะแส" (Hotline) และแอปพลิเคชัน สำหรับประชาชน
- สร้างระบบแจ้งเบาะแสและให้รางวัลแก่ประชาชนที่แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่าย

จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

- กวาดล้างแหล่งจำหน่ายในสถานที่เป้าหมาย เช่น ห้างสรรพสินค้า, ตลาดนัด, และร้านค้าใกล้โรงเรียน

๓) เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ค้าขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน

- ปรับเพิ่มค่าปรับและโทษจำคุก สำหรับผู้ที่จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน

มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)

๑) ขยายการบังคับใช้กฎหมายในระดับท้องถิ่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำในการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ของตน รวมทั้ง สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับตำรวจและฝ่ายปกครอง

๒) ควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าตามแนวชายแดนและท่าเรือ เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ศุลกากรและใช้เทคโนโลยี X-ray ตรวจสอบบุหรี่ไฟฟ้าที่ลักลอบนำเข้า

มาตรการระยะยาว (ภายใน ๓ - ๕ ปี)

- ๑) สร้างระบบตรวจสอบและควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าแบบถาวร ตั้งศูนย์ติดตามข้อมูล การลักลอบนำเข้าและการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า โดยใช้ระบบ AI และ Machine Learning ในการวิเคราะห์แนวโน้มการจำหน่ายผิดกฎหมาย
- ๒) สร้างฐานข้อมูลร้านค้าผิดกฎหมายและขึ้นบัญชีดำ ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้
- ๓) ร่วมมือกับ ASEAN และ Interpol ในการจัดการการลักลอบนำเข้า เช่น พัฒนาเทคโนโลยีตรวจจับบุหรี่ไฟฟ้าผ่านระบบโลจิสติกส์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

เป้าหมายย่อย

- ๑) ทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปิดช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้เกิดการลักลอบจำหน่าย : แม้บุหรี่ไฟฟ้าจะผิดกฎหมายในประเทศไทย แต่ยังมีช่องว่างที่ทำให้ผู้ลักลอบขายสามารถหลีกเลี่ยงบทลงโทษได้
- ๒) สร้างกลไกบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ : กฎหมายต้องมีความชัดเจนและครอบคลุมทั้งในเรื่องของการปราบปราม การกำกับดูแลออนไลน์ และการควบคุมการโฆษณา
- ๓) ลดความซับซ้อนของกฎหมายเพื่อให้บังคับใช้ได้จริง : ปัจจุบันบางมาตรการมีความคลุมเครือ และทำให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้ได้ยาก

ผู้รับผิดชอบ

- ๑) สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการการวิสามัญฯ
- ๒) กระทรวงพาณิชย์
- ๓) กระทรวงยุติธรรม
- ๔) กระทรวงสาธารณสุข
- ๕) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรการระยะเร่งด่วน (ภายใน ๓ เดือน)

- ๑) แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ให้ครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้า เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้โฆษณาหรือรีวิwbuหรีไฟฟ้าในโซเชียลมีเดีย
- ๒) ประกาศให้การครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าโดยเยาวชนเป็นความผิดทางปกครอง บังคับใช้บทลงโทษเบา (เช่น การเข้ารับอบรม) สำหรับเยาวชนที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)

- ๑) ออกกฎหมายควบคุมการขายบุหรี่ไฟฟ้าทางออนไลน์ บังคับให้แพลตฟอร์มออนไลน์ต้องรับผิดชอบในการปิดกั้นร้านค้าที่ขายบุหรี่ไฟฟ้า
- ๓) ปรับปรุงระบบเก็บภาษีสำหรับบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย หากควบคุมไม่ได้ ๑๐๐% ต้องเก็บภาษีสูงขึ้นเพื่อให้เยาวชนเข้าถึงได้ยากขึ้น

มาตรการระยะยาว (ภายใน ๓ - ๕ ปี)

- ๑) ออกกฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเป็นทางการ ตัดสินใจว่าควรห้ามหรือควบคุมโดยใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เป็นฐาน
- ๒) ตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อตรวจสอบสถานการณ์ทุกปี
- ๓) สร้างระบบติดตามและประเมินผลทางกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย ทั้งมิติสาระของกฎหมาย และประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในระยะ เวลาห้าปี หรือในห้วงเวลาที่เร็วกว่านั้น หากมีเหตุผลและความจำเป็นตามสมควร

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จะเห็นได้ว่า รายงานการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย” ฉบับนี้ ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุก เนื่องจากให้ผลกระทบโดยตรงและเร็วกว่า ในการหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทยที่กำลังเป็น “คลื่นสีนามิบุหรี่ไฟฟ้า” แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยังเป็นสิ่งสำคัญในระยะยาว เพราะสามารถสร้างกรอบการทำงานที่มั่นคง และขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศ สร้างระบบที่ยั่งยืนและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา กลับมาซ้ำอีก แม้ว่าการเปลี่ยนนโยบายอาจต้องใช้เวลา แต่หากไม่มีนโยบายสนับสนุน มาตรการเชิงรุกอาจส่งผลได้เพียงชั่วคราว ดังนั้น ประเทศไทยควรใช้แนวทางผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ควรใช้ควบคู่ไปกับมาตรการเชิงรุก ๕ ปี ที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในรายงานฉบับนี้ เป็นแนวทางเชื่อมต่อกับมาตรการเชิงรุกทั้ง ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ๑) กำหนดให้ประเด็นการปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็น “วาระแห่งชาติ” เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ มีเป้าหมายร่วมกันในการบูรณาการ ผลักดันด้านกฎหมายและบทลงโทษอย่างเข้มงวดและจริงจัง (เช่น เสนอแก้ไขกฎหมายให้มีโทษรุนแรงขึ้น สำหรับการขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เด็กและเยาวชน ห้ามโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าทุกรูปแบบ บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง บังคับให้มีฉลากคำเตือนที่ชัดเจนขึ้น และควบคุมการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ดึงดูดเยาวชน เป็นต้น)

- ๒) ตั้งคณะกรรมการระดับชาติในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อกำหนดทิศทางและติดตามผลการดำเนินงาน

- ๓) จัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรการเชิงรุกฯ (Data Analytic Center) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีประโยชน์ และสร้างผลกระทบในวงกว้าง จำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะที่มีความโปร่งใส ครอบคลุม และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๔) จัดทำ “กฎหมายกำกับแพลตฟอร์มดิจิทัล” ให้บริษัทโซเชียลมีเดียต้องรับผิดชอบในการลบคอนเทนต์ที่ขายบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นแรงหนุนอีกแรงในการลดละ เลิกบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชน

๕) การสนับสนุนให้มีบริการช่วยเหลือเลิกบุหรี่ไฟฟ้าสำหรับเด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษา

๖) การประเมินผลมาตรการทุก ๖ เดือน เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพ

๗) การจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง และมาตรการเชิงรุกฯ (Data Analytic Center) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีประโยชน์และสร้างผลกระทบในวงกว้าง จำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะที่มีความโปร่งใส ครอบคลุมและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๘) การแลกเปลี่ยนความร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อสร้างความร่วมมือในภูมิภาค เพื่อควบคุมการค้าและการตลาดบุหรี่ไฟฟ้าข้ามพรมแดนเข้าร่วมโครงการระดับนานาชาติ เช่น ความร่วมมือผ่าน WHO FCTC เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและกลยุทธ์

๙) การพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ เพื่อนำมาสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

- การวิจัยเปรียบเทียบ ศึกษารายละเอียดกฎหมายและนโยบายในแต่ละประเทศ และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย

- การส่งเสริมงานวิจัยในประเทศ เก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชนเพื่อพัฒนามาตรการที่เหมาะสม สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อเยาวชน เพื่อใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการในการผลักดันนโยบายในอนาคต

- การนำบทเรียน มาตรการเชิงรุก หรือกรณีศึกษาจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการควบคุม การให้ความรู้ และการรณรงค์ มาพิจารณาและปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

๑. กระทรวงสาธารณสุข / สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา : ศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพ และเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมาย

๒. กระทรวงศึกษาธิการ : บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าในหลักสูตรการเรียนการสอน

๓. กระทรวงยุติธรรม : เพิ่มโทษทางกฎหมาย และกำกับดูแลการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้อง

๔. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม : ตรวจสอบและควบคุมการขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางออนไลน์

๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ / กรมศุลกากร : ปราบปรามการลักลอบนำเข้า และการขายบุหรี่ไฟฟ้า

๖. แพลตฟอร์มออนไลน์ (Facebook, Shopee, TikTok, Lazada ฯลฯ) : บล็อกและลบโฆษณาหรือร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

๗. องค์กรภาคประชาสังคม / NGOs : เผื่อระวางและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของ
 บุหรี่ไฟฟ้า

แนวทางการดำเนินงานตามลำดับเวลา

ระยะกลาง (ปีที่ ๒ - ๓) : วางรากฐานทางกฎหมายและกำกับดูแล

เป้าหมาย : เริ่มต้นการปรับปรุงกฎหมายและกำหนดมาตรการควบคุม

- ๑) ตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อพิจารณาการปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า
- ๒) ศึกษากรณีตัวอย่างจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์
- ๓) เสนอร่างกฎหมายที่เข้มงวดขึ้นเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน
- ๔) พัฒนาแผนบังคับใช้กฎหมายโดยบูรณาการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะยาว (ปีที่ ๔ - ๕) : การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมาย : ออกกฎหมายใหม่และบังคับใช้จริงจัง

- ๑) ออกกฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกช่องทางจำหน่าย
- ๒) บังคับใช้กฎหมาย “ห้ามโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าทุกรูปแบบ” รวมถึงการตลาดทางโซเชียลมีเดีย
- ๓) เพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับผู้ลักลอบขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน
- ๔) บังคับใช้มาตรฐาน การติดฉลากคำเตือนบนผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า
- ๕) พัฒนาเทคโนโลยีสำหรับตรวจสอบและควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางออนไลน์

โดยสรุป การกำหนดให้ “การปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า” เป็น “วาระแห่งชาติ” จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและบูรณาการทำงานร่วมกันในการผลักดันกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและการบังคับใช้ที่จริงจัง ทำให้การปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้าเป็นภารกิจของทุกภาคส่วน ตั้งแต่รัฐบาล โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีผลในระยะยาว โดยให้การปกป้องเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็นเป้าหมายของทั้งประเทศ

คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการพิจารณา ศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย” ฉบับนี้ จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและบูรณาการทำงานร่วมกัน ในการผลักดันกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและการบังคับใช้ที่จริงจัง ทำให้การปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้าเป็นภารกิจของทุกภาคส่วน ตั้งแต่รัฐบาล โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีผลในระยะยาวโดยให้การปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็นเป้าหมายของทั้งประเทศ

สารบัญ

	หน้า
รายนามคณะกรรมการ	ก
รายนามคณะอนุกรรมการ	ค
รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ	ง
รายงานการพิจารณาศึกษา	จ
บทสรุปผู้บริหาร	ช
สารบัญ	ท
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๕
๑.๓ ขอบเขตการพิจารณา	๕
๑.๔ วิธีพิจารณาศึกษา	๕
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก กับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า	๗
๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ กับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	๑๐
๒.๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖	๑๒
๒.๔ วิธีการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ	๑๓
๒.๕ อะไรคือบุหรี่ไฟฟ้า	๑๕
๒.๖ กฎหมายไทยที่มีอยู่ในการบังคับใช้เรื่องบุหรี่ไฟฟ้า	๒๑
๒.๗ ห่วงโซ่การค้าปลีกและการป้องกันและแก้ปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน	๒๒
๒.๘ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุก	๒๓
๒.๙ กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า	๒๘
๒.๑๐ ต้นแบบพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า (User Persona)	๓๐
บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา	๓๓
๓.๑ ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิโดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย บทความวิชาการนโยบายยุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในประเทศไทยและต่างประเทศ สถานการณ์การดำเนินงาน ขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง	๓๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๒ ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ ประกอบด้วย	๓๓
๓.๒.๑ การลงพื้นที่เดินทางศึกษาดูงาน	๓๓
๓.๒.๒ รับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง	๓๗
๓.๒.๓ การจัดเสวนา เรื่อง “มาตรการเชิงรุก เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน”	๔๖
บทที่ ๔ ผลการพิจารณาศึกษา	๕๗
ส่วนที่ ๑ ภารกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการ ปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน	๕๘
ส่วนที่ ๒ ทศนคติและมุมมอง รวมทั้งระดับความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้า	๖๑
ส่วนที่ ๓ พลังความร่วมมือและแนวทางบูรณาการในการจัดการปัญหา อุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน	๖๕
ส่วนที่ ๔ ผลลัพธ์ (Effectiveness Analysis) ช่องว่าง (Gap Analysis) และปัจจัยความสำเร็จของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้า	๖๘
ส่วนที่ ๕ เปรียบเทียบรูปแบบความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมเวทีการเสวนา กับการศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก	๗๑
ส่วนที่ ๖ อุปสรรค (Barrier Analysis) ที่ทำให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไข ปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าไม่ประสบความสำเร็จ	๗๓
บทที่ ๕ ข้อเสนอแนะ	๗๗
๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการบูรณาการเชื่อมโยงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ	๗๘
๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการการดำเนินการเชิงรุกทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป้าหมายหลักสำคัญของมาตรการเชิงรุก	๘๐
๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๘๕
บรรณานุกรม	

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก

ผนวก ก.

- รายงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา
- รายงานที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการและเลขานุการประจำ คณะกรรมการ
- รายงานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ
- รายงานคณะอนุกรรมการ
- รายงานฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

ภาคผนวก ข.

- ประมวลภาพกิจกรรมของคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา โดย คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์

ภาคผนวก ค.

- เอกสารอ้างอิงข้อมูลนำเสนอของผู้เข้าร่วมเสวนา
 ๑. “บุหรีไฟฟ้า มหันตภัยต่อเด็กและเยาวชนไทย”
โดย ศ.นพ.ประกิต วาทีสาธกิจ, มูลนิธิธรรงศ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่,
 ๒. “อนาคตไทย ห่างไกล ยาเสพติดและบุหรีไฟฟ้า”
โดย นายแพทย์ชยันทน์ สิทธิบุศย์ ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
 ๓. “นโยบายบุหรีไฟฟ้าประเทศไทย”
โดย ศ.พญ.สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) คณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล
เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ บุหรีไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับ
เด็กและเยาวชน

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา

ปัจจุบันปัญหาการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยเป็นอย่างมาก จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้น ๑๐ เท่า จาก ๗๘,๗๔๒ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็น ๗๐๙,๖๗๗ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สำหรับเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี เพิ่มขึ้นจาก ๒๔,๐๕๐ คน เป็น ๒๖๙,๕๓๓ คน ในขณะที่ข้อมูลสำรวจการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กเยาวชนอายุ ๑๓ - ๑๗ ปี ขององค์การอนามัยโลก (Global Youth Tobacco Survey – GYTS) ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๕ พบว่า เด็กและเยาวชนไทยมีอัตราความชุกในการใช้บุหรี่ไฟฟ้าสูงถึงร้อยละ ๑๗.๖ ติดลำดับต้นๆ ของโลก ซึ่งค่าเฉลี่ยของเด็กและเยาวชนทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ ๕ สถานการณ์การระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กไทยยิ่งเข้าขั้นวิกฤตมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ พบว่า ร้อยละ ๔๓ ของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๙ - ๑๒ ปี) เคยลองสูบบุหรี่ไฟฟ้า ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มนักเรียนหญิง (อายุ ๑๓ - ๑๕ ปี) มีอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับนักเรียนชาย โดยกรณีล่าสุด พบนักเรียน ๓ ราย ในจังหวัดบุรีรัมย์ ถูกนำส่งโรงพยาบาลจากผลของการสูบบุหรี่ไฟฟ้าและติ่มน้ำกระท่อมมานานกว่า ๒ ปี โดยอาการตามรายงานของแพทย์ พบว่าปอดหายไปเกือบทั้งหมด ต้องอาศัยเครื่องช่วยหายใจ ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชนไทยหนักขึ้นในช่วง ๒ - ๓ ปี ที่ผ่านมา ได้กลายเป็น “สึนามิบุหรี่ไฟฟ้า” ที่ทำลายสุขภาพของเด็กและเยาวชนไทย ก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ อาทิ โรคปอดเรื้อรัง โรคหัวใจ และมะเร็ง อีกทั้งกระทบกับพัฒนาการทางสมองของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนและการใช้ชีวิต เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู รวมไปถึงผู้ปกครองและชุมชน เพราะเมื่อเสพติดแล้วมีโอกาสที่จะเสพติดไปหลายสิบปีหรือตลอดชีวิต

ประเทศไทยเป็น ๑ ใน ๔๐ ประเทศที่บุหรี่ไฟฟ้าถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ทั้ง “ห้ามนำเข้า” ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บาราเก้ และบาราเก้ไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗ “ห้ามผลิตเพื่อขาย ห้ามขายหรือให้บริการ” ตามคำสั่งของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ ๒๔/๒๕๖๗ เรื่อง ห้ามผลิตเพื่อขาย ห้ามขายหรือให้บริการสินค้า บาราเก้ บาราเก้ไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบาราเก้ นำยาสำหรับเติมบาราเก้ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า “ห้ามครอบครอง” ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๒๔๖ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ และ “การสูบในที่สาธารณะ” ถือว่ามีความผิดตาม พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่กลับยังพบช่องว่างที่เป็นปัญหาของกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการขาดมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจสอบสินค้าทางออนไลน์ และช่องโหว่ในระบบศุลกากรทำให้อาจมีการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าผ่านพื้นที่ชายแดน การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ทั่วถึง ทำให้มีการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางออนไลน์ ช่องทางใต้ดิน และการขายตามแหล่งชุมชนโดยเฉพาะบริเวณใกล้เคียงกับสถานศึกษาอย่างแพร่หลาย รวมไปถึง การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การสูบบุหรี่ไฟฟ้าในเขตปลอดบุหรี่หรือสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ โดยจากการศึกษา

ข้อมูลในปี ๒๕๖๐ ถึงต้นปี ๒๕๖๗ ไม่พบข้อมูลว่า มีการดำเนินคดีต่อผู้โฆษณาสื่อสารการตลาด บุหรี่ไฟฟ้า ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแต่อย่างใด การตรวจจับและจับกุมร้านค้าที่ขายบุหรี่ไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชนยังไม่เข้มงวดเพียงพอ ร้านค้าที่ถูกจับปรับเพียงเล็กน้อย และยังสามารถกลับมาเปิดใหม่ได้ ขาดมาตรการกำกับดูแลสังคมออนไลน์ที่เข้มงวดเพียงพอ

ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาแรงกดดันจากอุตสาหกรรมบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งใช้การตลาดที่เจาะกลุ่มเยาวชนด้วยการสร้างแรงจูงใจและดึงดูดผ่านแพลตฟอร์ม e-commerce เช่น Shopee, Lazada, Facebook Marketplace, TikTok Shop ทำให้บุหรี่ไฟฟ้าสามารถซื้อหาได้ง่ายรวมทั้งการใช้ Influencer และ KOLs (Key Opinion Leaders) ในโซเชียลมีเดียที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ของบุหรี่ไฟฟ้าให้ดู “เท่ ทันสมัย เป็นแฟชั่น” ประกอบกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรสชาติและกลิ่นที่หลากหลาย บรรจุภัณฑ์และดีไซน์ที่ดูเหมือนอาร์ตทอยหรือเครื่องสำอาง มีขนาดเล็กพกพาสะดวกต่อการลักลอบใช้งาน และราคาที่เยาวชนสามารถซื้อหาได้ง่าย ทำให้บุหรี่ไฟฟ้าดึงดูดใจเด็กและเยาวชนและแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว

ปัจจัยสำคัญอีกประเด็นหนึ่งซึ่งส่งผลให้เยาวชนไทยมีอัตราความชุกในการใช้บุหรี่ไฟฟ้าสูงติดลำดับต้นๆ ของโลก คือ ความเชื่อที่ผิดโดยเข้าใจว่า “บุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัยกว่าบุหรี่ธรรมดา” โดยเยาวชนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าบุหรี่ไฟฟ้ามันิโคตินและสารพิษอันตราย เช่น Formaldehyde และ Acrolein ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง และโลหะหนัก (ตะกั่ว นิกเกิล แคดเมียม) ส่งผลเสียต่อปอดและสมอง โดยพบผู้ป่วยภาวะปอดอักเสบเฉียบพลัน (EVALI) จากการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในไทยแล้ว ๘ ราย และผู้ป่วยอายุระหว่าง ๑๐ – ๑๔ ปี มีอาการหายใจลำบาก และไอเรื้อรัง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังขาดแคมเปญเสริมสร้างความรู้และภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่เข้มข้นและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การไม่มีหลักสูตรสุขศึกษาเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน ทำให้เยาวชนไม่เข้าใจถึงผลกระทบระยะยาว รวมทั้งการขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย ที่ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลซึ่งไม่ถูกต้องทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

บุหรี่ไฟฟ้าเป็นต้นทางของการสูบบุหรี่โดยเด็กและเยาวชนที่ไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อนที่ได้ลองสูบบุหรี่ไฟฟ้ามีโอกาสเสี่ยงที่จะสูบบุหรี่ในอนาคตสูงขึ้น ๒ – ๑๒ เท่า ซึ่งตลาดบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยคาดว่าจะสูงถึง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ภายในปี ๒๕๖๗ ภาควิชาระบาดวิทยาคลินิกและชีวสถิติ ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน ร่วมกับศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ประเมินต้นทุนทางตรงค่ารักษาพยาบาลจากบุหรี่ไฟฟ้า เบื้องต้น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งประมาณความชุกจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้าร้อยละ ๑.๒๑ (จากการสำรวจสถานการณ์การสูบบุหรี่ของคนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ภายใต้โครงการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลอดบุหรี่ของมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ (ฐานข้อมูล อปท.)) โดยคำนึงถึงความเสี่ยงของการสูบบุหรี่ไฟฟ้า กับ ๔ โรค ได้แก่ โรคปอดอุดกั้น

เรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจขาดเลือด และโรคหืด พบว่า ต้นทุนทางตรงค่ารักษาพยาบาลจากบุงหรีไฟฟ้ามีมูลค่าประมาณ ๒๕๙ ล้านบาท^๑

ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายควบคุมยังมีจุดอ่อน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ควรร่วมกันกำหนดมาตรการเชิงรุกในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากพิษภัยและผลกระทบของบุงหรีไฟฟ้า ทั้งผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก^๒ ในข้อ ๓๓ ที่บัญญัติว่า “รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งมาตรการทางนิติบัญญัติ บริหาร สังคม และทางการศึกษาที่จะคุ้มครองเด็กจากการใช้โดยผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติด รวมทั้งสารที่มีพิษต่อจิตประสาทอื่น ๆ ที่ได้นิยามไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และที่จะป้องกันการใช้เด็กเพื่อการผลิต และค้าโดยผิดกฎหมายซึ่งสารเช่นนั้น”

จากปรากฏการณ์ “สึนามิบุงหรีไฟฟ้า” ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างรุนแรง และรวดเร็ว เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี “สั่งปราบปรามบุงหรีไฟฟ้าและจับกุมจริงจัง ต้องเห็นผลใน ๓๐ วัน” โดยมอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเดินหน้าปราบบุงหรีไฟฟ้าอย่างจริงจัง พร้อมเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการระยะยาว ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการควบคุมการแพร่ระบาดของบุงหรีไฟฟ้าในระยะเร่งด่วน ระยะสั้น และระยะยาว ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านการปราบปรามโดยการบังคับใช้กฎหมาย ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบุงหรีไฟฟ้า และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบุงหรีไฟฟ้า ทั้งนี้ ให้เข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมาย และเร่งแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีบทลงโทษที่ชัดเจนและรุนแรงมากขึ้น

ในขณะที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับบุงหรีไฟฟ้าในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎร (ชุดที่ ๒๖) ได้จัดทำรายงานเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยการแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเป็น ๓ แนวทางให้เกิดความชัดเจน และกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการบังคับใช้อย่างจริงจังให้ได้ผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อแก้ไขปัญหาการตีความกฎหมายที่แตกต่างกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวยังเป็นการศึกษาเฉพาะเพียงมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมกำกับการใช้บุงหรีไฟฟ้าในประเทศไทยเท่านั้น ทำให้ยังคงมีความเห็นที่แตกต่างกันของประชาชนในสังคม

คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา ในฐานะที่มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับ

^๑ ภาควิชาระบาดวิทยาคลินิกและชีวสถิติ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. (๒๕๖๗). ข้อมูลค่าใช้จ่ายการประเมินต้นทุนทางตรงค่ารักษาพยาบาลจากบุงหรีไฟฟ้าเบื้องต้น. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก https://www.filesabt.com/uppic/๐๒๐๓๙๗/news/๐๒๐๓๙๗_๑_๒๐๒๔๑๐๑๗-๑๐๐๗๓๔.pdf

^๒ สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น การปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุงหรีไฟฟ้า สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก <https://www.samatcha.org/index.php/file/ed๔๔๐๘๑๐๘๑๔๔๔๒๗-a๑๒๔-๑๙๗๒๗md๔๘๒๔b/preview>

การพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรหรือประชาคมภายในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาค การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาเห็นว่า ในการป้องกันแก้ไขการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในส่วนของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะในอนาคตประเทศไทยจะให้สถานะบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดกฎหมายหรือไม่นั้น ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม สภาพจิตใจ และบริบทแวดล้อมที่หลากหลายแตกต่างกันมาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดหรือระงับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชน

ดังนั้น คณะกรรมการการพัฒนาศังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา จึงพิจารณาเสนอให้การป้องกันแก้ไขการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในส่วนของเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ และเป็นภารกิจที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น การดำเนินมาตรการเข้มงวดทางกฎหมาย การให้การศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้า และการใช้เทคโนโลยีในการควบคุม ล้วนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปกป้องเยาวชนจากอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า โดยเสนอให้การสร้างพลังเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งจะช่วยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการอย่างจริงจังและยั่งยืน จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ดำเนินการพิจารณาศึกษากรอบแนวทางซึ่งครอบคลุมถึงการดำเนินการหรือกิจกรรม ขั้นตอนหรือวิธีการ ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไข ป้องกัน หรือปรับปรุงสถานการณ์การใช้บุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชน โดยองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปสร้างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริง

ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้ามีความรุนแรงในวงกว้างส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย คุณภาพชีวิต และคุณภาพการศึกษาเล่าเรียนของเด็กและเยาวชน จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องศึกษามาตรการที่ออกแบบมาเพื่อดำเนินการล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นมาตรการดำเนินการเชิงรุกเพื่อป้องกันหรือเตรียมการล่วงหน้าพร้อมรับสถานการณ์เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระยะยาว และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในอนาคต ซึ่งจะแตกต่างกับมาตรการทั่วไปที่มักจะเกี่ยวข้องกับการตอบสนอง หรือแก้ไข เมื่อปัญหาหรือสถานการณ์ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นแล้ว คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ จึงได้จัดทำรายงานพิจารณาศึกษา เรื่อง **“พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”** เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน รวมทั้ง ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหา ผลกระทบ อุปสรรค กรณีศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อนำมาจัดทำมาตรการเชิงรุกเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดมาตรการเชิงรุกในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากพิษภัยและผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้า โดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพในระยะสั้น และระยะยาว

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาหากลไก รูปแบบองค์ประกอบ ตลอดจนภารกิจและบทบาทขององค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมเกิดความตระหนักต่อการจัดการกับปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชน

๑.๒.๓ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมในการต่อยอดและรวมพลังการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าทั้งในระดับตัวเด็กและเยาวชนระดับครอบครัว และระดับชุมชน

๑.๒.๔ เพื่อจัดทำเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการต่อยอดและขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชนให้เป็นวาระแห่งชาติ

๑.๓ ขอบเขตการพิจารณา

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาเน้นการศึกษาสถานการณ์ รูปแบบกลไกโครงสร้างบทบาทหน้าที่จากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีผลการดำเนินงานและมีบทเรียนการปฏิบัติงานตามที่มาชี้แจงและเข้าร่วมการเสวนา ซึ่งยังคงเป็นช่องว่างของรายงานฉบับนี้ที่ยังไม่สามารถครอบคลุมถึงหน่วยงานที่มีภารกิจด้านเยาวชนโดยตรง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาต้นแบบมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ชุมชนผู้ปกครอง และองค์กรเครือข่ายของโรงเรียน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลาคณะอนุกรรมการทำการศึกษารวบรวมข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๑.๔ วิธีพิจารณาศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิโดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยบทความวิชาการ นโยบายยุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและต่างประเทศสถานการณ์การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชน

๑.๔.๒ ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

๑.๔.๒.๑ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘ มีการลงพื้นที่ศึกษาดูงานเพื่อติดตามการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ณ โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

๑.๔.๒.๒ เมื่อวันที่พุธที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๘ มีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงในการประชุมคณะอนุกรรมการ

๑.๔.๒.๓ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๔.๐๐ นาฬิกา ได้มีการจัดเสวนา เรื่อง “มาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธวิธีไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” ณ ห้องประชุมหมายเลข ๔๐๖ - ๔๐๗ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา เพื่อรับฟังข้อมูลปัญหาอุปสรรค ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ รับทราบถึงปัญหา ผลกระทบ และมาตรการการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรการเชิงรุกในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากพิษภัยยุทธวิธีไฟฟ้า

๑.๕.๒ จัดทำรายงานผลการศึกษาต่อวุฒิสภา และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการพิจารณาศึกษาไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

ที่ซับซ้อนหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อข้ามพรมแดน เช่น การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การตลาดระดับโลก การโฆษณาบุหรี่ข้ามชาติ การส่งเสริมการขายและการสนับสนุน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ปลอมระหว่างประเทศ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้การใช้ยาสูบเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (WHO Framework Convention on Tobacco Control - WHO FCTC) เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศฉบับแรกที่เจรจาภายใต้การอุปถัมภ์ขององค์การอนามัยโลก กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมการสูบบุหรี่ขององค์การอนามัยโลกเป็นสนธิสัญญาที่อิงหลักฐานซึ่งยืนยันสิทธิของทุกคนในการมีสุขภาพที่ดีตามมาตรฐานสูงสุด กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมการสูบบุหรี่ขององค์การอนามัยโลกถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการพัฒนากฎระเบียบเพื่อจัดการกับสารเสพติดซึ่งแตกต่างจากสนธิสัญญาควบคุมยาเสพติดฉบับก่อน ๆ กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมการสูบบุหรี่ขององค์การอนามัยโลกยืนยันถึงความสำคัญของกลยุทธ์การลด อุปสงค์และปัญหาด้านอุปทาน กฎบัตรควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลกได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการแพร่ระบาดของยาสูบทั่วโลก การแพร่ระบาดของยาสูบเกิดจากปัจจัยที่ซับซ้อนหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อข้ามพรมแดน เช่น การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การตลาดระดับโลก การโฆษณาบุหรี่ข้ามชาติ การส่งเสริมการขายและการสนับสนุน ตลอดจนการเคลื่อนย้ายบุหรี่เถื่อนและบุหรี่ปลอมระหว่างประเทศ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้การใช้ยาสูบเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (WHO Framework Convention on Tobacco Control - WHO FCTC) เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศฉบับแรกขององค์การอนามัยโลกที่มุ่งเน้นการควบคุมยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่มีนิโคติน ซึ่งได้รับการรับรองโดย องค์การอนามัยโลก (WHO) ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ปี ๒๐๐๕ ปัจจุบันมีประเทศภาคีที่ให้สัตยาบันมากกว่า ๑๘๐ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ซึ่งเป็นภาคีของ WHO FCTC ตั้งแต่ปี ๒๐๐๔ จุดมุ่งหมายของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ คือ

๑. ลดอัตราการบริโภคยาสูบทั่วโลก
๒. ปกป้องประชาชนจากผลกระทบของควันบุหรี่และนิโคติน
๓. กำหนดมาตรการทางกฎหมายและนโยบายเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
๔. ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของยาสูบและบุหรี่ไฟฟ้า

ภาคีของ FCTC ได้นำแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้การบังคับใช้สนธิสัญญามีประสิทธิผล แนวทางปฏิบัติของ FCTC ประกอบด้วยหลักการ คำจำกัดความ และองค์ประกอบทางกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งภาคีต่าง ๆ ยอมรับโดยฉันทามติเพื่อช่วยให้สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันทางกฎหมายของ FCTC ได้ FCTC และแนวทางปฏิบัติของ FCTC มุ่งมั่นที่จะให้ภาคีต่าง ๆ ปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

- ๑) ปกป้องมาตรการด้านสาธารณสุขของตนจากผลประโยชน์ทางการค้าและผลประโยชน์อื่น ๆ ของอุตสาหกรรมยาสูบ
- ๒) ปกป้องประชาชนทุกคนจากการสัมผัสควันบุหรี่ในสถานที่สาธารณะในร่มทุกแห่ง สถานที่ทำงานในร่ม บนระบบขนส่งสาธารณะทุกแห่ง และสถานที่อื่นๆ ตามความเหมาะสม
- ๓) ห้ามหรือจำกัดการโฆษณา การส่งเสริมการขาย และการสนับสนุนด้านยาสูบทุกรูปแบบ

๔) วางคำเตือนด้านสุขภาพที่มีภาพกราฟิกขนาดใหญ่บนผลิตภัณฑ์ยาสูบ และห้ามใช้ฉลากและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเท็จและทำให้เข้าใจผิด ซึ่งอาจทำให้สื่อเป็นนัยว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดหนึ่งเป็นอันตรายน้อยกว่าอีกชนิดหนึ่ง

๕) พิจารณาใช้มาตรการด้านราคาและภาษีเพื่อลดความต้องการยาสูบ ซึ่งอาจรวมถึงการห้ามหรือจำกัดการขายหรือการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบปลอดอากาศ

๖) ขจัดการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย

๗) ควบคุมเนื้อหาของผลิตภัณฑ์ยาสูบและกำหนดให้เปิดเผยส่วนผสม

๘) ให้ความช่วยเหลือในการเลิกบุหรี่และบำบัดผู้ติดบุหรี่

๙) จัดให้มีการศึกษา การสื่อสาร การฝึกอบรม และการสร้างความตระหนักรู้แก่สาธารณชนเกี่ยวกับอันตรายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ และยุทธวิธีที่อุตสาหกรรมยาสูบใช้เพื่อทำลายสุขภาพของประชาชน

๑๐) พิจารณาดำเนินการเพื่อจัดการกับความรับผิดชอบทางอาญาและทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับอันตรายจากยาสูบ รวมถึงการชดเชยเมื่อเหมาะสม

๑๑) ดำเนินการอื่น ๆ เพื่อลดการใช้ยาสูบและการได้รับควันบุหรี่

มาตรการที่สำคัญของ WHO FCTC

มาตรา ๕.๓ : การปกป้องนโยบายสาธารณะจากอุตสาหกรรมยาสูบ โดยมีเนื้อหาที่ว่าประเทศสมาชิกต้องป้องกันไม่ให้อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้ามีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ

มาตรา ๖ : มาตรการด้านราคาและภาษี โดยประเทศสมาชิกสามารถใช้ภาษีและมาตรการด้านราคาเพื่อควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรา ๘ : การปกป้องประชาชนจากควันบุหรี่ ซึ่งหลายประเทศขยายการบังคับใช้ไปยังบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อลดอันตรายจากไอระเหย

มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ : การควบคุมส่วนประกอบและการเปิดเผยข้อมูล ควบคุมส่วนผสมของบุหรี่ไฟฟ้า และกำหนดให้มีฉลากเตือน

มาตรา ๑๑ : การติดฉลากและบรรจุภัณฑ์ กำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าต้องมีฉลากเตือนที่ชัดเจนเกี่ยวกับอันตรายของนิโคติน

มาตรา ๑๒ : การให้ข้อมูลและการศึกษาสาธารณะ ส่งเสริมการศึกษาสาธารณะเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรา ๑๓ : การห้ามหรือจำกัดการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย หลายประเทศใช้มาตรานี้ในการควบคุมการโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรา ๑๔ : มาตรการช่วยเลิกบุหรี่ ส่งเสริมการสนับสนุนผู้ที่ต้องการเลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้าและบุหรี่ทั่วไป

ข้อกำหนดหลักของ WHO FCTC ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

ข้อกำหนดของ WHO FCTC	รายละเอียด	ความเชื่อมโยงกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า
มาตรา ๕.๓ : การปกป้องนโยบายสาธารณะจากอุตสาหกรรมยาสูบ	รัฐบาลต้องป้องกันไม่ให้อุตสาหกรรมยาสูบบีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ	ป้องกันไม่ให้บริษัทบุหรี่ไฟฟ้ามีอิทธิพลต่อกฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า
มาตรา ๖ : มาตรการด้านราคาและภาษี	การกำหนดภาษีสูงขึ้นเพื่อควบคุมการใช้ยาสูบ	หลายประเทศใช้ภาษีสูงเพื่อทำให้บุหรี่ไฟฟ้ามีราคาแพงขึ้น ลดการเข้าถึงของเยาวชน
มาตรา ๘ : การปกป้องประชาชนจากควันบุหรี่	ห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะเพื่อป้องกันควันบุหรี่มือสอง	หลายประเทศกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันกับบุหรี่ทั่วไป
มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ : การควบคุมส่วนประกอบและการเปิดเผยข้อมูล	กำหนดให้ประเทศสมาชิกควบคุมส่วนผสมของยาสูบ	การควบคุมสารเคมีในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า และการจำกัดปริมาณนิโคติน
มาตรา ๑๑ : การติดตามและบรรจุภัณฑ์	กำหนดให้ซองบุหรี่มีฉลากเตือนสุขภาพ	หลายประเทศกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้ามีฉลากเตือนที่ชัดเจน
มาตรา ๑๒ : การให้ข้อมูลและการศึกษาสาธารณะ	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของยาสูบแก่ประชาชน	ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า
มาตรา ๑๓ : การห้ามหรือจำกัดการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย	ห้ามโฆษณายาสูบเพื่อป้องกันการดึงดูดเยาวชน	การห้ามโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าในสื่อออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล
มาตรา ๑๖ : การป้องกันการขายบุหรี่ให้เด็กและเยาวชน	ห้ามขายบุหรี่ให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี	หลายประเทศใช้กฎหมายเดียวกันนี้กับบุหรี่ไฟฟ้า

๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา บุหรี่ไฟฟ้า (Electronic Nicotine Delivery Systems - ENDS) ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่สร้างความกังวลในระดับโลก โดยเฉพาะ ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งตกเป็นเป้าหมายหลักของอุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้า การเพิ่มขึ้นของการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชนได้นำไปสู่การเรียกร้องให้มี มาตรการควบคุมที่เข้มงวดขึ้น เพื่อลดอันตรายที่อาจเกิดขึ้น องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การสหประชาชาติ (UN) ได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้ผ่าน กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ

(WHO FCTC) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีเป้าหมายในการคุ้มครองสุขภาพของเด็กและเยาวชนจากอันตรายของยาสูบและผลิตภัณฑ์นิโคติน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่กำหนดมาตรฐานทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็กในทุกด้าน ได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒ (๑๙๘๙) และมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ (๑๙๙๐) ปัจจุบันมีประเทศภาคีสมาชิก ๑๙๖ ประเทศ รวมถึง ประเทศไทยซึ่งให้สัตยาบันในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ (๑๙๙๒) ทำให้ประเทศไทยมีพันธกรณีต้องดำเนินนโยบายและออกกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ซึ่งถือเป็นอนุสัญญาที่มีการให้สัตยาบันมากที่สุดในประวัติศาสตร์ขององค์การสหประชาชาติ เนื่องจากเป็นรากฐานสำคัญในการปกป้องเด็กจากการละเมิดสิทธิและอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิต

ความสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)

- ๑) เป็นกรอบทางกฎหมายระดับโลกที่ใช้ในการกำหนด มาตรการคุ้มครองสิทธิเด็ก
- ๒) ส่งเสริมให้รัฐบาลทั่วโลกออกกฎหมายและนโยบายที่ปกป้องเด็กจากอันตรายและการแสวงหาผลประโยชน์
- ๓) ช่วยให้เด็กได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา หรือสถานะทางเศรษฐกิจ
- ๔) เน้นให้เด็กได้รับการศึกษา สุขภาพ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา

ตัวอย่างการดำเนินงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ที่มีผลต่อการพัฒนาสิทธิเด็กทั่วโลก ได้แก่

- (๑) การกำหนด อายุขั้นต่ำในการทำงาน เพื่อป้องกันแรงงานเด็ก
- (๒) การห้าม การเกณฑ์ทหารเด็ก ในพื้นที่ความขัดแย้ง
- (๓) การป้องกัน การล่วงละเมิดและการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก
- (๔) การส่งเสริม สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลและการศึกษาฟรี

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) กำหนดวัตถุประสงค์หลัก ๔ ด้าน ที่เป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ดังนี้

- ๑) สิทธิในการอยู่รอด (Right to Survival)
 - เด็กมีสิทธิได้รับ สุขภาพที่ดี การรักษาพยาบาล และโภชนาการที่เหมาะสม
 - รัฐต้องดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันโรคติดต่อและพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็ก
- ๒) สิทธิในการพัฒนา (Right to Development)
 - เด็กมีสิทธิในการเข้าถึง การศึกษา การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม
 - รัฐต้องสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างเหมาะสม
- ๓) สิทธิในการได้รับการคุ้มครอง (Right to Protection)
 - เด็กต้องได้รับการคุ้มครองจากการใช้แรงงานเด็ก การแสวงหาผลประโยชน์ และการกระทำที่เป็นอันตราย
 - รัฐต้องมีกฎหมายป้องกัน การใช้ยาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อเด็ก
- ๔) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Right to Participation)
 - เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

- รัฐต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กในการพัฒนา นโยบายและกฎหมาย
บุหรี่ไฟฟ้าเป็นภัยคุกคามต่อสิทธิเด็กตาม (CRC) เนื่องจาก

- ๑) อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าใช้ การตลาดที่มุ่งเป้าไปยังเยาวชน เช่น การใช้รสชาติที่ดึงดูดเด็ก
- ๒) บุหรี่ไฟฟ้าส่งผลเสียต่อสุขภาพของเด็ก เนื่องจากมีนิโคตินและสารพิษที่เป็นอันตราย
- ๓) เยาวชนมีแนวโน้มสูงที่จะพัฒนา ภาวะเสพติดนิโคติน และนำไปสู่การใช้บุหรี่ทั่วไป

ข้อกำหนดของ CRC ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่

มาตราของ UNCR	รายละเอียด	ความเชื่อมโยงกับบุหรี่ไฟฟ้า
มาตรา ๓	รัฐต้องให้ความสำคัญกับ "ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก"	รัฐต้องดำเนินมาตรการเพื่อปกป้องเด็กจากอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า
มาตรา ๖	เด็กมีสิทธิในการมีชีวิตและได้รับสุขภาพที่ดี	การป้องกันเยาวชนจากนิโคตินและสารพิษจากบุหรี่ไฟฟ้า
มาตรา ๑๗	รัฐต้องปกป้องเด็กจากข้อมูลที่เป็นอันตราย	ควบคุมการโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าบนโซเชียลมีเดีย
มาตรา ๒๔	รัฐต้องดำเนินมาตรการป้องกันโรคและการใช้สารเสพติด	การควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการด้านสาธารณสุข

๒.๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นกฎหมายสำคัญของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนจากอันตรายทุกรูปแบบ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการดูแลและเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสม กฎหมายฉบับนี้ สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบันในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นรากฐานของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น การแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก การล่วงละเมิดเด็ก และการคุ้มครองเด็กจากสิ่งเสพติดรวมถึงบุหรี่ไฟฟ้าโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มีความสำคัญในหลายด้าน ได้แก่

- ๑) การปกป้องเด็กจากอันตราย
 - กำหนดมาตรการป้องกัน การล่วงละเมิดทางร่างกายและจิตใจ ของเด็ก
 - ควบคุม พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน เช่น การใช้ยาเสพติดและบุหรี่ไฟฟ้า
 - ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก เช่น การใช้แรงงานเด็กและการใช้เด็กเป็นเครื่องมือทางการค้า

๒) การกำหนดบทบาทของรัฐและครอบครัว

- ระบุ หน้าที่ของผู้ปกครอง ในการดูแลเด็กให้เติบโตอย่างเหมาะสม
- กำหนด บทบาทของภาครัฐ ในการปกป้องและส่งเสริมสิทธิเด็ก

๓) การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย

- กำหนด โทษสำหรับผู้ละเมิดสิทธิเด็ก เช่น การล่วงละเมิด การทำร้ายร่างกาย หรือการสนับสนุนให้เด็กกระทำผิด
- ให้ศาลสามารถบังคับใช้มาตรการคุ้มครองเด็ก เช่น การแยกเด็กออกจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย

๔) การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับเด็ก

- ส่งเสริมให้เด็ก ได้รับการศึกษาและโอกาสในการพัฒนาอย่างเหมาะสม
- ป้องกันเด็กจากอิทธิพลของ ยาเสพติด การพนัน และพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ

หลักการพื้นฐานของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

สามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประการ ดังนี้

๑) หลักการคุ้มครองเด็กจากอันตราย

- มาตรา ๒๒ : ห้ามบุคคลใดกระทำการที่เป็นอันตรายต่อเด็ก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- มาตรา ๒๖ : ห้ามใช้เด็กในกิจกรรมที่เสี่ยงต่ออันตราย เช่น การขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เด็กหรือใช้เด็กในการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตราย

๒) หลักการรับผิดชอบของพ่อแม่และผู้ปกครอง

- มาตรา ๒๓ : ผู้ปกครองต้องดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและปลอดภัย
- มาตรา ๓๗ : ห้ามผู้ปกครองสนับสนุนพฤติกรรมที่เป็นอันตราย เช่น ปล่อยให้เด็กใช้บุหรี่ไฟฟ้า

๓) หลักการคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์

- มาตรา ๒๖ : ห้ามใช้เด็กเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ผิด เช่น การโฆษณาสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็ก

๔) หลักการเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนา

- มาตรา ๓๔ : ให้เด็กมีสิทธิได้รับการศึกษาและการพัฒนาที่เหมาะสม
- มาตรา ๕๒ : รัฐต้องส่งเสริมการเรียนรู้และป้องกันเด็กจากพฤติกรรมเสี่ยง

๒.๔ วิธีการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ศึกษาวิธีการที่อุตสาหกรรมยาสูบใช้เพื่อแทรกแซงกระบวนการกำหนดนโยบายด้านสาธารณสุข ซึ่งมี ๖ ลักษณะสำคัญ ที่ถูกใช้เพื่อชะลอหรือขัดขวางมาตรการควบคุมยาสูบทั่วโลก โดยเฉพาะการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์นิโคตินอื่น ๆ ทั้ง ๖ วิธีการเหล่านี้ถูกระบุไว้ในแนวทางการดำเนินมาตรา ๕.๓ ของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (WHO FCTC) ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลต้องปกป้องนโยบายสาธารณสุขจากอิทธิพลของอุตสาหกรรมยาสูบ

๑. การมีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐบาล (Lobbying and Political Influence) อุตสาหกรรมยาสูบพยายามแทรกแซงการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยใช้การล็อบบี้และ

สร้างความสัมพันธ์กับนักการเมือง หน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อชะลอหรือป้องกันกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ เช่น การสนับสนุนเงินทุนแก่พรรคการเมืองหรือนักการเมือง การแต่งตั้งผู้แทนอุตสาหกรรมเข้าร่วมคณะทำงานด้านกฎหมายและนโยบายยาสูบ การสร้างแรงกดดันให้รัฐบาลปรับแก้กฎหมายหรือเลื่อนการบังคับใช้มาตรการควบคุม

ตัวอย่าง

ฟิลิปปินส์ (๒๐๑๓) อุตสาหกรรมยาสูบใช้การล็อบบี้เพื่อให้กฎหมายภาษียาสูบฉบับใหม่มีอัตราภาษีที่ต่ำลง

สหภาพยุโรป (๒๐๑๐) บริษัทบุหรี่รายใหญ่พยายามเจรจากับเจ้าหน้าที่ระดับสูงเพื่อชะลอมาตรการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

๒. การให้เงินสนับสนุนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม (Corporate Social Responsibility - CSR) อุตสาหกรรมยาสูบใช้ โครงการเพื่อสังคม (CSR) เพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้แก่บริษัทและเบี่ยงเบนความสนใจจากอันตรายของผลิตภัณฑ์ เช่น การบริจาคเงินให้กับโรงเรียน โรงพยาบาล หรือโครงการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมเพื่อเยาวชนโดยอ้างว่าเป็นการณรงค์ให้ห่างไกลจากบุหรี่ การสนับสนุนองค์กรการกุศลเพื่อสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานรัฐ

ตัวอย่าง

อินโดนีเซีย : บริษัทบุหรี่ไฟฟ้าหลายแห่งบริจาคเงินให้มหาวิทยาลัยเพื่อทำวิจัยเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในเชิงบวก

ประเทศไทย (๒๐๑๙) : บริษัทบุหรี่ไฟฟ้าให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี

๓. การขัดขวางกระบวนการควบคุมยาสูบผ่านกระบวนการทางกฎหมาย (Legal Challenges and Lawsuits) บริษัทบุหรี่ใช้กระบวนการทางกฎหมายเพื่อขัดขวางหรือชะลอการออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบ เช่น การยื่นฟ้องรัฐบาลเพื่อคัดค้านกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า การอ้างว่ากฎหมายควบคุมบุหรี่ละเมิดสิทธิของธุรกิจและเสรีภาพทางการค้า การเรียกร้องค่าเสียหายจากรัฐบาลเมื่อมีการออกกฎหมายควบคุมยาสูบ

ตัวอย่าง

ออสเตรเลีย (๒๐๑๒) : บริษัทบุหรี่ฟ้องร้องรัฐบาลกรณีใช้ ซองบุหรี่แบบเรียบ (Plain Packaging Law) แต่ศาลตัดสินให้รัฐบาลชนะ

ประเทศไทย : บริษัทบุหรี่พยายามฟ้องศาลเพื่อขอให้ยกเลิก มาตรการห้ามโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า

๔. การบิดเบือนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และสร้างความสับสนให้กับประชาชน (Manipulating Public Opinion and Scientific Evidence) อุตสาหกรรมยาสูบพยายาม สร้างความสับสนในสังคม ผ่านการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า เช่น สนับสนุนงานวิจัยที่บอกว่าบุหรี่ไฟฟ้า "ปลอดภัย" หรือ "ไม่มีอันตรายต่อสุขภาพ" อ้างว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นวิธีช่วยเลิกบุหรี่ที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์รองรับ บิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของควันบุหรี่มือสอง

ตัวอย่าง

สหรัฐอเมริกา : บริษัทบุหรี่ไฟฟ้าเผยแพร่ข้อมูลว่าบุหรี่ไฟฟ้า "ช่วยเลิกบุหรี่" ทั้งที่ไม่มีหลักฐานแน่ชัด

ยุโรป : อุตสาหกรรมยาสูบสนับสนุนงานวิจัยที่ระบุว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบใหม่ "ปลอดภัยกว่าบุหรี่ทั่วไป"

๕. การใช้โซเชียลมีเดียและสื่อโฆษณาเพื่อเข้าถึงเยาวชน (Targeting Youth through Advertising and Digital Media) อุตสาหกรรมยาสูบใช้โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อดึงดูดเด็กและเยาวชน เช่น โฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าผ่าน Instagram, TikTok และ YouTube ใช้คนดัง หรืออินฟลูเอนเซอร์โปรโมตบุหรี่ไฟฟ้า ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดึงดูดใจเด็ก เช่น รสชาติขมและผลไม้

ตัวอย่าง

แคนาดา (๒๐๑๒) : บริษัทบุหรี่ไฟฟ้าใช้ TikTok โปรโมตรสชาติบุหรี่ไฟฟ้าที่คล้ายลูกอม

สหรัฐอเมริกา : มีการใช้โฆษณาที่มีสีสันสดใสและตัวการ์ตูนเพื่อดึงดูดเยาวชนให้ทดลองบุหรี่ไฟฟ้า

๖. การขยายตลาดในประเทศที่มีกฎหมายควบคุมยาสูบที่อ่อนแอ (Expanding Markets in Low-Regulation Countries) บริษัทบุหรี่เน้นขยายตลาดไปยังประเทศที่มีกฎหมายควบคุมยาสูบที่ยังอ่อนแอ เช่น ใช้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นฐานผลิตและตลาดหลัก ให้สินบนหรือใช้กลไกทางกฎหมายเพื่อขัดขวางกฎหมายควบคุมยาสูบ ใช้โครงการ CSR เพื่อสร้างอิทธิพลกับภาครัฐ

ตัวอย่าง

อินโดนีเซีย : เป็นหนึ่งในตลาดที่อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าขยายตัวมากที่สุด เนื่องจากกฎหมายควบคุมยังไม่เข้มงวด

แอฟริกา : อุตสาหกรรมยาสูบเข้ามาสร้างตลาดใหม่เนื่องจากขาดมาตรการป้องกัน

๒.๕ ความหมายของ “บุหรี่ไฟฟ้า”

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา บุหรี่ไฟฟ้า (Electronic Nicotine Delivery Systems - ENDS) เป็นอุปกรณ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นทางเลือกแทนบุหรี่แบบดั้งเดิม ซึ่งอุตสาหกรรมยาสูบอ้างว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยกว่าการสูบบุหรี่จากการเผาไหม้ใบยาสูบ อย่างไรก็ตาม บุหรี่ไฟฟ้าได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดการถกเถียงกันในวงกว้างเกี่ยวกับ ความปลอดภัย ผลกระทบต่อสุขภาพ และผลกระทบต่อเยาวชน และได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น บุหรี่ไฟฟ้าถูกนำเสนอในฐานะ "ทางเลือกที่ปลอดภัยกว่า" สำหรับผู้ที่ต้องการลดหรือเลิกสูบบุหรี่แบบดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์กรด้านสาธารณสุขหลายแห่ง ได้ออกคำเตือนเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ เนื่องจากพบว่า ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังคงมีสารอันตราย เช่น นิโคติน โลหะหนัก และสารพิษที่เกิดจากกระบวนการให้ความร้อน ซึ่งอาจทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ และเพิ่มความเสี่ยงของโรคหัวใจและหลอดเลือด

จุดกำเนิดของแนวคิดบุหรี่ไฟฟ้า (พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๑)

พ.ศ. ๒๕๐๖ (ค.ศ. ๑๙๖๓) : บุหรี่ไฟฟ้าถูกคิดค้นครั้งแรกโดยเฮอร์เบิร์ต เอ. กิลเบิร์ต (Herbert A. Gilbert) เฮอร์เบิร์ต เอ. กิลเบิร์ต เป็นนักประดิษฐ์ชาวอเมริกันที่จดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ชื่อ "บุหรี่ไร้ควัน" (Smokeless Non-Tobacco Cigarette) อุปกรณ์นี้ใช้หลักการสร้างไอน้ำแทนการเผาไหม้ยาสูบ โดยใช้น้ำมันปรุงแต่งกลิ่นและรสแทนยาสูบอย่างไรก็ตาม อุปกรณ์ของกิลเบิร์ตไม่ประสบความสำเร็จในเชิงพาณิชย์ เนื่องจาก ขาดเทคโนโลยีแบตเตอรี่ที่สามารถจ่ายพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตลาดยังไม่พร้อมสำหรับผลิตภัณฑ์ชนิดนี้

พ.ศ. ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) : ฟิลิป มอร์ริส (Philip Morris) ยักษ์ใหญ่ในอุตสาหกรรมยาสูบ พยายามพัฒนาบุหรี่แบบไม่ต้องเผาไหม้ Philip Morris พัฒนาแนวคิด "Heat-not-Burn" (HNB) ซึ่งเป็นต้นแบบของบุหรี่ไฟฟ้าในอนาคต เทคโนโลยีในยุคนั้นยังไม่มีควมก้าวหน้าพอ และผู้บริโภคยังไม่ให้ความสนใจ

พ.ศ. ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๒๐๐๓) : ฮอน ลิก (Hon Lik) นักเภสัชกรชาวจีน เป็นผู้พัฒนาบุหรี่ไฟฟ้ารุ่นแรกที่ใช้กันได้จริง ฮอน ลิก เป็นเภสัชกรและนักวิจัยในประเทศจีน เขาคิดค้นบุหรี่ไฟฟ้าขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้สูบบุหรี่สามารถเลิกบุหรี่ได้และพัฒนาอุปกรณ์ที่ใช้ อัลตราโซนิค ในการเปลี่ยนน้ำยาที่มีนิโคตินให้เป็นไอ (แต่ต่อมาถูกเปลี่ยนเป็นระบบคอยล์ไฟฟ้าแทน) บริษัท Golden Dragon Holdings (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น Ruyan) ได้นำผลิตภัณฑ์นี้เข้าสู่ตลาดจีนและเริ่มขยายตลาดไปยังยุโรปและสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๒ (ค.ศ. ๒๐๐๖ - ๒๐๐๙) : บุหรี่ไฟฟ้าเข้าสู่ตลาดตะวันตก บุหรี่ไฟฟ้าถูกนำเข้าสู่ยุโรปและอเมริกา โดยได้รับความสนใจจากผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่ อย่างไรก็ตาม องค์การอาหารและยาแห่งสหรัฐอเมริกา (FDA) และองค์การอนามัยโลก (WHO) เริ่มแสดงความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุหรี่ไฟฟ้า

พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ (ค.ศ. ๒๐๑๐ - ๒๐๑๒) : การพัฒนาเทคโนโลยีของบุหรี่ไฟฟ้า บุหรี่ไฟฟ้าถูกปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยเฉพาะ แบตเตอรี่และอะตอมไมเซอร์ มีการเปิดตัว บุหรี่ไฟฟ้ารุ่นใหม่ เช่น MODs และ Tank Systems ที่สามารถปรับระดับพลังงานได้ บุหรี่ไฟฟ้าเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นในหมู่เยาวชน

พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ (ค.ศ. ๒๐๑๓ - ๒๐๑๔) : บุหรี่ไฟฟ้าได้รับความนิยมสูงสุด และเริ่มมีปัญหาทางกฎหมายอุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าเติบโตอย่างรวดเร็ว หลายประเทศเริ่มออกกฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า เช่น ไทย สิงคโปร์ และออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกาเริ่มมีรายงานเกี่ยวกับ ผลกระทบต่อสุขภาพของบุหรี่ไฟฟ้า

พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ (ค.ศ. ๒๐๑๕ - ๒๐๑๙) : การมาของ "Pod System" และการระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชน JUUL Labs เปิดตัวบุหรี่ไฟฟ้าแบบ Pod System ซึ่งใช้ Salt Nicotine ที่ให้ปริมาณนิโคตินสูง เยาวชนจำนวนมากในสหรัฐอเมริกาเริ่มใช้บุหรี่ไฟฟ้า JUUL ซึ่งนำไปสู่ปัญหาสุขภาพในระดับชาติ องค์การอาหารและยาแห่งสหรัฐอเมริกา (FDA) ประกาศห้ามขายบุหรี่ไฟฟ้าที่มีรสชาติผลไม้ และชนมพ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ (ค.ศ. ๒๐๑๙ - ๒๐๒๑) : การแพร่ระบาดของโรคปอดอักเสบจากบุหรี่ไฟฟ้า (EVALI) มีรายงาน ผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจากบุหรี่ไฟฟ้า (EVALI) จำนวนมากในสหรัฐอเมริกาหลายประเทศ เริ่มออกกฎหมาย ห้ามขายบุหรี่ไฟฟ้าให้กับเยาวชน

พ.ศ. ๒๕๖๕ - ปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๒๒ - ปัจจุบัน) : มาตรการควบคุมที่เข้มงวดขึ้น ประเทศต่าง ๆ เช่น ไทย สิงคโปร์ และออสเตรเลียยังคงห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้ามีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพของเยาวชนและผู้ใช้ในระยะเวลา

ส่วนประกอบของบุหรี่ไฟฟ้า (Components of an E-Cigarette)

บุหรี่ไฟฟ้า (Electronic Nicotine Delivery System - ENDS) เป็นอุปกรณ์ที่ทำงาน โดยให้ความร้อนกับน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า (E-Liquid) เพื่อสร้างไอระเหยที่ผู้ใช้สามารถสูดเข้าสู่ร่างกาย โดยบุหรี่ไฟฟ้ามีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ Cigalike, Vape Pen, Pod System และ Box Mod แต่โดยทั่วไปแล้ว บุหรี่ไฟฟ้าทุกประเภทจะมี ๔ ส่วนประกอบหลัก ได้แก่

๑. แบตเตอรี่ (Battery) – แหล่งพลังงานของบุหรี่ไฟฟ้า หน้าที่ของแบตเตอรี่ แบตเตอรี่เป็น แหล่งพลังงานที่ใช้ให้ความร้อนแก่คอยล์บุหรี่ไฟฟ้า เพื่อให้ไอของเหลวกลายเป็นไอให้แรงดันไฟฟ้า (Voltage) และกำลังไฟฟ้า (Wattage) ที่แตกต่างกันไปตามประเภทของบุหรี่ไฟฟ้า ประเภทของแบตเตอรี่ ที่ใช้ในบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๑) แบตเตอรี่แบบติดตั้งในตัว (Internal Battery) เป็นแบตเตอรี่ที่ถูกติดตั้ง ภายในอุปกรณ์ ไม่สามารถถอดเปลี่ยนได้ พบได้ใน บุหรี่ไฟฟ้าแบบ Pod System และ Vape Pen ชาร์จได้ ผ่าน สาย USB หรือ Type-C

๑.๒) แบตเตอรี่แบบถอดเปลี่ยนได้ (External Battery) เป็นแบตเตอรี่ลิเธียม ไอออนที่สามารถถอดเปลี่ยนได้ใช้ใน บุหรี่ไฟฟ้าแบบ Box Mod หรือ Mech Mod มีขนาดที่นิยมใช้ เช่น ๑๘๖๕๐, ๒๐๗๐๐ และ ๒๑๗๐๐

๒. อะตอมไมเซอร์ หรือ คอยล์บุหรี่ไฟฟ้า (Atomizer / Coil) – ตัวสร้างไอระเหย หน้าที่ของอะตอมไมเซอร์ อะตอมไมเซอร์เป็น องค์ประกอบหลักที่เปลี่ยนของเหลวเป็นไอระเหย ทำงาน โดยให้ความร้อนกับขดลวดโลหะ (Coil) ซึ่งจะทำให้ น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าระเหยและสร้างไอสำหรับสูบ ประเภท ของอะตอมไมเซอร์ ประกอบไปด้วย

๒.๑) คอยล์สำเร็จรูป (Pre-built Coil / Coil Head) ใช้สำหรับบุหรี่ไฟฟ้า Pod System และ Vape Pen สามารถเปลี่ยนได้ง่ายโดยการถอดและใส่คอยล์ใหม่เหมาะสำหรับ ผู้ใช้มือใหม่

๒.๒) อะตอมไมเซอร์แบบหยดสูบ (RDA - Rebuildable Dripping Atomizer) ไม่มีแทงก์บรรจุน้ำยา ต้อง หยดน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าลงบนสาลีโดยตรง เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการไอระเหยหนา และรสชาติที่เข้มข้น

๒.๓) อะตอมไมเซอร์แบบมีแทงก์ (RTA - Rebuildable Tank Atomizer) มีแทงก์ บรรจุน้ำยา ช่วยให้ไม่ต้องหยดน้ำยาบ่อย ๆ สามารถเปลี่ยนลวดและสาลีได้เอง

๒.๔) อะตอมไมเซอร์แบบไฮบริด (RDVA - Rebuildable Dripping Tank Atomizer) ผสมผสานข้อดีของ RDA และ RTA คือ มีแทงก์บรรจุน้ำยาและสามารถหยดสูบได้

วัสดุที่ใช้ทำคอยล์บุหรี่ไฟฟ้า

- Kanthal (แคนทอล) : ทนความร้อนสูง และใช้กับบุหรี่ไฟฟ้าทั่วไป
- Stainless Steel (SS) : ใช้กับโหมตควบคุมอุณหภูมิ
- Nickel (Ni๒๐๐) : ให้ความร้อนเร็ว แต่ไม่ควรใช้กับโหมตวัตต์สูง
- Titanium (Ti) : ทนความร้อนดี แต่ต้องใช้กับโหมตควบคุมอุณหภูมิ

อายุการใช้งานของคอยล์บุหรี่ไฟฟ้า คอยล์บุหรี่ไฟฟ้ามีอายุการใช้งานประมาณ

๑ - ๒ สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับความถี่ในการใช้งานและประเภทของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

๓. แทงก์หรือตลับบรรจุน้ำยา (Tank / Pod / Cartridge) หน้าที่ของแทงก์หรือตลับบรรจุน้ำยา เป็นส่วนที่บรรจุ น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า และจ่ายน้ำยาไปยังคอยล์เพื่อให้เกิดไอระเหย ขนาดของแทงก์มักวัดเป็น มิลลิลิตร (ml) โดยทั่วไปอยู่ระหว่าง ๒ - ๖ ml ประเภทของแทงก์หรือตลับบรรจุน้ำยา

๓.๑) Pod Cartridge (ตลับพอด) – ใช้ในบุหรี่ไฟฟ้าแบบ Pod System

๓.๒) Sub-Ohm Tank (แทงก์ซับโอห์ม) – ใช้กับคอยล์ที่มีความต้านทานต่ำ

เหมาะกับการสร้างไอระเหยปริมาณมาก

๔. น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า (E-Liquid / E-Juice) ส่วนผสมหลักของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

๔.๑) นิโคติน (Nicotine): สารเสพติดที่พบในบุหรี่ไฟฟ้า มีระดับตั้งแต่ ๐ – ๕๐ มก./มล.

๔.๒) โพรไพลีนไกลคอล (Propylene Glycol - PG) : ช่วยสร้างควันบางและให้

รสชาติที่คมชัด

๔.๓) กลีเซอรินจากพืช (Vegetable Glycerin - VG) : ช่วยสร้างไอควันหนา

และทำให้รสชาติหวาน

๔.๔) สารแต่งกลิ่นและรสชาติ : เช่น กลิ่นผลไม้ ขนมหวาน หรือเมนทอล

ประเภทของน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

- Freebase Nicotine : ใช้กับบุหรี่ไฟฟ้าแบบกำลังไฟสูง
- Salt Nicotine : ใช้กับบุหรี่ไฟฟ้าแบบ Pod System ให้ปริมาณนิโคตินสูง

ประเภทของบุหรี่ไฟฟ้า (Types of E-Cigarettes)

บุหรี่ไฟฟ้า (Electronic Nicotine Delivery Systems - ENDS) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ถูกคิดค้นขึ้นครั้งแรก โดยในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประเภทหลัก

๑. บุหรี่ไฟฟ้าแบบดั้งเดิม (Cigalike) รุ่นแรกของบุหรี่ไฟฟ้า ลักษณะเด่น คือ ออกแบบให้มีลักษณะคล้ายบุหรี่จริง ขนาดเล็ก น้ำหนักเบา ใช้งานง่าย มีระบบอัตโนมัติ (ไม่ต้องกดปุ่ม) เพียงสูบกก็ใช้งานได้ การทำงานใช้แบตเตอรี่ขนาดเล็ก มีตลับน้ำยาหรือ Cartridge ที่สามารถถอดเปลี่ยนได้ ไม่มีการปรับแต่งค่าไฟหรือกำลังวัตต์

๒. บุหรี่ไฟฟ้าแบบปากกา (Vape Pen) ใช้งานง่าย พกพาสะดวก มีลักษณะเด่น มีขนาดใหญ่กว่าบุหรี่จริงเล็กน้อย ใช้แบตเตอรี่ แบบชาร์จได้ สามารถเติมน้ำยาได้เอง การทำงาน มีปุ่มกดเพื่อเปิดใช้งาน (บางรุ่นใช้ระบบอัตโนมัติ) ใช้คอยล์เปลี่ยนได้ มีแทงก์สำหรับบรรจุน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

๓. บุหรี่ไฟฟ้าแบบพอด (Pod System) นิโคตินสูง ใช้ Salt Nicotine ลักษณะเด่นมีขนาดเล็กและพกพาสะดวก ใช้น้ำยาที่มี Salt Nicotine ซึ่งมีปริมาณนิโคตินสูง มีทั้งระบบ Closed System (ใช้พอดสำเร็จรูป) และ Open System (เติมน้ำยาเองได้) การทำงาน ใช้ระบบสูบอัดโนมตี หรือมีปุ่มกดใช้แบตเตอรี่ขนาดเล็กถึงปานกลางออกแบบให้ใช้กับน้ำยาที่มีความเข้มข้นของนิโคตินสูง

๔. บุหรี่ไฟฟ้าแบบกล่องปรับไฟ (Box Mod) ควบคุมไฟและกำลังวัตต์ได้ ลักษณะเด่นมีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักมากกว่าประเภทอื่น สามารถปรับกำลังไฟ (Wattage) และแรงดันไฟฟ้า (Voltage) ได้ใช้แบตเตอรี่แยก ช่วยให้ใช้งานได้นานขึ้น การทำงานผู้ใช้สามารถปรับตั้งค่าต่าง ๆ ได้ตามต้องการ ใช้ร่วมกับ อะตอมไมเซอร์แบบ DIY (RDA/RTA) ได้ มีชิปควบคุมเพื่อป้องกันความร้อนสูงเกินไป

สาเหตุที่บุหรี่ไฟฟ้าได้รับความนิยม

๑. การตลาดที่เข้าถึงเยาวชน อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้ามักมีการตลาดที่มุ่งเป้าไปที่กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Instagram, TikTok และ YouTube เพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ของตนผ่านการใช้อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดึงดูดใจ

๒. บุหรี่ไฟฟ้าถูกมองว่าเป็น "ทางเลือกที่ปลอดภัยกว่า" แม้ว่าจะมีหลักฐานทางการแพทย์ที่ชี้ให้เห็นถึงอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า แต่ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ที่แพร่หลายในอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า บุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัยกว่าบุหรี่แบบดั้งเดิม

๓. กลิ่นและรสชาติที่หลากหลายบุหรี่ไฟฟ้ามักมีการพัฒนาให้มีรสชาติที่หลากหลาย เช่น ผลไม้ ลูกอม ชาเขียว และกาแฟ ทำให้กลุ่มวัยรุ่นมีแนวโน้มทดลองใช้บุหรี่ไฟฟ้ามากขึ้น

๔. ความเชื่อที่ว่าบุหรี่ไฟฟ้าช่วยลดหรือเลิกบุหรี่ได้ อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่แน่ชัดว่า บุหรี่ไฟฟ้ามีประสิทธิภาพในการช่วยลดหรือเลิกบุหรี่

ผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ

บุหรี่ไฟฟ้ามักถูกโฆษณาว่าเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยกว่าบุหรี่แบบดั้งเดิม แต่หลักฐานทางการแพทย์และงานวิจัยล่าสุดแสดงให้เห็นว่าบุหรี่ไฟฟ้ายังคงมีอันตรายต่อสุขภาพ เนื่องจากสารเคมีที่อยู่ในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าและกระบวนการทำความร้อนของอุปกรณ์สามารถก่อให้เกิดสารพิษที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย อันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าสามารถแบ่งออกเป็น ๖ ประเด็นหลัก ได้แก่

๑. ผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ไอร์เรหะเยจากบุหรี่ไฟฟ้าไม่ใช่ยาบริสุทธิ์ แต่เต็มไปด้วยสารเคมีที่สามารถทำลายปอดได้ การสูดไอของบุหรี่ไฟฟ้าเป็นประจำอาจทำให้เกิดโรคปอดอักเสบและภาวะทางเดินหายใจผิดปกติ

๑.๑) บุหรี่ไฟฟ้ากับโรคปอดอักเสบ (EVALI – E-Cigarette or Vaping Product Use-Associated Lung Injury) ในปี ๒๐๑๙ สหรัฐอเมริการายงาน โรคปอดอักเสบจากบุหรี่ไฟฟ้า (EVALI) ซึ่งเกิดจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและสูดไอร์เรหะเยที่มีสารพิษผู้ป่วยมีอาการ หายใจลำบาก ไอ เจ็บหน้าอก และมีไข้ พบว่า วิตามินอีอะซิเตต (Vitamin E Acetate) ที่พบในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้าอาจเป็นสาเหตุหลักของ EVALI

๑.๒) โรคปอดอักเสบเรื้อรัง (Chronic Bronchitis) และถุงลมโป่งพอง (Emphysema) การสูบบุหรี่ไฟฟ้าทำให้ ถุงลมในปอดเสียหายและเกิดการอักเสบเรื้อรัง มีหลักฐานว่าบุหรี่ไฟฟ้าก่อให้เกิด สารพิษที่ทำลายเยื่อบุทางเดินหายใจ ทำให้ผู้ใช้มีอาการหายใจลำบากและเสี่ยงต่อการเป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (COPD)

๑.๓) ภาวะต้นโรคหอบหืด (Asthma) และภูมิแพ้ทางเดินหายใจ ไอระเหยจกษบุหรีไฟฟษทำห้เกดการระคยเคื่องของหลอดลมและเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิด โรคหอบหืด เด็กและวัยรุ่นนที่ใชบุหรีไฟฟษ มีแนวโนมเป็นโรคหอบหืดเพิ่มขึ้น ๓๐% เมื่อเทียบกับคนที่ไม่ใช้

๒. ผลกระทบต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด บุหรี่ไฟฟ้าส่งผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด ทำให้เพิ่มความเสี่ยงของโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง

๒.๑) ความดันโลหิตสูงและหัวใจเต้นผิดปกติ นิโคตินในบุหรี่ไฟฟ้าทำให้ หลอดเลือดหดตัวเพิ่มความดันโลหิต และเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ ผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้ามีความเสี่ยงต่อ ภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ (Arrhythmia) และภาวะหัวใจล้มเหลว

๒.๒) เพิ่มความเสี่ยงต่อโรคหัวใจขาดเลือดและโรคหลอดเลือดสมอง มีการศึกษาพบว่า สารเคมีในไอระเหยของบุหรีไฟฟษเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมองและหัวใจขาดเลือด ไอระเหยของบุหรีไฟฟษทำห้ เกดการสะสมของไขมันในผนังหลอดเลือด นำไปสู่ ภาวะหลอดเลือดแข็งตัว (Atherosclerosis)

๓. ผลกระทบต่อสมองและระบบประสาท บุหรี่ไฟฟ้าส่งผลเสียต่อการพัฒนาของสมอง โดยเฉพาะในวัยรุ่น เนื่องจากนิโคตินสามารถรบกวนการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์และความจำ

๓.๑) นิโคตินรบกวนพัฒนาการของสมองในวัยรุ่น สมองของวัยรุ่นยังพัฒนาไม่สมบูรณ์จนถึงอายุ ๒๕ ปีนิโคตินสามารถเปลี่ยนแปลงการทำงานของ สมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex) ซึ่งมีผลต่อ ความจำ การตัดสินใจ และการควบคุมอารมณ์

๓.๒) เพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าและวิตกกังวลสูงกว่าผู้ที่ไม่ใช้นิโคติน ทำให้เกิดภาวะเสพติดทางจิตใจและเพิ่มความเครียด

๔. ผลกระทบต่อสุขภาพช่องปากและฟัน ไอระเหยของบุหรีไฟฟษมีผลเสียต่อเหงือกและฟัน ทำให้เกิดโรคเหงือกและฟันผุ

๔.๑) บุหรี่ไฟฟ้าทำให้เกิดคราบแบคทีเรียในช่องปากสารเคมีในไอระเหยทำห้เกดการสะสมของแบคทีเรียที่เป็นอันตรายต่อเหงือก เพิ่มความเสี่ยงของ โรคเหงือกอักเสบและการสูญเสียฟัน

๔.๒) เพิ่มโอกาสเกิดแผลในปากและปากแห้ง นิโคตินทำห้การไหลเวียนของเลือดในเหงือกลดลง ทำให้แผลหายช้าผู้ใช้บุหรีไฟฟษมักมี อาการปากแห้งและระคยเคื่องในช่องปาก

๕. สารพิษที่พบในบุหรีไฟฟษและความเสี่ยงของมะเร็งบุหรีไฟฟษไม่ได้มีแค่นิโคติน แต่ยังมี สารพิษอื่น ๆ ที่เป็นอันตราย

๕.๑) ฟอรัลดีไฮด์ (Formaldehyde) และอะซีตัลดีไฮด์ (Acetaldehyde)

เป็นสารก่อมะเร็ง ที่เกิดจากกระบวนการให้ความร้อนของบุหรี่ไฟฟ้า

๕.๒) โลหะหนัก เช่น นิกเกิล ตะกั่ว และแคดเมียม โลหะเหล่านี้ถูกปล่อยออกมาจากขดลวดของบุหรี่ไฟฟ้าและสะสมในร่างกาย เพิ่มความเสี่ยงของมะเร็งปอดและโรคไต

๖. ผลกระทบต่อหญิงตั้งครรภ์และเด็กในครรภ์ นิโคตินจากบุหรี่ไฟฟ้าสามารถส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์

๖.๑) ทำให้เกิดภาวะคลอดก่อนกำหนดและน้ำหนักแรกเกิดต่ำ

๖.๒) เพิ่มความเสี่ยงของภาวะพิการแต่กำเนิดและพัฒนาการล่าช้า

๖.๓) อาจส่งผลกระทบต่อระบบสมองและพฤติกรรมของเด็กในอนาคต

๒.๖ กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้บุหรี่ไฟฟ้า

กรณีผู้ขายหรือผู้ให้บริการบุหรี่ไฟฟ้า

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ได้มีคำสั่ง ที่ ๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘ เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า "บารากู บารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบารากู น้ำยาสำหรับเติมบารากูไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า" ซึ่งจากการทดสอบของกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อร่างกายหลายชนิด ดังนั้น ผู้ใดขายหรือให้บริการ มีความผิดตามมาตรา ๒๙/๙ ประกอบมาตรา ๕๖/๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีผู้นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า

๑) เป็นความผิดตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินห้าเท่าของราคาสินค้า หรือทั้งจำทั้งปรับ กับให้ริบบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้ง สิ่งที่ใช้บรรจุและพาหะใด ๆ ที่ใช้ในการบรรจุทุกสินค้าบุหรี่ไฟฟ้านั้นด้วย

๓) เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีผู้ครอบครองหรือรับไว้ซึ่งบุหรี่ไฟฟ้า

เป็นความผิดฐาน ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสียซื้อ รับจำหน่าย หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนพึงรู้ว่าเป็นของที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยยังมีได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้องตามมาตรา ๒๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ อนึ่ง การครอบครอง บุหรี่ไฟฟ้านั้น เป็นความผิดตามกฎหมาย แต่ความผิดดังกล่าวสามารถตกลงระงับคดีในชั้นศาลการได้

๒.๗ ห่วงโซ่การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน (Value Chain)

การทำความเข้าใจห่วงโซ่ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน จะช่วยระบุจุดที่ต้องมีการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. การผลิตและการกระจายสินค้า

- การผลิตบุหรี่ไฟฟ้า (ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย)
- กฎระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออก (การค้าทางกฎหมายและตลาดมืด)
- ช่องทางจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์
- เครือข่ายซัพพลายเชน

๒. การตลาดและการส่งเสริมการขาย

- การโฆษณาบนโซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์
- การสนับสนุนจากอินฟลูเอนเซอร์ที่เจาะกลุ่มเยาวชน
- การอ้างสิทธิทางสุขภาพที่เป็นเท็จและรสชาติที่ดึงดูดใจ

๓. การเข้าถึงและการขาย

- การวางจำหน่ายในร้านค้าและแพลตฟอร์มออนไลน์
- ช่องว่างในระบบตรวจสอบอายุสำหรับการซื้อออนไลน์
- การแบ่งปันระหว่างเพื่อนในโรงเรียนและชุมชน

๔. การบริโภคและอิทธิพลทางสังคม

- แรงกดดันจากเพื่อนและการยอมรับทางสังคม
- อิทธิพลจากกระแสบนโซเชียลมีเดีย
- การทดลองและการเสพติดของเยาวชน

๕. ผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม

- ผลกระทบระยะสั้น (ปัญหาการหายใจ การเสพติดนิโคติน)
- ผลกระทบระยะยาว (ความเสียหายต่อปอด ผลกระทบต่อสมอง)
- ผลกระทบต่อผลการเรียนและสุขภาพจิต

๖. การกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมาย

- กฎหมายที่มีอยู่และช่องว่างของนโยบาย
- ประสิทธิภาพของมาตรการห้ามและข้อจำกัด
- ความท้าทายในการบังคับใช้ (การขายให้ผู้เยาว์ การลักลอบนำเข้า)

๗. การศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้

- การให้ความรู้เรื่องโทษของบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน
- การให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน
- แคมเปญด้านสาธารณสุขเพื่อต่อสู้กับข้อมูลที่ผิด

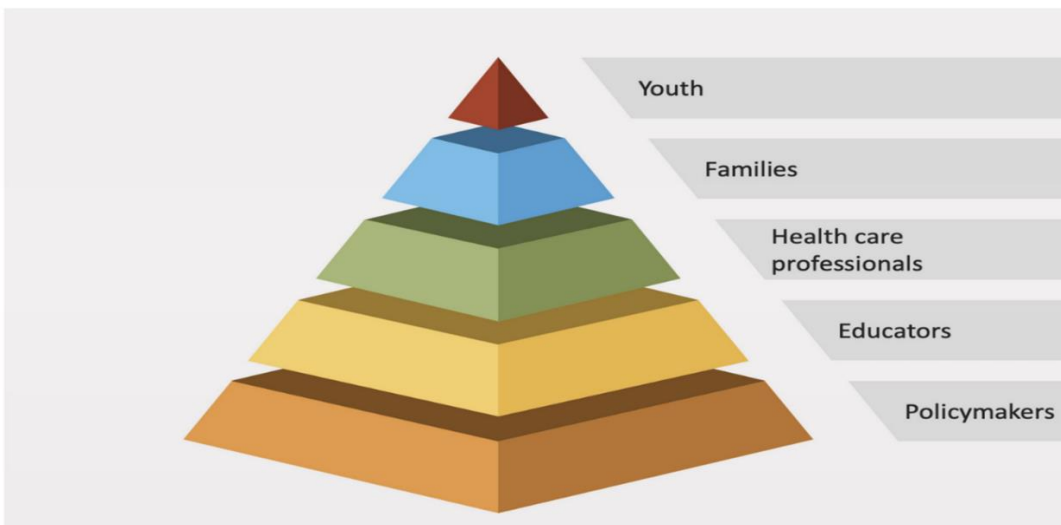
๘. การบำบัดและสนับสนุน

- การเข้าถึงโปรแกรมช่วยเหลือกบฏหรือไฟฟ้าสำหรับเยาวชน
- การสนับสนุนทางจิตวิทยาสำหรับผู้ติดกบฏหรือไฟฟ้า
- การปฏิรูปนโยบายเพื่อป้องกันการใช้กบฏหรือไฟฟ้าในอนาคต

๒.๘ โมเดลปัจจัยห้าประการ (The Five Factor Model)

โมเดลปัจจัยห้าประการ มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กบฏหรือไฟฟ้าและผลกระทบด้านชีวภาพ จิตใจ และสังคม (biopsychosocial impacts) รวมถึง ผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา บุคลากรทางการแพทย์ ครอบครัว และเยาวชน โครงสร้างของโมเดลปัจจัยห้าประการถูกออกแบบให้อยู่ในรูปพีระมิด เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม รวมถึง ความจำเป็นในการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ภาพที่ ๑ พีระมิด THE FIVE FACTOR MODEL

๑. **ฐานพีระมิด : ผู้กำหนดนโยบาย (Policymakers)** หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลที่ทำหน้าเป็นรากฐานสำคัญที่กำหนดกฎระเบียบและนโยบายเพื่อเป็นแนวทางให้กับภาคการศึกษาและบุคลากรทางการแพทย์ในการให้คำแนะนำเยาวชน อาทิ กระทรวงสาธารณสุข / สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และกรมศุลกากร (เพื่อควบคุมการนำเข้ากบฏหรือไฟฟ้าผิดกฎหมาย)

กรณีศึกษาของผู้กำหนดนโยบายในประเทศต่างๆ มีดังนี้

มาตรการจำกัดการเข้าถึงกบฏหรือไฟฟ้า

งานวิจัยของ Ruokolainen และคณะฯ พบว่า รสชาติของบุหรี่ไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนหันมาใช้บุหรี่ไฟฟ้า ดังนั้นการห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้ารสชาติอาจเป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบาย ตัวอย่างเช่น จังหวัด Nova Scotia ในแคนาดา ได้ออกกฎหมายห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้ารสชาติ โดยอิงจากข้อมูลเฉพาะบริบทของการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในหมู่เยาวชน

นโยบายระดับประเทศในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

ฟินแลนด์เป็นหนึ่งในประเทศที่ สั่งห้ามการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้ารสชาติ ตั้งแต่ปี ๒๐๑๖ การประเมินในระดับประชากรพบว่า ไม่มีการเพิ่มขึ้นของการใช้บุหรี่ไฟฟ้าหลังจากที่มีการบังคับใช้มาตรการนี้ อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้ไม่สามารถป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้ารสชาติได้ ๑๐๐% เนื่องจากยังคงมีการซื้อผ่านทางออนไลน์ ดังนั้นนโยบายระดับชาติที่มีการควบคุมทั้งการจำหน่ายและการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้ารสชาติ อาจมีประสิทธิภาพมากกว่านโยบายระดับภูมิภาคที่บังคับใช้ในพื้นที่เล็กๆ การมีนโยบายระดับชาติเดียวกันทั่วประเทศ สามารถช่วยลดความซับซ้อนในการบังคับใช้ ซึ่งเกิดจากความแตกต่างของกฎระเบียบในแต่ละพื้นที่

มาตรการควบคุมการโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า

ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกา (CDC) ระบุว่า ๗๐% ของนักเรียนอายุ ๑๑ - ๑๗ ปี เคยสัมผัสกับโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ร้านค้า โซเชียลมีเดีย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้างานลงทุนมหาศาลในการทำการตลาด โดยการวิจัยของ Ozga และคณะพบว่า การใช้จ่ายด้านการตลาดของอุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าพุ่งสูงสุดในปี ๒๐๑๘ และ ๒๐๑๙ ก่อนจะลดลงอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ต้นปี ๒๐๒๐ จนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๐๒๑ สาเหตุหลักของการลดลงนี้เกิดจากนโยบาย Tobacco ๒๑ ของสหรัฐฯ ซึ่งเพิ่มอายุขั้นต่ำในการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบ (รวมถึงบุหรี่ไฟฟ้า) และการบังคับใช้กฎระเบียบขององค์การอาหารและยา (FDA) ในการควบคุมผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้ารสชาติที่ไม่ใช่ยาสูบหรือเมนทอล มีการศึกษาพบว่า การโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้ามีความเชื่อมโยงกับการเพิ่มขึ้นของการสูบบุหรี่แบบเผาไหม้ ดังนั้น การควบคุมโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเข้มงวดจึงเป็นเรื่องสำคัญ CDC แนะนำว่ามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการลดการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชน คือ การจำกัดช่องทางโฆษณาและเนื้อหาโฆษณาที่เข้าถึงเยาวชน

มาตรการภาษีบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อลดการบริโภค

การเก็บภาษีบุหรี่ไฟฟ้า เป็นมาตรการเชิงลบที่ช่วยลดความสามารถในการเข้าถึง โดยทำให้บุหรี่ไฟฟ้ามีราคาแพงขึ้น การศึกษาของ Abouk และคณะพบว่าในรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐฯ ที่มีการบังคับใช้ภาษีผลิตภัณฑ์นิโคตินอิเล็กทรอนิกส์ (ENDS tax) มีแนวโน้มที่การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในหมู่เยาวชนจะลดลง อย่างไรก็ตาม ต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้มาตรการภาษี เพราะอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนไปใช้บุหรี่แบบเผาไหม้แทน

๒. ระดับกลาง : นักการศึกษา (Educators) และบุคลากรทางการแพทย์ (Healthcare Professionals)

นักการศึกษา (Educators) จากสถานศึกษาต่างๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย และครูอาจารย์ สมาคมผู้ปกครองและครู สภานักเรียนและองค์กรเยาวชน รวมถึง สถาบันกฎหมายและหน่วยงานวิจัย

สถาบันวิจัยด้านนโยบาย มหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า นักกฎหมายที่เชี่ยวชาญด้านนโยบายสาธารณสุข เป็นต้น กลุ่มนี้เป็นผู้ใช้นโยบายที่กำหนดมาเป็นแนวทางในการให้ข้อมูลแก่เยาวชน เนื่องจาก เยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าควรถูกบรรจุเข้าไปในหลักสูตรสุขศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งสามารถเข้าถึงเยาวชนจากครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำได้ดีกว่าการให้ความรู้ในระดับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Pettigrew และคณะ พบว่ามีเพียง ๓๑% ของบุคลากรโรงเรียนในออสเตรเลียที่รายงานว่าโรงเรียนของพวกเขามีการให้ความรู้ป้องกันการใช้บุหรีไฟฟ้า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาอาจยังไม่ได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่เยาวชนเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า

งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าความเป็นไปได้ในการเริ่มใช้บุหรีไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นจนถึงอายุ ๑๘ ปี แต่ก็มีบางกรณีที่เด็กอาจเริ่มใช้บุหรีไฟฟ้าได้ตั้งแต่อายุเพียง ๗ ปี การศึกษาของ Chaplin และคณะ ได้ประเมินประสิทธิภาพของการให้ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงของบุหรีไฟฟ้าแก่เยาวชนในโรงเรียนมัธยม โดยใช้แบบสอบถามก่อนและหลังการให้ความรู้ ซึ่งพบว่า การให้ข้อมูลผ่านโรงเรียนสามารถเพิ่มความตระหนักรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับความเสี่ยงของบุหรีไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการสอนที่เหมาะสมสำหรับแต่ละช่วงวัย เช่น **ระดับประถมศึกษาและมัธยมต้น** ควรใช้ ภาพประกอบ เรื่องเล่า หรือบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็ก ๆ เข้าใจง่าย **ระดับมัธยมปลาย** ควรใช้ การอภิปรายกลุ่ม ชมภาพยนตร์สารคดี หรืออ่านเรื่องจริงที่สะท้อนถึงผลกระทบด้านชีวภาพ จิตใจ และสังคมของบุหรีไฟฟ้า จากงานวิจัย พบว่า เหตุผลหลักที่เยาวชนตัดสินใจเลิกบุหรีไฟฟ้า คือผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเองหรือของคนในครอบครัว ดังนั้น การนำข้อมูลประเภทนี้มาใช้ในการเรียนการสอนสามารถช่วยดึงดูดความสนใจของเยาวชนได้มากขึ้น

สำหรับนโยบายโรงเรียนและการฝึกอบรมบุคลากร

โรงเรียนควรมี นโยบายห้ามใช้บุหรีไฟฟ้าในโรงเรียนอย่างชัดเจน รวมทั้ง การให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษา ช่วยให้ครูสามารถระบุผลิตภัณฑ์บุหรีไฟฟ้าได้ดีขึ้น และสามารถให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเลิกใช้บุหรีไฟฟ้า การวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีนโยบายที่ชัดเจนและมีการอบรมบุคลากร สามารถช่วยให้ครูมีแนวโน้มที่จะเข้าไปแทรกแซงและสื่อสารกับนักเรียนเกี่ยวกับการเลิกบุหรีไฟฟ้าได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า การจัดสรรเวลาเรียนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าในหลักสูตร รวมถึงการใช้ข้อมูลที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้เหมาะสมและได้รับการยอมรับจากเยาวชน และการฝึกอบรมครูให้สามารถตอบคำถามของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

บุคลากรทางการแพทย์ (Health Care Professionals) งานวิจัยล่าสุด ได้พบปัญหาด้านความรู้ของบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า บุคลากรทางการแพทย์ส่วนใหญ่อาจมีความรู้เกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าไม่เพียงพอ ทำให้ไม่มั่นใจและรู้สึกสับสนในการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องบุหรีไฟฟ้ากับผู้ป่วยเยาวชน บุคลากรทางการแพทย์หลายคนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าจากโซเชียลมีเดีย และข่าวสารทั่วไปมากกว่า จากวารสารทางวิชาการ ที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างสูงที่บุคลากรทาง

การแพทย์ต้องมีความรู้ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อสามารถตอบโต้ข้อมูลที่ผิดและให้ข้อมูลที่อิงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์แก่เยาวชนได้

องค์กรทางการแพทย์ควรจัดทำแนวทางที่ครอบคลุมและเข้าถึงง่าย โดยเน้นไปที่การให้ข้อมูลที่อิงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพเยาวชน และการพัฒนาแนวทางการสื่อสารกับเยาวชนและครอบครัว โดยการอบรมบุคลากรทางการแพทย์ควรมีตั้งแต่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับอาชีพ รวมถึงหลักสูตรในช่วงการฝึกอบรมแพทย์ (Residency Training) และการศึกษาแพทย์ต่อเนื่อง (Continuing Medical Education - CME) ควรมีการฝึกอบรมผ่านการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย (small group case-based learning) การบรรยายขนาดใหญ่ (large group lectures) จัดหมายข่าวทางอีเมล หรือโพสต์ในโซเชียลมีเดียของวารสารทางวิชาการ เพื่อให้ข้อมูลที่เข้าใจง่ายและทันสมัย

อุปสรรคในการพัฒนาการสื่อสารของบุคลากรทางการแพทย์ คือ

๑. การกำหนดว่าความหมายให้ผู้เชี่ยวชาญด้านใดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเผยแพร่ข้อมูล หรือควรให้ทีมแพทย์จากหลายสาขาทำงานร่วมกัน

๒. เวลาที่จำกัดของแพทย์ โดยเฉพาะแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป (Family Physicians) ที่มักเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพูดคุยกับผู้ป่วยเยาวชน ทำให้การพูดคุยเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา

๓. ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์และเยาวชน เพื่อให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นที่อ่อนไหวและซับซ้อน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ระดับสูงขึ้น : ครอบครัว (Families) และชุมชน (Communities) พ่อแม่และผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและองค์กรท้องถิ่น เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ใกล้กับเยาวชนมากที่สุด มีบทบาทสำคัญในการป้องกันเยาวชนจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ตามบริบททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของตน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบว่า ผู้ปกครองจำนวนมากไม่ทราบว่าบุตรหลานของตนใช้บุหรี่ไฟฟ้า การที่พ่อแม่ขาดความตระหนักในเรื่องนี้ทำให้พวกเขาไม่สามารถให้การสนับสนุนที่เพียงพอในการป้องกันและลดการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้

งานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่นเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด (รวมถึงแอลกอฮอล์ ยาสูบ และยาเสพติด) พบว่า การสนทนาแบบเปิดเผย น่าเชื่อถือ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสองทาง จะช่วยให้เยาวชนเปิดรับข้อมูลได้มากขึ้น นอกจากนี้ จำเป็นต้องมี เครื่องมือช่วย (toolkits) สำหรับครอบครัวในการพูดคุยเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ากับบุตรหลาน โดยควรมีให้ใช้งาน ฟรี บนเว็บไซต์ด้านสาธารณสุขที่เชื่อถือได้ เช่น เว็บไซต์ของศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค (CDC) เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ตัวอย่างเนื้อหาในชุดเครื่องมือสำหรับครอบครัวควรประกอบด้วย

๑) สัญญาณและอาการของการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

- อาการทางเดินหายใจผิดปกติ
- การมีอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าในครอบครอง
- มีกลิ่นใหม่ ๆ ที่ไม่คุ้นเคยในบ้าน

๒) กลยุทธ์ในการพูดคุยกับเยาวชนเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

- ผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี
- ผลกระทบทางการเงิน
- วิธีการตอบโต้การโฆษณาเชิงชักจูง

๓) แหล่งข้อมูลสนับสนุนสำหรับครอบครัว

- แพทย์ประจำครอบครัว
- หน่วยงานสาธารณสุข
- สายด่วนหรือแอปพลิเคชันช่วยเหลือบุหรี่ไฟฟ้า

ทั้งนี้ ควรมีการเผยแพร่ชุดเครื่องมือให้แก่ผู้ปกครอง โดยมีการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือการสื่อสารโดยตรงกับพ่อแม่ เพื่อให้พ่อแม่และชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยพบว่า อัตราการใช้ยาสูบในหมู่เยาวชนลดลงเมื่อสมาชิกในครอบครัวตกลงร่วมกันว่าไม่อนุญาตให้ใช้ยาสูบภายในบ้าน นอกจากนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในภาพรวม และบุหรี่ไฟฟ้าโดยเฉพาะ พบว่า การกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนภายในครอบครัวมีประสิทธิภาพมากกว่าการแค่ให้คำแนะนำหรือขอให้หลีกเลี่ยงการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

๔. ยอดพีระมิด : เยาวชน (Youth) การให้ข้อมูลที่เข้าถึงเยาวชนโดยตรงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด แม้ว่าในปัจจุบันจะมีแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของบุหรี่ไฟฟ้า แต่แหล่งข้อมูลเหล่านี้อาจไม่สามารถเข้าถึงเยาวชนได้อย่างทั่วถึง ด้วยเหตุผลหลายประการ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามีอยู่มากมายทางออนไลน์ ทำให้จำเป็นต้องมีแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ซึ่งสามารถเผยแพร่ข้อมูลที่อิงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ให้แก่เยาวชนในลักษณะที่เข้าถึงง่ายและเข้าใจได้ทันที เยาวชนควรได้รับข้อมูลและทรัพยากรที่จำเป็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ในขณะเดียวกันความคิดเห็นและค่านิยมของพวกเขาก็มีผลต่อการเลือกใช้หรือหลีกเลี่ยงบุหรี่ไฟฟ้าเช่นกัน

ในการสื่อสารข้อมูลไปยังเยาวชน ควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของบุหรี่ไฟฟ้าผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เยาวชนเข้าถึงได้ง่ายสามารถใช้งานได้บ่อย เช่น Facebook, TikTok และ Instagram และควรเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่ายและติดตามได้ง่าย เพื่อให้เยาวชนจากทุกระดับการศึกษาได้รับประโยชน์

องค์กรที่สามารถมีบทบาทในการสื่อสารข้อมูล เช่น เพจโซเชียลมีเดียของหน่วยงานด้านสุขภาพท้องถิ่น สมาคมทางการแพทย์ และวารสารวิชาการ สามารถเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่เยาวชน จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า เยาวชนมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าหลังจากได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสุขภาพ ตัวอย่างเช่น ความตระหนักเกี่ยวกับ ความเสี่ยงของบุหรี่ไฟฟ้าที่อาจทำให้เกิดอาการบาดเจ็บที่ปอด (EVALI) ส่งผลให้เยาวชนมองว่าการใช้บุหรี่ไฟฟ้ามีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในการสื่อสารข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดีย คือ เนื้อหาที่เป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อาจถูกกลบโดยข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าจำนวนมากบนอินเทอร์เน็ต ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาแนวทางที่สร้างสรรค์เพื่อดึงดูดความสนใจของเยาวชน เช่น การมีส่วนร่วมของเยาวชน

ในกระบวนการวิทยาศาสตร์ การเชิญเยาวชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการวิทยาศาสตร์ผ่าน คณะกรรมการที่ปรึกษาเยาวชน (Youth Advisory Committees) แต่งตั้งเยาวชนเป็นผู้มีส่วนร่วมกับ งานวิจัยหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเยาวชนซึ่งช่วยให้เยาวชนได้รับข้อมูลโดยตรงและมีโอกาส สะท้อนความคิดเห็นของพวกเขาโดยตรง การดึงเยาวชนเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลช่วยให้ พวกเขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แทนที่จะเป็นเพียงผู้รับสาร การสร้าง คณะกรรมการที่ปรึกษาเยาวชนภายใต้ โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิด การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งเสริมให้เยาวชนมีบทบาทในการต่อสู้กับการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

๕. องค์กรที่ควบคุมทุกระดับ ได้แก่

๕.๑ ภาคเอกชนและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

- ผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกบุหรี่ไฟฟ้า
- แพลตฟอร์มโฆษณาและสื่อ
- บริษัทโซเชียลมีเดีย (TikTok, YouTube ฯลฯ)

๕.๒ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) และกลุ่มเคลื่อนไหว

- เครือข่ายต่อต้านบุหรี่ไฟฟ้า
- องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค
- องค์กรด้านสวัสดิการเด็กและเยาวชน

๕.๓ สื่อมวลชนและอินฟลูเอนเซอร์

- สื่อกระแสหลัก (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์)
- อินฟลูเอนเซอร์และครีเอเตอร์บนโซเชียลมีเดีย
- ผู้เชี่ยวชาญด้านประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

๒.๙ กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า (Behavior Journey)

เส้นทางพฤติกรรมและกระบวนการตัดสินใจของผู้ที่เริ่มต้น ใช้ต่อเนื่อง และอาจลด ละ หรือเลิก การสูบบุหรี่ไฟฟ้า พฤติกรรมนี้สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนสำคัญ ได้ดังนี้

๑) Awareness (การรับรู้) โดยมีปัจจัยผลักดัน คือการโฆษณาและการตลาดที่ดึงดูดใจ (เช่น รสชาติ ผลิตภัณฑ์ที่ดี) รวมทั้ง อิทธิพลจากเพื่อนหรือกลุ่มสังคมและข้อมูลผิดๆ เช่น บุหรี่ไฟฟ้า ปลอดภัยกว่า หรือไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

- ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าเริ่มรับรู้ถึงการมีอยู่ของผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าผ่านโฆษณา การตลาด หรือคำแนะนำจากเพื่อน
- โซเชียลมีเดียและการรีวิวผลิตภัณฑ์ออนไลน์มักมีบทบาทสำคัญในช่วงนี้
- ความสนใจอาจถูกกระตุ้นโดย ภาพลักษณ์ ของบุหรี่ไฟฟ้าที่ดูทันสมัย มีรสชาติหลากหลาย

และดูเหมือนเป็น "ทางเลือกที่ปลอดภัยกว่า" บุหรี่ธรรมดา

๒. Consideration (การพิจารณา) โดยมีปัจจัยผลักดัน คือ การเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นตัวช่วยเลิก บุหรี่ ความสะดวกในการซื้อหรือใช้งาน และความอยากรู้อยากลอง โดยเฉพาะในเยาวชน

- ผู้ใช้เริ่มพิจารณาว่าจะลองใช้บุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่ โดยอาจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เช่น ราคา วิธีใช้งาน หรือผลกระทบต่อสุขภาพ
- การพิจารณาอาจรวมถึงแรงจูงใจ เช่น ความต้องการลดการสูบบุหรี่ธรรมดา หรือความอยากรทดลองสิ่งใหม่

๓. Trial (การทดลอง) โดยมีปัจจัยผลักดัน คือการทดลองที่ได้รับแรงสนับสนุนจากเพื่อนหรือกลุ่มสังคม และผลิตภัณฑ์ที่มีรสชาติหลากหลายและใช้งานง่าย

- ผู้ใช้ทดลองบุหรี่ไฟฟ้าครั้งแรก ซึ่งมักเกิดในสถานการณ์ที่ผ่อนคลายหรือได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน
- หากการทดลองเป็นไปในทางที่ดี เช่น รู้สึกเพลิดเพลิน หรือไม่มีอาการข้างเคียงทันที ผู้ใช้อาจเริ่มใช้อย่างต่อเนื่อง

๔. Regular Use (การใช้เป็นประจำ) โดยมีปัจจัยผลักดัน คือ การเสพติดนิโคตินหรือความพึงพอใจที่ได้รับการใช้ในกลุ่มเพื่อนหรือสังคมที่ยอมรับพฤติกรรมนี้ และความเชื่อว่าปลอดภัยกว่าบุหรี่ธรรมดา

- บุหรี่ไฟฟ้ากลายเป็นส่วนหนึ่งในกิจวัตรประจำวัน เช่น ใช้เพื่อลดความเครียด หรือใช้ในสถานการณ์ที่ผ่อนคลาย

- ผู้ใช้บางคนอาจพัฒนาการเสพติดนิโคตินจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

- มีการซื้อผลิตภัณฑ์เสริม เช่น น้ำยา หรืออุปกรณ์เพิ่มเติม เพื่อปรับแต่งประสบการณ์การใช้งาน

๕. Reevaluation (การประเมินใหม่) โดยมีปัจจัยผลักดัน คือ การตระหนักถึงอันตรายจากข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำจากบุคคลที่ไว้ใจได้ การสนับสนุนจากครอบครัวหรือเพื่อนให้เลิกใช้

- ผู้ใช้เริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ เช่น จากอาการข้างเคียง หรือข้อมูลข่าวสารที่ตระหนักถึงความเสี่ยง

- อาจเกิดความรู้สึกผิดหรือความกังวล โดยเฉพาะหากเริ่มเห็นผลกระทบทางสุขภาพ

๖. Reduction or Quit (การลดการใช้หรือเลิกใช้) โดยมีปัจจัยผลักดัน คือ การสนับสนุนจากคนใกล้ชิด เช่น ครอบครัวและเพื่อน การเข้าถึงบริการช่วยเหลือเลิกบุหรี่ และผลกระทบทางสุขภาพที่ทำให้ต้องตัดสินใจเลิกใช้

- ผู้ใช้เริ่มพยายามลดการใช้งานหรือเลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยอาจใช้ความช่วยเหลือจากโปรแกรมเลิกบุหรี่

- การลด ละ หรือเลิกใช้อาจเกิดขึ้นอย่างถาวร หรือในบางกรณีอาจเกิดการกลับมาใช้อีกครั้ง (relapse)

ปัจจัยเสริมใน Behavior Journey

๑. สภาพแวดล้อมและสังคม : การยอมรับของกลุ่มเพื่อนและวัฒนธรรมในสังคมมีอิทธิพลต่อการเริ่มและเลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้า

๒. การรับข้อมูลข่าวสาร : ข้อมูลเชิงลบเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพ หรือการรับรู้เกี่ยวกับข้อห้ามทางกฎหมาย อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรม

๓. การสนับสนุนจากบริการสุขภาพ : การเข้าถึงโปรแกรมช่วยเหลือเลิกบุหรี่ เช่น การให้คำปรึกษาหรือการสนับสนุนด้านจิตวิทยา

๒.๑๐ ต้นแบบพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า (User Persona)

ต้นแบบพฤติกรรม (User Persona) ของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามพฤติกรรม แรงจูงใจ และลักษณะเฉพาะตัวของผู้ใช้ ซึ่งช่วยให้เข้าใจกลุ่มเป้าหมายและวางกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไป สามารถจำแนก Persona หลัก ๆ ได้ดังนี้

๑. Curious Explorer (นักสำรวจที่อยากรู้อยากลอง) อายุ ๑๕ - ๒๕ ปี (มักเป็นเยาวชนหรือคนหนุ่มสาว) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มทดลองใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยมักได้รับอิทธิพลจากเพื่อนและโซเชียลมีเดีย แรงจูงใจสำหรับกลุ่มนี้ คือ อยากรู้อยากลองสิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะสิ่งที่ได้รับความนิยมในกลุ่มเพื่อน หากสามารถป้องกันกลุ่มนี้ไม่ให้เข้าสู่พฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นประจำ จะช่วยลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าในระยะยาวได้ ทำให้เกิดพฤติกรรมในการทดลองใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพราะเพื่อนแนะนำเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีรสชาติหรือดีไซน์ดึงดูดอาจไม่รู้หรือสนใจถึงผลกระทบต่อสุขภาพ โดยแหล่งข้อมูลที่เปิดรับ คือ โซเชียลมีเดีย กลุ่มเพื่อน รีวิวออนไลน์

กลยุทธ์ที่แนะนำสำหรับการจัดการ เช่น การจัดแคมเปญสร้างความตระหนักรู้ เน้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่แท้จริงต่อสุขภาพและการเสพติดนิโคติน การใช้โซเชียลมีเดียเพื่อพัฒนาเนื้อหาที่ดึงดูดใจ เช่น วิดีโอสั้นบน TikTok หรือ Instagram การจัดกิจกรรมในโรงเรียน อาทิ การบรรยายหรือกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ และการใช้ Influencers ที่มีความน่าเชื่อถือในการสื่อสาร

๒. Stress Reliever (ผู้ใช้เพื่อลดความเครียด) อายุ ๒๐ - ๔๐ ปี แรงจูงใจในการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานหรือชีวิตประจำวัน โดยพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน เช่น หลังทำงานหรือก่อนนอน อาจเปลี่ยนจากการสูบบุหรี่ธรรมดามาใช้บุหรี่ไฟฟ้า มีแนวโน้มใช้ในระยะยาวเพราะเชื่อว่าปลอดภัยกว่า แหล่งข้อมูลที่เปิดรับ คือ กลุ่มออนไลน์หรือเพื่อนที่แนะนำว่าเป็น "ทางเลือกที่ดีกว่า"

กลยุทธ์ที่แนะนำสำหรับการจัดการ เช่น การสร้างโปรแกรมช่วยจัดการความเครียดโดยไม่ต้องพึ่งบุหรี่ไฟฟ้า เช่น กิจกรรมออกกำลังกายหรือการบำบัดทางจิตวิทยา การให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านสุขภาพในระยะยาว และสนับสนุนโปรแกรมช่วยเลิกบุหรี่ที่รวมถึงบุหรี่ไฟฟ้า

๓. Social Smoker (ผู้ใช้เพื่อเข้าสังคม) อายุ ๑๘ - ๓๕ ปี แรงจูงใจในการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อตอบโต้การยอมรับของสังคม เช่น บาร์ตี้ หรือการพบปะกับเพื่อน โดยมีพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าบ่อยในสถานการณ์ที่มีเพื่อนหรือกลุ่มคนที่สูบ เลือกผลิตภัณฑ์ที่ดูทันสมัยหรือ "เท่" ไม่เสพติด แต่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและกลุ่มเพื่อน แหล่งข้อมูลที่เปิดรับ คือ กลุ่มเพื่อนและโซเชียลมีเดีย

กลยุทธ์ที่แนะนำสำหรับการจัดการ เช่น การสร้างแคมเปญที่เน้นภาพลักษณ์เชิงลบของบุหรี่ไฟฟ้าในสังคม การส่งเสริมกิจกรรมทางเลือกที่ไม่มีบุหรี่ไฟฟ้า อาทิ กิจกรรมกีฬา การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้บุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ แม้จะใช้ไม่บ่อย

๔. Habitual User (ผู้ใช้ที่เสพติด) อายุ ๒๕ - ๕๐ ปี แรงจูงใจในการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นประจำเพราะเสพติดนิโคติน โดยมีพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในทุกช่วงเวลาของวัน เช่น ตอนตื่นนอน ระหว่างพักงาน หรือก่อนนอนอาจเคยสูบบุหรี่ธรรมดาและเปลี่ยนมาใช้บุหรี่ไฟฟ้า ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีนิโคตินในระดับสูง แหล่งข้อมูลที่เปิดรับ คือ ร้านค้าออนไลน์หรือร้านค้าท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่แนะนำสำหรับการจัดการ เช่น การจัดโปรแกรมช่วยเลิกบุหรี่ที่ครอบคลุม เช่น การบำบัดพฤติกรรม การใช้ผลิตภัณฑ์ช่วยเลิกนิโคติน การให้การสนับสนุนทางจิตวิทยาและคำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และการออกกฎหมายควบคุมปริมาณนิโคตินในบุหรี่ไฟฟ้า

๕. Health-Conscious Switcher (ผู้เปลี่ยนเพราะห่วงสุขภาพ) อายุ ๓๐ - ๕๐ ปี แรงจูงใจในการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เพราะต้องการเปลี่ยนจากบุหรี่ธรรมดาเนื่องจากเชื่อว่าปลอดภัยกว่า โดยมีพฤติกรรมในใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อ "ลดความเสี่ยง" ต่อสุขภาพ มีแนวโน้มเลือกผลิตภัณฑ์ที่โฆษณาว่าเป็น "ทางเลือกที่ดีที่สุดต่อสุขภาพ" แหล่งข้อมูลที่เปิดรับ คือ บทความวิจัย การโฆษณา และคำแนะนำจากเพื่อน

กลยุทธ์ที่แนะนำสำหรับการจัดการ เช่น การให้ข้อมูลวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ การสนับสนุนให้เลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้าโดยการให้คำปรึกษาและเครื่องมือช่วยเหลือ และการเน้นให้เห็นความสำคัญของการเลิกสูบทั้งหมดแทนการเปลี่ยนผลิตภัณฑ์

๖. Youth Rebel (เยาวชนที่ทำทนายกฎหมาย) อายุ ๑๓ - ๑๘ ปี แรงจูงใจในการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เพื่อสร้างตัวตนหรือแสดงความเป็นอิสระ โดยมีพฤติกรรมในการทดลองใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อท้าทายกฎหมายของผู้ปกครองหรือสังคม ใช้บุหรี่ไฟฟาร่วมกับเพื่อนในกลุ่มเพื่อสร้างความเท่ แหล่งข้อมูลที่เปิดรับ คือ โซเชียลมีเดียและเพื่อน

กลยุทธ์ที่แนะนำสำหรับการจัดการ เช่น การให้ความรู้ในโรงเรียนเกี่ยวกับผลกระทบด้านสุขภาพของบุหรี่ไฟฟ้า การใช้สื่อสร้างสรรค์เพื่อเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การสร้างแบบอย่างจาก Influencers ด้านสุขภาพ และการเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าแก่เยาวชน

บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา

การพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย” ของคณะกรรมการการพัฒนาระบบ และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา เป็นการข้อมูล จากงานวิจัย บทความวิชาการ นโยบายยุทธศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย และต่างประเทศ สถานการณ์การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง กับสถานการณ์ปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าของเด็กและเยาวชน รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการลงพื้นที่เพื่อรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริง และการจัดเสวนาเพื่อรับฟัง ความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการปัญหา ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑ ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ

ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิโดยสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย บทความวิชาการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและต่างประเทศ สถานการณ์ การดำเนินงาน ขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าของเด็ก และเยาวชน

๓.๒ ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

๓.๒.๑ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘ การลงพื้นที่เดินทางศึกษาดูงาน เพื่อติดตามการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ณ โรงเรียนมัธยม วัดหนองจอก แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก (รายละเอียดภาพกิจกรรมปรากฏตามภาคผนวก ข หน้า ๑๓ - ๑๕)

โดยมีวัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่ครั้งนี้ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอันตราย และผลกระทบของอุบัติเหตุไฟฟ้าที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งมุ่งเน้น การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา และชุมชน เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และยังมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการเรียนรู้ และเสริมศักยภาพของเยาวชนในการตัดสินใจอย่างมีสติ รวมถึงการปลูกฝังบทบาทของครอบครัว และชุมชนในการดูแลและปกป้องเยาวชน อีกทั้งเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนานโยบายและมาตรการ ที่เป็นรูปธรรมพร้อมระบบติดตามผลที่ยั่งยืนเพื่อให้เด็กและเยาวชนเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และเอื้อต่อการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

ช่วงการบรรยาย เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหามือปืนไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบที่สามารถดำเนินมาตรการแก้ไขการใช้ปัญหามือปืนไฟฟ้าของนักเรียนจนสามารถลดจำนวนนักเรียนที่ใช้ปืนไฟฟ้ากว่าร้อยละ ๘๐

นายประจวบ อินทแย้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก นำเสนอภาพรวมการดำเนินงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ได้ดำเนินการโดยกิจกรรมที่ดำเนินการป้องกันประกอบด้วย ๗ มาตรการ

มาตรการที่ ๑ กำหนดนโยบายโรงเรียนปลอดปืน รวบรวมการประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดสู่การปฏิบัติจริง โดยมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบาย และให้ความรู้เกี่ยวกับปืนไฟฟ้า

มาตรการที่ ๒ การบริหารจัดการเพื่อโรงเรียนปลอดปืน โดยมีการสำรวจข้อมูล และติดตามผลการดำเนินการ โดยฝ่ายบริหารดำเนินการวางแผนการปฏิบัติ การตั้งปัญหา จัดประชุมเพื่อแก้ไข และแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่งานด้านต่าง ๆ จัดทำคำสั่งปฏิบัติงานโรงเรียนปลอดปืน

มาตรการที่ ๓ จัดสภาพแวดล้อมตามกฎหมายโรงเรียนปลอดปืน ติดเครื่องหมายห้ามสูบบุหรี่บริเวณทางเข้าโรงเรียน และเฝ้าระวังไม่ให้มีการสูบบุหรี่ภายในโรงเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันจัดสภาพแวดล้อม โดยการติดเครื่องหมายห้ามสูบบุหรี่บริเวณทางเข้าโรงเรียน และบริเวณต่าง ๆ และเฝ้าระวังไม่ให้มีการสูบบุหรี่ภายในโรงเรียน

มาตรการที่ ๔ สอดแทรกเรื่องปืนในการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร มีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยสอดแทรกข้อมูลปืนและปืนไฟฟ้า เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงโทษของปืนไฟฟ้า และมีการอบรม และจัดซุ่มให้ความรู้เกี่ยวกับปืนไฟฟ้า รวมถึงการรณรงค์เพื่อให้นักเรียนปลอดจากปืนไฟฟ้า

มาตรการที่ ๕ นักเรียนมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโรงเรียนปลอดปืน เช่น การรณรงค์ที่บ้าน และชุมชนปลอดปืน

มาตรการที่ ๖ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้สูบบุหรี่ด้วยการคัดกรองและติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการเริ่มสูบบุหรี่พร้อมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรการที่ ๗ มีกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น ขอความร่วมมือร้านค้าไม่ขายปืนให้กับเยาวชน และเชิญตำรวจให้ความร่วมมือในการป้องกันปืนที่ทางเข้าโรงเรียน และเฝ้าระวังไม่ให้มีการสูบบุหรี่

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกดำเนินการ

๑) ฝ่ายบริหารแบ่งหน้าที่ให้กับคณะทำงานและดำเนินงานอย่างเข้มแข็งในทุกภาคส่วนทั้งคณะครูและเครือข่ายผู้ปกครอง สถานักเรียน รวมถึงองค์กรภายนอก และชุมชนในการช่วยเหลือและดูแลนักเรียนโดยการตรวจคัดกรองเด็กทุกเข้าก่อนเคารพธงชาติ

๒) นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลและช่วยเหลือ เช่น มีสายลับไซเบอร์ในการสอดส่องความเสี่ยงหรือการกระทำผิด มีครูที่ปรึกษาเวรประจำวัน

๓) มีสมาคมเครือข่ายผู้ปกครองช่วยในการลงพื้นที่ชุมชนในการอบรมให้ความรู้

๔) บุคลากรครูและนักเรียนช่วยกันในการสร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อพัฒนาให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการห่างไกลปืนไฟฟ้า เช่น กิจกรรมให้ความรู้ อบรมแกนนำป้องกันและต่อต้านปืนไฟฟ้า กิจกรรมให้ความรู้กับกลุ่มเสี่ยง

สาเหตุที่ทำให้นักเรียนใช้บุนหรีไฟฟ้า

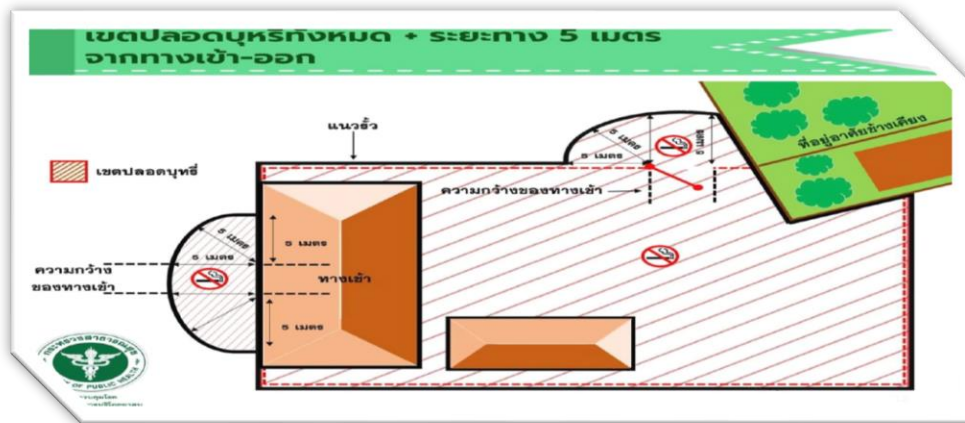
- ๑) นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับบุนหรีไฟฟ้าเกิดจากปัญหาทางด้านครอบครัว เนื่องจากครอบครัวไม่ปฏิเสธบุนหรีไฟฟ้า รวมถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้เข้าถึงบุนหรีไฟฟ้าได้ง่าย
- ๒) ในสถานศึกษายังมีจุดเสี่ยงที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสูบบุนหรีไฟฟ้า เช่น ศูนย์อารยเกษตร ห้องน้ำ จุดอับสายตา

บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑) โรงเรียนได้ทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก รวมถึงได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดีจากโรงพยาบาล สถานีตำรวจใกล้เคียง สำนักงานเขต และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- ๒) ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกในการจัดกิจกรรม เช่น ได้รับทุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จากองค์กรภายนอก

เป้าหมายต่อไปในการดำเนินงาน

- ๑) มีกลุ่มเสี่ยงจากบุนหรีไฟฟ้าลดลง จนไม่เหลือกลุ่มเสี่ยง และป้องกันการเกิดนักสูบหน้าใหม่
 - ๒) ทางชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้น
 - ๓) จัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักถึงโทษของบุนหรีไฟฟ้า และสามารถนำความรู้ และข้อมูลที่ได้รับไปถ่ายทอดแก่ชุมชนและสังคมภายนอกได้อย่างถูกต้องจนกลายเป็นสังคมปลอดบุนหรี
- ต่อมา ผู้แทนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในพื้นที่ ให้ข้อมูล รายละเอียดดังภาพที่ ๑ - ๓

ภาพที่ ๑

ภาพที่ ๒

ภาพที่ ๓

สรุปภาพรวมจากการรับฟังแนวทางจากโรงเรียนและเครือข่ายเขตวชิรบูรพา

เกิดขึ้นจากผู้บริหารของโรงเรียนที่ให้ความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว การขับเคลื่อนงานในรูปแบบคณะทำงานที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วย ครู นักเรียนของโรงเรียน การจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ การตรวจคัดกรอง การจัดทีมเฉพาะกิจ รวมทั้งเครือข่ายไซเบอร์ในโรงเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของหน่วยงานภาคีในพื้นที่ ซึ่งได้ร่วมกันดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งเครือข่ายผู้ปกครอง ผู้แทนหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักงานเขตหนองจอก สถานีตำรวจ โรงพยาบาล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) นอกจากนี้ มีการบูรณาการแนวทางการดำเนินมาตรการร่วมกันของโรงเรียนสหวิทยาเขตวชิรบูรพา เป็นต้น สำหรับปัญหาและข้อมูลที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกิดจากการมีส่วนร่วมของทั้งครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญในการดูแลบุตรหลานของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ต่อมาที่ประชุมได้ร่วมกันเสนอความเห็นและตั้งข้อสังเกต ดังนี้

- ๑) ข้อค้นพบที่ได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- ๒) การสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้บริหารโดยกระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนนโยบายใดเพื่อให้ผู้บริหารศึกษาที่อยู่ในสังกัดนำแนวนโยบายของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกไปดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกัน
- ๓) กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขควรกำหนดให้มีการคัดกรองสุขภาพจิตให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา
- ๔) สสส. มีวิธีการใดที่ลงพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุไฟฟ้าในสถานศึกษาทั่วประเทศ
- ๕) ปรับวิธีในการสื่อสารให้เป็นเชิงบวกเพื่อให้เข้ากับเยาวชน Gen Z
- ๖) สายสีป๋อเบอร์มีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด
- ๗) มีสถิติในการติดตามพฤติกรรมเสี่ยงรายบุคคลเช่นใด

๓.๒.๒ รับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๘ โดยเชิญฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับอุบัติเหตุไฟฟ้าในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมประชุม (รายละเอียดภาพกิจกรรมปรากฏตามภาคผนวก ข หน้า ๑๖)

นายธนสาร สุวรรณโชติ นิติกรชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการการสาธารณสุข สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับอุบัติเหตุไฟฟ้าในประเทศไทย เข้าร่วมประชุม ได้ให้ข้อมูลภาพรวมการดำเนินงานผลการพิจารณาศึกษา ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับอุบัติเหตุไฟฟ้าในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎร สรุปได้ ดังนี้

๑. ภาพรวมการดำเนินงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาโดยคำนึงถึงมิติด้านสุขภาพ มิติด้านสังคม และมิติด้านเศรษฐกิจ โดยรับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบถึงข้อดีและข้อเสียต่าง ๆ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีการประชุมและเชิญหน่วยงาน องค์กร และบุคคลมาให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น ๓๙ ครั้ง

ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ งานวิจัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติการส่งออกปอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บาราเก้และบาราเก้ไฟฟ้าหรืออุบัติเหตุไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗ คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ ๙/๒๕๕๘ เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้าบาราเก้ บาราเก้ไฟฟ้า หรืออุบัติเหตุไฟฟ้าหรือถ้วยบาราเก้ น้ำยาสำหรับเติมบาราเก้ไฟฟ้า หรืออุบัติเหตุไฟฟ้า ประกาศคำสั่งคณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าและบริการ ที่ ๒๔/๒๕๖๗ เรื่อง ห้ามผลิตเพื่อขาย ห้ามขายหรือให้บริการสินค้า บาราเก้

บาราคุไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบาราคุ นํ้ายาสำหรับเติมบาราคุไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ และบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งเอกสารประกอบการประชุมที่หน่วยงานจัดทำขึ้น

โดยคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๒ คณะ และคณะทำงาน ๑ คณะ ประกอบด้วย ๑) คณะอนุกรรมการพิจารณามาตรการด้านกฎหมายเพื่อควบคุมกำกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย ๒) คณะอนุกรรมการเพื่อรวบรวมประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของหน่วยงานและจัดทำรายงานของคณะกรรมการ และ ๓) คณะทำงานศึกษาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย

๒. ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญฯ

แนวทางการแก้ไขปัญหของคณะกรรมการวิสามัญฯ คือ การแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความชัดเจนและกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการบังคับใช้อย่างจริงจัง ให้ได้ผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหการตีความกฎหมายที่แตกต่างกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถควบคุมกำกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของในประเทศไทย โดยคณะกรรมการได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป็นมาตรการเพื่อควบคุมกำกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้พิจารณาไว้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ บุหรี่ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated tobacco Products) เป็นสิ่งผิดกฎหมาย โดยแบ่งออกเป็นสองทางเลือกที่อาจมีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดังนี้

- **ทางเลือกที่หนึ่ง** แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อยกระดับการบังคับใช้ กฎหมาย ตลอดจนปิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐

๒) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บาราคุและบาราคุไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗

๓) คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ ๙/๒๕๕๘ เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามให้บริการสินค้า “บาราคุ บาราคุไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบาราคุ นํ้ายาสำหรับเติมบาราคุไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า”

อย่างไรก็ดี เพื่อให้การควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าในสถานะที่เป็นสิ่งผิดกฎหมายมีประสิทธิภาพ ควรพิจารณากำหนดกฎหมาย ตลอดจนมาตรการให้ครอบคลุมการผลิตภายในประเทศ

- **ทางเลือกที่สอง** ให้มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายแบบเบ็ดเสร็จ โดยรวมหลักการและมาตรการควบคุมทุกมิติไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าว อาทิ การห้ามการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การโฆษณา การสื่อสาร การตลาด การโฆษณา ชวนเชื่อ การครอบครอง การสูบ เป็นต้น

แนวทางที่ ๒ ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated tobacco products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย

๑) แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย ดังนี้

(๑) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บาราгуและบาราгуไฟฟ้าหรือ บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยการยกเว้นให้สามารถ นำเข้าได้

(๒) คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ ๙/๒๕๕๘ เรื่อง ห้ามขายหรือ ห้ามให้บริการสินค้า “บาราгу บาราгуไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบาราгу น้ยาสำหรับเติมบาราгу ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า” โดยการยกเว้นให้จำหน่ายหรือให้บริการได้

๒) บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products)

(๑) การออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นยาสูบ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

(๒) มติการควบคุมการเข้าถึงการโฆษณา การสื่อสารการตลาด และการสูบ ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๓) มติการควบคุมการผลิต นำเข้า ขาย และมาตรการทางภาษีและราคา ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

(๔) มติการควบคุมมาตรฐานอุปกรณ์ในการสูบผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ภายใต้อำนาจกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

๓) แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อยกระดับการบังคับใช้ กฎหมาย ตลอดจนปิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐

(๒) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บาราгуและบาราгуไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗

(๓) คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ ๙/๒๕๕๘ เรื่อง ห้ามขายหรือ ห้าม ให้บริการสินค้า “บาราгу บาราгуไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบาราгу น้ยาสำหรับเติมบาราгу ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า” สำหรับผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่นที่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความ ร้อน (Heated Tobacco Products)

แนวทางที่ ๓ บุหรี่ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย

๑) แก้ไขกฎหมาย ๒ ฉบับ ดังนี้

(๑) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บาราгуและบาราгуไฟฟ้า หรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๗

(๒) คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ ๙/๒๕๕๘ เรื่อง ห้ามขายหรือ ห้ามให้บริการสินค้า “บาราгу บาราгуไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า หรือตัวยาบาราгу น้ยาสำหรับเติมบาราгу ไฟฟ้าหรือบุหรี่ ไฟฟ้า” ให้คงห้ามเฉพาะบาราгу

๒) บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบ ให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย

(๑) การออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นยาสูบตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

(๒) มิติการควบคุมการเข้าถึงการโฆษณา การสื่อสารการตลาด และการสูบภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๓) มิติการควบคุมการผลิต นำเข้า ขาย และมาตรการทางภาษีและราคาภายใต้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐

(๔) มิติการควบคุมสารที่ไม่มีส่วนประกอบของนิโคตินซึ่งใช้ร่วมกับบุหรี่ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) โดยควบคุมมาตรฐานภายใต้กฎหมายว่าด้วย มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และออกคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อกำหนดห้ามขาย หรือห้ามให้บริการสินค้าที่มีส่วนประกอบของสารที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

๓. ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญฯ

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาแล้วเห็นว่าควรมีข้อเสนอที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการมีข้อเสนอเพื่อประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายรวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ดังนี้

๑) ภาครัฐควรกำหนดมาตรการป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าสำหรับเด็กและเยาวชน

๒) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด จริงจัง และเข้มงวด เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการควบคุมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ควรกำหนดนิยามของบุหรี่ไฟฟ้า อุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้า สารหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการสูบรวมกับบุหรี่ไฟฟ้าให้มีความชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกันในกฎหมายทุกฉบับ

๔) เพื่อให้กฎหมายที่ใช้บังคับในทุกแนวทางมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย ทั้งมิติสาระของกฎหมาย และประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในระยะเวลาห้าปี หรือในห้วงเวลาที่เร็วกว่านั้น หากมีเหตุผลและความจำเป็นตามสมควร

จึงเห็นว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งที่เป็อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งปัจจุบันมีการใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ดังนั้น การกำหนดแนวทางมาตรการด้านกฎหมายเพื่อควบคุมกำกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยของคณะกรรมการวิสามัญฯ ทั้ง ๓ แนวทาง คณะกรรมการวิสามัญฯ จึงต้องคำนึงถึงการป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก ดังนั้น ภาครัฐควรกำหนดนโยบายเพื่อปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อนที่ผิดกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อให้กลไกทั้งระบบมีประสิทธิภาพและถือปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลให้นโยบายการแก้ปัญหายาเสพติด ของรัฐบาลบรรลุผลสำเร็จเร็วขึ้น โดยทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วน ต้องร่วมกันบูรณาการอย่างเข้มแข็ง รวมถึงการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้าแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการแก้ไขข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และการจัดซื้อครุภัณฑ์ให้หมดไปโดยเร็ว โดยเฉพาะการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม การกำหนดนโยบายด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตคนไทย รัฐต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะสุขภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ

๔. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน

จากการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหามันในทางกฎหมายและมาตรการในการควบคุมกำกับบุหรี่ไฟฟ้าทั้ง ๓ แนวทาง คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวทางที่ ๑ บุหรี่ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ทุกประเภทเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย

พิจารณาผลิตภัณฑ์ที่อาจจะเกิดขึ้นจากแนวทางที่ ๑ บุหรี่ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ทุกประเภท เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย สามารถช่วยป้องกันเด็กและเยาวชน จากการเริ่มใช้สารเสพติดอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการสูบบุหรี่ไฟฟ้า เช่น กัญชา เนื่องจากอุปกรณ์การสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือน้ำยาเติมบุหรี่ไฟฟ้าเอื้อให้ผู้สูบบุหรี่สามารถนำสารเสพติดอื่นมาผสมได้

แนวทางที่ ๒ ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย

พิจารณาถึงมุมมองทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมจะช่วยแก้ไขปัญหามันที่สะสมมาจากที่ประเทศไทยห้ามนำเข้าและห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้ โดยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาภูมิทัศน์การบริโภคยาสูบทั่วโลกได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) กลายเป็นนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับจากผู้สูบบุหรี่ทั่วโลก ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ซึ่งให้ความร้อนแก่ยาสูบเพื่อปล่อยไอที่มีสารนิโคตินออกมา (โดยไม่เกิดการเผาไหม้) ถือเป็นทางเลือกแทนบุหรี่แบบดั้งเดิม ในขณะที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายด้านสาธารณสุขจากการสูบบุหรี่ไม่ว่าจะเป็นการลดอัตราการสูบบุหรี่ให้ได้ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ยาสูบชาติ หรือการลดอัตราการเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ปีละประมาณ ๗๐,๐๐๐ คน การทำให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ถูกควบคุมตามกฎหมาย สามารถเสนอวิธีแก้ปัญหามันเชิงปฏิบัติที่สร้างสมดุลระหว่างการป้องกันเด็กและเยาวชนกับการให้ทางเลือกกับผู้สูบบุหรี่ภายใต้การกำกับดูแลด้านกฎระเบียบที่เหมาะสม

โดยการทำให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ถูกต้องตามกฎหมายยังช่วยให้รัฐบาลไทยสามารถสร้างกรอบการกำกับดูแลที่แข็งแกร่งเช่นเดียวกับการควบคุมบุหรี่ ซิกาเรตตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้มั่นใจในความปลอดภัยและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้ในปัจจุบัน การขาดกฎระเบียบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) หมายความว่าผู้บริโภคอาจต้องเผชิญกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับการควบคุมและอาจไม่ปลอดภัยซึ่งส่งผลต่อสุขภาพได้ การที่รัฐบาลกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ การทำการตลาด และช่องทางการขายให้ถูกกฎหมาย และควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ได้นั้น เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าจะสามารถเข้าถึงทางเลือกที่ปลอดภัยได้นอกจากการสูบบุหรี่แบบดั้งเดิม อีกทั้งการกำกับดูแลด้านกฎระเบียบนี้ยังรวมถึงมาตรการเพื่อป้องกันการเข้าถึงของเด็กและเยาวชน รวมตลอดถึงการจำกัดการโฆษณา

เพื่อลดความเสี่ยงของการติดนิโคตินชนิดใหม่ในหมู่ผู้ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งช่วยลดปัญหาทางสังคมได้อย่างมีนัยยะสำคัญ

จึงเห็นว่าการทำให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ถูกกฎหมายในประเทศไทย จะทำให้เกิดโอกาสที่หลากหลายในการจัดการกับความท้าทายด้านสาธารณสุข ที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ด้วยการมีทางเลือกที่สารอันตรายลดลงต่อผู้สูบบุหรี่ที่ยังไม่ได้ต้องการเลิกบุหรี่ ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงเศรษฐกิจรากหญ้าจากชาวไร่ยาสูบที่จะได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจเพราะผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) ยังต้องใช้ใบยาสูบ การรับประกันความปลอดภัยและมาตรฐานผ่านกฎระเบียบด้านอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) จึงเป็นทางเลือกที่เข้ามาทดแทนบุหรี่แบบดั้งเดิม ในขณะที่ประเทศไทยยังคงแสวงหาแนวทางแก้ไขที่เป็นนวัตกรรมเพื่อลดภาระโรคที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ การทำให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน(Heated Tobacco Products) ถูกกฎหมายอาจเป็นก้าวสำคัญ ในการสร้างความสมดุลในการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ไปพร้อมกันกับการดูแลเรื่องการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยต่อไป

แนวทางที่ ๓ บุหรี่ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) เป็นสิ่งที่ถูกควบคุมตามกฎหมาย

บุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อนเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายในประเทศไทยมากกว่า ๑๐ ปี ผลกระทบจากการห้ามนำเข้า ขาย และบริการผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากพบเห็นการลักลอบนำเข้า ขายบุหรี่ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ ยาสูบแบบให้ความร้อนอย่างแพร่หลาย ไม่สามารถควบคุมการเข้าถึงของเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันบุหรี่ไฟฟ้ามีความหลากหลายทั้งขนาด รูปลักษณ์ การใช้งาน น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า มีปริมาณความเข้มข้นของนิโคตินที่แตกต่างกัน รสชาติและกลิ่นที่หลากหลาย ซึ่งต่างจากบุหรี่ซิการ์เรตอย่างสิ้นเชิง ดังนั้น การทำให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย จึงควรมีการกำหนดนิยามของบุหรี่ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อนให้มีความชัดเจน และเป็นแนวทางเดียวกัน มีกฎระเบียบสำหรับใช้ในการควบคุมผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์มีการควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยและคุณภาพ ก่อนที่จะนำขายแก่ผู้บริโภค อีกทั้งควรจะทำให้มั่นใจว่าผลิตภัณฑ์เหล่านี้ใช้สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่ที่มองหาทางเลือกที่เชื่อว่ามีอันตรายน้อยกว่าเท่านั้น ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

ตัวอย่างในกฎระเบียบสำหรับควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน เพื่อป้องกันการเข้าถึงของเยาวชน

- ๑) กำหนดอายุขั้นต่ำผู้ซื้อโดยยืนยันตนผ่านบัตรประจำตัวประชาชนและมีการบันทึกการซื้อขาย
- ๒) กำหนดอายุขั้นต่ำผู้ขาย
- ๓) กำหนดการแสดงซื้อสินค้าและชื่อรสชาติที่อาจดึงดูดเยาวชน
- ๔) กำหนดหลักเกณฑ์การแสดงสินค้าในร้านขายปลีก
- ๕) การห้ามสื่อสารกับเด็กและเยาวชน
- ๖) การกำหนดให้มีแผนการรณรงค์ปกป้องเยาวชน
- ๗) การกำหนดการขายสินค้า (อินเทอร์เน็ต เครื่องขายสินค้า ร้านค้าปลีก ร้านค้ารูปแบบพิเศษ)

๘) การกำหนดพื้นที่ขาย

๙) การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และการใช้งาน

๑๐) การกำหนดรูปแบบของหีบห่อ บรรจุภัณฑ์ ห้ามผลิต นำเข้า จำหน่ายอุปกรณ์การสูบที่มีรูปร่างหรือลักษณะเช่นเดียวกับของเล่น หรือ การ์ตูน

๑๑) การกำหนด/จำกัดพื้นที่การใช้งาน (ห้ามในที่สาธารณะ ฯลฯ)

๑๒) การเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมาย เช่น เพิ่มโทษปรับและจำคุกแก่ผู้ที่จำหน่ายบุหรี่ทุกประเภทให้เด็กและเยาวชน เพิ่มสินบนนำจับเพื่อจูงใจให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการปกป้องเด็กและเยาวชน และเพิ่มโทษปรับและจำคุกสำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ได้รับอนุญาตและด้านสาธารณสุข การมีกฎหมายมาควบคุมการเข้าถึงของเด็กและเยาวชนจะลดปัญหาการเสพติดนิโคตินลง สำหรับด้านสังคมการระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนเป็นปัญหา และการมีกฎหมายมากำหนดอายุขั้นต่ำซื้อ ขายผลิตภัณฑ์ มีการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ห้ามผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะ กลิ่นรสที่ดึงดูดเด็กและเยาวชนจะช่วยลดการระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนี้ได้

จากนั้น **ที่ประชุมได้มีการอภิปรายซักถาม แลกเปลี่ยนความเห็น ให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ** สรุปได้ ดังนี้

๑. ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยถือเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากยังมีปัญหาในทางปฏิบัติและมีช่องว่างในการหาผลประโยชน์ ทั้งนี้ ได้แนวทางดำเนินคดีครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้พิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวโดยไม่มีประกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการเรียกรับผลประโยชน์

๒. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งครอบคลุมใน ๓ มิติ ทั้งมิติด้านสุขภาพ มิติด้านสังคม และมิติด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญจากข้อเสนอต่าง ๆ ของคณะกรรมการวิสามัญฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสามารถนำข้อเสนอดังกล่าวไปขับเคลื่อนดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จทั้งการแก้ไขกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลเป็นรูปธรรมด้วย

๓. เนื่องด้วยมูลค่าทางเศรษฐกิจของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีมูลค่าสูงมาก จากการหาข้อมูลแบบไม่เป็นทางการของคณะทำงานภายใต้คณะกรรมการมาธิการวิสามัญฯ พบว่า มูลค่าทางเศรษฐกิจของบุหรี่ไฟฟ้าขนาดของร้านขนาดเล็กมีมูลค่ากว่า ๑๐ ล้าน ขนาดกลางมีมูลค่ากว่า ๔๐ - ๕๐ ล้าน และขนาดใหญ่มีมูลค่ากว่าประมาณ ๑๐๐ ล้าน จึงเป็นช่องว่างสำคัญในการเรียกรับผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ และเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย

๔. ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อแนวทางการกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบให้ความร้อน (Heated Tobacco Products) อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายหรือให้ถูกกฎหมายนั้น ผู้นำเข้าหรือผู้จำหน่ายจะมีทิศทางเป็นอย่างไร จะทำให้มีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มขึ้นหรือไม่ และกรณีประเทศจีนเป็นประเทศต้นทางผู้ผลิต ประเทศจีนมีมาตรการควบคุมไม่ให้มีการนำเข้าบุหรี่มาในประเทศไทยหรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ประเทศจีนซึ่งเป็นผู้ผลิตบุหรี่ไฟฟ้ายาสูบรายใหญ่และผู้ผลิตสามารถผลิตบุหรี่ไฟฟ้าได้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ประเทศจีนจะมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมผู้ผลิตบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเข้มงวด การขอใบอนุญาต

ผลิตบุหรี่ไฟฟ้าทำได้ยาก และหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ อาทิ ห้ามขายให้เด็ก และเยาวชน หรือห้ามใส่สารปรุงแต่งที่จะดึงดูดเด็กและเยาวชน จะมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนที่หนักมากรวมไปถึงมีการเพิกถอนใบอนุญาตอย่างจริงจัง โดยการผลิตบุหรี่ที่มีการแต่งกลิ่นแต่งรสนั้นเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่ลักลอบผลิตโดยไม่ได้ขออนุญาตตามกฎหมาย สำหรับประเด็นลักลอบนำเข้าในประเทศไทย ทางจีนยังไม่สามารถดำเนินการได้ โดยประเทศไทยต้องมีมาตรการปกป้องหรือควบคุมไม่ให้มีการลักลอบบุหรี่ไฟฟ้าจากจีนเข้ามาประเทศไทยอย่างจริงจังด้วย

เช่นเดียวกับ กรณีประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านมีชายแดนติดกับประเทศไทยและการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในประเทศมาเลเซียเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ทำให้บริเวณด่านชายแดนปางดงเบซาร์มีการนำบุหรี่เข้ามาในประเทศไทยได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ผู้จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าสะท้อนความเห็นว่าต้องการให้บุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระบบการควบคุมของกฎหมายและพร้อมเสียภาษีให้รัฐเนื่องจากถูกกว่าการจ่ายผลประโยชน์ให้เจ้าหน้าที่รัฐ

นอกจากนี้ การจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าควบคุมได้ยาก เนื่องจากมีการจำหน่ายทางสื่อออนไลน์ รวมทั้งขั้นตอนและการดำเนินงานของกองบัญชาการตำรวจสืบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) หรือ ตำรวจไซเบอร์ ซึ่งการดำเนินการภายใต้ด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในการปิดช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ดังกล่าว ยังดำเนินการได้ล่าช้า เนื่องจากต้องยื่นขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ปิด ทำให้ระหว่างการขออำนาจศาลเพื่อสั่งปิดผู้กระทำความผิดสามารถหลบหนีไม่สามารถจับกุมได้ทัน ประกอบกับในร้านค้าหนึ่งร้านก็มีช่องทางจำหน่ายทางออนไลน์ได้หลายช่องทาง จึงถือเป็นอีกปัญหาอุปสรรคที่สำคัญหนึ่งในการควบคุมและจับกุมผู้จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

๕. การลดอุปทาน (Supply) หรือปริมาณความต้องการขายหรือช่องทางการจำหน่ายสามารถดำเนินการได้ยากเนื่องจากมีการจำหน่ายในสื่อออนไลน์ อย่างไรก็ตาม หากสามารถดึงพฤติกรรมผู้บริโภคทางออนไลน์ การซื้อทางออนไลน์ หรือการโอนเงินทางออนไลน์มาได้ก็จะเป็นข้อมูลสำคัญในแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับการลดอุปสงค์ (Demand) หรือปริมาณความต้องการซื้อสามารถดำเนินการได้โดยการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งการดำเนินการมาตรการต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อลดการใช้บุหรี่ของนักเรียน รวมไปถึงนโยบายและการสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการมีมากขึ้นเพียงใดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดการใช้บุหรี่ในเด็กและเยาวชน

ต่อประเด็นดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าจากการลงพื้นที่หาข้อมูลพบว่าครูในบางโรงเรียนยังไม่ทราบว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย สะท้อนให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีภาพชัดเจนในเรื่องมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชน การให้ข้อมูลเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าของกระทรวงศึกษาธิการยังไม่เพียงพอและยังขาดประสิทธิภาพขาดการบูรณาการในหน่วยงานอื่น ๆ ประกอบกับบุหรี่ไฟฟ้าไม่มีกลิ่น ไม่มีควัน นักเรียนสามารถแอบสูบในห้องน้ำได้ตรวจจับได้ยาก อย่างไรก็ตาม โรงเรียนก็มีการตรวจค้น สุ่มตรวจบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน นอกจากนี้ ข้อมูลเชิงลึกพบว่าผู้ประกอบการต้องการให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งถูกกฎหมาย และพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการควบคุมของกฎหมาย และช่องทางการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าส่วนใหญ่ใช้ช่องทางออนไลน์ หลบเลี่ยงการจับกุมได้ง่าย ประกอบกับบุหรี่ไฟฟ้ามีมูลค่าผลประโยชน์สูงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่รัฐรับผลประโยชน์ ทั้งนี้ ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญฯ ทั้ง ๓ แนวทาง ได้กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนไว้แล้วอย่างชัดเจน

๖. การดำเนินงานและนวัตกรรมของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมต่อวิธีการติดตามจับกุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางออนไลน์มีอย่างไรบ้าง ต่อประเด็นดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือกระทรวง DE มีข้อเสนอให้แก่กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการปิดเว็บไซต์ที่กระทำ ความผิดชั่วคราว เพื่อให้มีอำนาจและกระบวนการดำเนินงานที่รวดเร็วมากขึ้น สำหรับขั้นตอน หรือนวัตกรรมในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกทางออนไลน์ การตรวจสอบเส้นทางทางไซเบอร์นั้น ตำรวจไซเบอร์ และกระทรวง DE สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคด้านกระบวนการของกฎหมายที่ยังไม่สามารถเข้าไปจัดการได้อย่างทันที่

๗. ผลการพิจารณาและข้อเสนอของคณะกรรมการการวิสามัญฯ ดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการในการกำหนดมาตรการเชิงรุกเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าหากผู้ออกกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งครู อาจารย์ในโรงเรียน หากยังเป็นผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเสียเองจะสามารถออกมาตรการและแก้ไขปัญหามันได้หรือไม่

๘. ผลการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการการวิสามัญฯ ถือเป็นผลการพิจารณาที่ครอบคลุมเนื่องจากมีการพิจารณาศึกษาทั้งในมิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ และมิติเชิงสังคม ซึ่งทำให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการยังขาดการบูรณาการในประเด็นดังกล่าว และจากกรณีต้นแบบของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ซึ่งความสำเร็จในการดำเนินการเกิดจากผู้บริหารโรงเรียนมีความตระหนักรู้ มีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการขับเคลื่อนงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการควรมีการออกแบบนโยบายสร้างความตระหนักรู้ให้มีความชัดเจน และเกิดผลเป็นรูปธรรมในทุกสถานศึกษา

นอกจากนี้ คณะกรรมการการวิสามัญฯ มีมุมมองในการพิจารณาของบุหรี่ไฟฟ้ากับ บุหรี่มวนอย่างไร และกรณีกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าถูกกฎหมายจะมีผลกระทบต่อระบบภาษี หรือผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบมากน้อยหรือไม่ อย่างไร เมื่อตลาดบุหรี่ไฟฟ้าถูกกฎหมาย ผู้ขายมีจำนวนมากขึ้นราคาบุหรี่ไฟฟ้าจะลดลงหรือไม่ หรือหากตลาดบุหรี่ไฟฟ้าถูกควบคุมโดยนายทุนใหญ่ก็อาจจะทำให้ราคาบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นหรือไม่ มีข้อมูลหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตหรือเจ็บป่วยจากการใช้ บุหรี่ไฟฟ้าว่าจำนวนที่เพิ่มขึ้นหรือลดน้อยลงหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมีการพิจารณาแนวทางการจัดสรร เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ปปส. เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าด้วยหรือไม่

ต่อประเด็นดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า (๑) มิติการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้ายังเท่ากับบุหรี่มวนโดยไม่ได้มองว่าร้ายแรงกว่าหรือน้อยกว่ากัน (๒) ข้อมูลด้านสุขภาพเกี่ยวกับสาเหตุการเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้ายังไม่มีผลวิจัยรองรับอย่างชัดเจน เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าเริ่มมีการใช้ใน ช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งยังต่างจากบุหรี่มวนที่จะมี งานวิจัยรองรับที่ชัดเจนว่ามีผลกระทบต่อร่างกาย (๓) บุหรี่ไฟฟ้าจะมีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ผลิต ใบยาสูบหรือไม่ นั้นโดยปกติเกษตรกรที่ปลูกยาสูบจะขายใบยาสูบให้กับองค์การยาสูบเท่านั้น โดยจะมีโควตาและการประกันราคาไว้แล้ว แต่ด้วยกลไกทางภาษีสรรพสามิตปัจจุบัน ทำให้บุหรี่มวน มีราคาสูงขึ้น เกิดการลักลอบนำเข้าบุหรี่เถื่อนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาเป็นจำนวนมาก

ส่งผลให้มูลค่ายาสูบหรือบุหรี่ยี่หมวนลดลงอย่างมาก จากหลายพันล้านบาทคงเหลือเพียงร้อยล้านบาท และ (๔) แนวทางเชิงรุกควรมีการแก้ไขกฎหมายการครอบครองบุหรี่ปูไฟฟ้าให้มีความชัดเจน เนื่องจากปัจจุบันการครอบครองบุหรี่ปูไฟฟ้ายังไม่มีความผิดที่ชัดเจนและยังเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย

๙. แนวทางตามข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหาบุหรี่ปูไฟฟ้าของคณะกรรมการวิสามัญฯ ควรพิจารณาให้ครบถ้วนรอบด้านใน ๒ แนวทาง ได้แก่ (๑) การกำหนดให้บุหรี่ปูไฟฟ้าถูกกฎหมาย ซึ่งยังมีช่องว่างว่าจะกำหนดให้มีความผิดมากหรือผิดน้อยอย่างไร ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจ จึงต้องคำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่ ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ของประเทศด้วย และ (๒) การทำให้บุหรี่ปูไฟฟ้าผิดกฎหมาย แนวทางนี้ก็จำเป็นต้องให้เวลากับสังคม โดยจะมีการนับถอยหลังหรือมีเวลาในการเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทย ที่จะไปสู่ประเทศที่ปลอดบุหรี่ปูไฟฟ้า ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ให้มากขึ้น เทียบเคียงกับกฎหมายของประเทศมาเลเซียที่ห้ามนำอาวุธปืนกระสุนปืนเข้าไปในประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่ามีโทษหนักและไม่มีคนที่กล้าฝ่าฝืนอย่างไรก็ตาม ก็ต้องใช้เวลาในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว และเห็นด้วยกับการให้เวลากับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำหนดให้บุหรี่ปูไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทย

๓.๒.๓ การจัดโครงการเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “มาตรการเชิงรุกเพื่อการป้องกันและแก้ไข ปัญหาบุหรี่ปูไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” วันศุกร์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๔.๐๐ นาฬิกา ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๖ - ๔๐๗ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา (รายละเอียดภาพกิจกรรมปรากฏตามภาคผนวก ข หน้า ๑๗ - ๑๘)

๑. ความเป็นมาของการเสวนา

- ปัญหาการใช้บุหรี่ปูไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยข้อมูลจากสำนักสาธารณสุข ปี ๒๕๖๕ พบว่า ในกลุ่มอายุ ๑๕- ๒๔ ปี มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ปูไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจาก ๒๔,๐๕๐ คน ในปี ๒๕๖๒ เป็น ๒๖๙,๕๓๓ คน ในปี ๒๕๖๕ ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นถึงกว่า ๑๑ เท่า

- ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ๔๓% ของเด็กเคยลองสูบบุหรี่ปูไฟฟ้า และมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ถือเป็นสัญญาณอันตรายที่ไม่สามารถมองข้ามได้

- สาเหตุหลักที่ทำให้การแก้ไขปัญหานี้ยังไม่ได้ผลที่ชัดเจน คือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวดเพียงพอ และการขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ

- คณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ โดยคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ จึงได้จัดการเสวนาครั้งนี้เพื่อหารือและหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาบุหรี่ปูไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน

๒. วัตถุประสงค์ของการเสวนา

- สร้างความตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการใช้บุหรี่ปูไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการกำหนดมาตรการและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้

- ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายด้าน เช่น ผู้ปกครอง ตัวแทนเยาวชน และนักวิชาการ เพื่อออกแบบมาตรการที่มีประสิทธิภาพ

- เสนอแนวทางในการผลักดันมาตรการเหล่านี้ไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. รูปแบบการเสวนา

- หัวข้อหลักที่เสวนา คือ “ความท้าทายและโอกาสในการบูรณาการการทำงานร่วมกันในการกำหนดมาตรการเชิงรุกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามือถือไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” โดยมีภาคส่วนต่าง ๆ เข้าร่วม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ผู้ปกครอง และตัวแทนเยาวชน เช่น สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เครือข่ายเยาวชน GEN-Z เครือข่ายนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย

- กิจกรรม Focus Group หัวข้อ “การออกแบบมาตรการเชิงรุกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามือถือไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า

- นิทรรศการการสร้างความตระหนักรู้ และการดำเนินมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหามือถือไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดบริเวณหน้าห้องการจัดเสวนา โดยคณะกรรมการฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ดังนี้ (๑) มูลนิธิธรรมาธิการ (๒) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (๓) แผนงานยุทธศาสตร์สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. (๔) ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (๕) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และ (๖) โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมเสวนาทั้งสิ้น ๑๘๐ คน

๔. พิธีเปิดงานเสวนา

นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์ ประธานคณะกรรมการฯ กล่าวถึง สถานการณ์การใช้มือถือไฟฟ้าในเยาวชนไทยกำลังอยู่ในขั้นวิกฤต ข้อมูลจากปี ๒๕๖๕ ระบุว่าจำนวนผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มอายุ ๑๕ – ๒๔ ปี เพิ่มขึ้นกว่า ๑๐ เท่า ภายในปีเดียวจาก ๒๔,๐๕๐ คน เป็น ๒๖๙,๕๓๓ คน ขณะที่เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๙-๑๒ ปี) ถึงร้อยละ ๔๓ เคยลองสูบบุหรี่ไฟฟ้า โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนหญิงมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญ ตัวเลขเหล่านี้เป็นเสียงสะท้อนถึงภัยคุกคามที่กำลังทำลายสุขภาพและอนาคตของเยาวชนไทย ซึ่งมือถือไฟฟ้าไม่ได้เป็นเพียงปัญหาสุขภาพเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสังคมและระบบเศรษฐกิจในระยะยาว โดยจากสถานการณ์ที่กล่าวมาคณะกรรมการฯ ไม่สามารถนิ่งเฉยต่อปัญหานี้ได้ การเสวนาในวันนี้ถือเป็นก้าวสำคัญในการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อกำหนดมาตรการเชิงรุก ทั้งการสร้าง ความตระหนักรู้ การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างบทบาทของครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนานโยบายที่คำนึงถึง “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เป็นสำคัญ สอดคล้องกับ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” และคณะกรรมการฯ จะนำข้อเสนอจากเวทีเสวนานี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อหยุดยั้งภัยจากมือถือไฟฟ้า และสร้างอนาคตที่ปลอดภัยให้กับเยาวชน ซึ่งคณะกรรมการฯ จะผลักดันการแก้ไขปัญหามือถือไฟฟ้าให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อปกป้องสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนไทยให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป

นายชาญชัย ไชยพิศ โฆษกคณะกรรมการฯ ในฐานะประธานคณะกรรมการฯ อนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวว่า มือถือไฟฟ้าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ พบผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า

ในกลุ่มอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นกว่า ๑๐ เท่า จากปี ๒๕๖๔ (จาก ๗๘,๗๔๒ คน เป็น ๗๐๙,๖๗๗ คน) โดยในกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี มีผู้สูบบุหรี่เพิ่มขึ้น ๑๐ เท่าเช่นกัน (จาก ๒๔,๐๕๐ คน เป็น ๒๖๙,๕๓๓ คน) สถานการณ์ยังรุนแรงในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๙ - ๑๒ ปี) เคยลองสูบบุหรี่ไฟฟ้าสูงถึงร้อยละ ๔๓ โดยเฉพาะนักเรียนหญิงที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนชาย สะท้อนสถานการณ์ที่น่ากังวลอย่างยิ่ง ภายในงานยังมีกิจกรรมประกอบด้วย การเสวนา เรื่อง “ความท้าทายและโอกาสในการบูรณาการการทำงานร่วมกันในการกำหนดมาตรการเชิงรุก เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” การแบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น เรื่อง “การออกแบบมาตรการเชิงรุกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” อีกทั้งมีการจัดนิทรรศการการสร้างความตระหนักรู้และการดำเนินมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑. มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ๒. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) แผนงานยุทธศาสตร์สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ๓. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) ๔. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และ ๕. โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก

๕. ความสำคัญของการเสวนา

- การเสวนาครั้งนี้ถือเป็นโอกาสสำคัญในการจัดทำมาตรการที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน
- การร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการระดมความคิดเห็นและออกแบบมาตรการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนในการป้องกันและลดปัญหานี้ในระยะยาว
- คณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ จะนำข้อเสนอแนะจากการเสวนานี้ไปใช้ในการผลักดันเป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม

๖. ข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

- การพัฒนานโยบายที่คำนึงถึง “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” โดยการส่งเสริมความรู้เรื่องอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและครอบคลุมทุกมิติ เช่น การห้ามขายบุหรี่ไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชน การควบคุมการเข้าถึงอย่างเคร่งครัด
- การสร้างความตระหนักรู้ ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายในกลุ่มเยาวชน เช่น การผลิตสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า
- การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการร่วมแก้ไขปัญหา
- คณะกรรมการจะให้ความสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ให้กับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อปกป้องสุขภาพและอนาคตของเยาวชนไทย

๗. ข้อมูลสถานการณ์ที่สำคัญจากผู้เข้าร่วมเสวนา

การเสวนาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทยได้เน้นถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี ซึ่งมีอัตราการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นถึง ๕.๓ เท่าภายใน ๗ ปีที่ผ่านมา ปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุหรี่ไฟฟ้าแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว คือ การจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์และการได้รับเงินสนับสนุนจากผู้ปกครอง นอกจากนี้ ผลกระทบ

ต่อสุขภาพเป็นเรื่องที่น่ากังวล เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้ามี่สารพิษที่ก่อให้เกิดโรคร้ายแรง เช่น มะเร็ง ปอดอักเสบ และภาวะติดยาโคตินที่รุนแรงในเยาวชน

จากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ บุหรี่ไฟฟ้าไม่เพียงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ แต่ยังสร้างภาระทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีต้นทุนด้านสุขภาพสูงถึง ๑๐๑,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี รัฐบาลจึงคงมาตรการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า พร้อมกับการดำเนินมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวด เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การให้ความรู้ และการใช้เทคโนโลยี AI ในการปราบปรามเครือข่ายค้าผิดกฎหมาย ทั้งนี้ การป้องกันไม่ไห้บุหรืไฟฟ้าแพร่ระบาดในเด็กและเยาวชนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างสังคมที่ปลอดภัยจากบุหรืไฟฟ้า

(อ้างอิงข้อมูลจากเอกสารนำเสนอของผู้เข้าร่วมเสวนา) (ตั้งแต่ข้อ ๑ - ข้อ ๓ รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ค หน้า ๒๑)

๑. “บุหรืไฟฟ้า มหันตภัยต่อเด็กและเยาวชนไทย” โดย ศ.นพ.ประกิต วาทีสาธกกิจ, มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรื,

๒. “อนาคตไทย ห่างไกล ยาเสพติดและบุหรืไฟฟ้า” โดย นายแพทย์ชยันทน์ สิทธิบุศย์, ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

๓. “นโยบายบุหรืไฟฟ้าประเทศไทย” โดย ศ.พญ.สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์, ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

๘. สรุปข้อมูลจากเอกสารนำเสนอของผู้เข้าร่วมเสวนา

๑. สถานการณ์บุหรืไฟฟ้าในประเทศไทย

- จำนวนผู้สูบบุหรืไฟฟ้าในไทย เพิ่มขึ้น ๗ เท่า ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐
- ปัจจุบันมีคนไทยสูบบุหรืไฟฟ้ารวม ๗๘,๗๔๒ คน แบ่งเป็น เพศชาย ๗๑,๔๘๖ คน (๙๐.๘%) เพศหญิง ๗,๒๕๖ คน (๙.๒%) เยาวชน อายุ ๑๕ – ๒๔ ปี เป็นกลุ่มที่ใช้บุหรืไฟฟ้ามากที่สุด ๒๔,๐๕๐ คน (๓๐.๕%) และคนไทยที่สูบบุหรืไฟฟ้า ส่วนใหญ่ซื้อผ่านช่องทางออนไลน์

๒. อันตรายของบุหรืไฟฟ้าต่อเด็กและเยาวชน

- อัตราการใช้บุหรืไฟฟ้าในเยาวชนเพิ่มขึ้น
- จากผลสำรวจ Global Youth Tobacco Survey (GYTS) ปี ๒๐๒๒ พบว่า ๑) อัตราการสูบบุหรืไฟฟ้าในเยาวชนไทยเพิ่มขึ้นจาก ๓.๓% ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๑๗.๖% ในปี ๒๕๖๕ ๒) คิดเป็นการเพิ่มขึ้น ๕.๓ เท่าในระยะเวลา ๗ ปี และ ๓) ในกลุ่มเยาวชนหญิง อัตราการสูบบุหรืเพิ่มขึ้น ๗.๙ เท่า ซึ่งสูงกว่ากลุ่มเยาวชนชายที่เพิ่มขึ้น ๔.๓ เท่า

- ผลกระทบต่อสุขภาพจากบุหรืไฟฟ้า
- บุหรืไฟฟ้ามีสารพิษที่เป็นอันตราย เช่น นิโคติน ทำให้เกิดการเสพติดอย่างรวดเร็ว Formaldehyde และ Acrolein เป็นสารก่อมะเร็ง และโลหะหนัก (ตะกั่ว นิกเกิล แคดเมียม) ส่งผลเสียต่อปอดและสมอง

- พบผู้ป่วยภาวะปอดอักเสบเฉียบพลัน (EVALI) จากการสูบบุหรืไฟฟ้าในไทยแล้ว ๘ ราย

- ผู้ป่วยอายุระหว่าง ๑๐ – ๑๔ ปี มีอาการหายใจลำบาก และไอเรื้อรัง

๓. ข้อมูลเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อสังคม

- การศึกษาพบว่า การสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า สร้างภาระต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์มหาศาล
- ต้นทุนทางสุขภาพจากการสูบบุหรี่ในประเทศไทย สูงถึง ๑๐๑,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี คิดเป็น ๐.๕๖% ของ GDP ประเทศ
- ๘๘% ของค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพมาจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรเนื่องจากบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า
- เยาวชนที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า ใช้จ่ายเงินเฉลี่ย ๒,๒๔๕ บาทต่อเดือน หรือ ๒๖,๙๔๔ บาทต่อปี
- หากสูบต่อเนื่อง ๓๐ ปี ค่าใช้จ่ายจะสูงถึง ๑.๘ ล้านบาท
- ผลสำรวจพบว่า ๕๖.๕% ของเยาวชนที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าได้รับเงินจากผู้ปกครอง

๔. แนวโน้มความคิดเห็นของประชาชนและมาตรการของรัฐบาล

- ๙๑.๕% ของประชาชนสนับสนุนให้รัฐบาลคงมาตรการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สนับสนุนให้ไทยคงนโยบายห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า และระบุว่า บุหรี่ไฟฟ้ามีอันตรายต่อเด็กและเยาวชนอย่างร้ายแรง
- รัฐบาลได้ออก ๕ มาตรการหลัก ในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า
 - ๑) พัฒนาองค์ความรู้ ในสถาบันศึกษา
 - ๒) สร้างการรับรู้ถึงพิษภัยบุหรี่ไฟฟ้า
 - ๓) เฝ้าระวังและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด
 - ๔) พัฒนาภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกัน
 - ๕) ยืนยันนโยบายห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า
- มีการเสนอให้ ใช้ AI และกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน ในการจับกุมเครือข่ายค้าบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย

๕. สรุปผลการเสวนา Focus Group หัวข้อ “การออกแบบมาตรการเชิงรุกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม (รายละเอียดภาพกิจกรรมปรากฏตามภาคผนวก ข หน้า ๑๙)

คณะกรรมการได้รับฟังข้อมูล ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนที่ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญและเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ โดยข้อเสนอจากกิจกรรม Focus Group ได้สรุปแนวทางสำคัญไว้ ๔ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน
ในสถานศึกษาทุกระดับ โดยเสนอ ๕ มาตรการสำคัญ ได้แก่ การบังคับใช้มาตรการเชิงรุกที่มั่นคงและยั่งยืน การบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระยะยาว การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ การใช้สื่อที่เข้าถึงเยาวชนได้ง่าย

เช่น คลิปวิดีโอสั้น และการส่งเสริมเยาวชนต้นแบบในสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้มาตรการเหล่านี้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

โดยกลุ่มที่ ๑ มีรายละเอียดข้อเสนอสรุปได้ ๕ ประเด็น ดังนี้

๑) **มาตรการเชิงรุกที่มั่นคงและยั่งยืน** : ในระยะสั้นเป้าหมายที่ต้องการบรรลุคือ การบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ อย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันการดำเนินการแก้ไขปัญหามักพบคำตอบเดิม ๆ เช่น ไม่มีอำนาจหรือข้อจำกัดทางกฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงข้อจำกัดเหล่านี้เพื่อให้สามารถดำเนินการได้จริงได้

๒) **ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างบูรณาการในระยะยาว** : ในระยะยาวควรมีบูรณาการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาตรการควบคุมจากฝ่ายบริหารมาใช้ ซึ่งมีการดำเนินการอยู่แล้ว เช่น มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๗ เกี่ยวกับการควบคุมการเผยแพร่บุหรี่ไฟฟ้า ที่ยังไม่ได้รับการติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีข้อสั่งการจากนายกรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันที

๓) **การติดตามผลการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดการเสวนาจบลงโดยไร้ผล** : มีข้อกังวลว่า การเสวนาในวันนี้ อาจจบลงโดยไม่มี การติดตามผล ดังนั้น จึงเสนอให้มีการติดตามข้อมูลร่วมกันและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง โดยอาจเสนอให้คณะกรรมการนำเรื่องนี้เข้าสู่วาระเพื่อติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

๔) **การใช้สื่อที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย** : ข้อเสนอจากตัวแทนนักศึกษาของสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและเยาวชนจากเครือข่าย Gen Z ได้สะท้อนว่า เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจการอ่านหนังสือ แต่ต้องการข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว เช่น คลิปสั้น ๆ ที่ไม่เกิน ๒ นาที นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้สร้างเยาวชนต้นแบบหรือ “โรลโมเดล” ในสถานศึกษา และอุดมศึกษาซึ่งอาจจัดประกวดในอนาคต พร้อมมีรางวัลและการพัฒนาต่อเนื่อง เช่น การใช้เป็นส่วนหนึ่งใน Portfolio การสมัครเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา

๕) **การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** : เสนอให้มีการกำหนดแผนงานที่เชื่อมโยงและบูรณาการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดผลที่ยั่งยืน

กลุ่มที่ ๒ เป็นความหลากหลายของภาคีที่ร่วมหารือ ประกอบด้วยภาคีจากหลายภาคส่วนที่ร่วมกันหารือเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าอย่างครอบคลุม โดยได้ข้อเสนอหลัก ๖ ประเด็น ได้แก่ การระบุปัญหาที่แท้จริงเกี่ยวกับการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าโดยเยาวชน การทบทวนกฎหมายและบทบาทของผู้ปกครองในการป้องกัน การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น การควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า การเสนอให้บุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในบัญชียาเสพติดเพื่อเพิ่มอำนาจการควบคุม และการผลักดันให้ปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าเป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันอย่างจริงจังและยั่งยืน

โดยกลุ่มที่ ๒ มีรายละเอียดข้อเสนอสรุปได้ดังนี้

มีผู้เข้าประชุมจากหลายหลายภาคส่วน เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สี่วิทย์ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สาธารณสุขจังหวัด และครู ซึ่งแต่ละภาคีมีบทบาท

ให้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

กลุ่มที่ ๓ เน้นการหาหรือมาตรการเชิงรุกในการป้องกันปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้า
ในสถานศึกษา ได้เสนอแนวทางป้องกันอุบัติเหตุไฟฟ้าในสถานศึกษาโดยมุ่งให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยไฟฟ้า ผ่านมาตรการป้องกัน ตรวจสอบ และความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงการบูรณาการความรู้เรื่องอุบัติเหตุไฟฟ้าเข้าสู่หลักสูตรส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ที่เหมาะสมกับเยาวชน และผลักดันการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเยาวชนที่มีสุขภาพดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

โดยกลุ่มที่ ๓ มีรายละเอียดข้อเสนอสรุปได้ ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. วิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา : สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะนักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของอุบัติเหตุไฟฟ้าอย่างถูกต้อง เป้าหมายสูงสุดของมาตรการป้องกันอุบัติเหตุไฟฟ้าในสถานศึกษา คือการทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยจากอุบัติเหตุไฟฟ้าอย่างสิ้นเชิง ผ่านการดำเนินมาตรการเชิงรุกที่เข้มข้น

(๑) ระยะสั้น : ใช้มาตรการป้องกันที่เข้มงวดเท่าที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้รวมถึงการออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมและปราบปรามการใช้ไฟฟ้าภายในโรงเรียน

(๒) ระยะยาว : มุ่งเน้นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าอุบัติเหตุไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และควรหลีกเลี่ยง

๒. แนวทางดำเนินการภายใต้กรอบของ “สถานศึกษาปลอดภัย” : โดยสถานศึกษาจะดำเนินการตามแนวทางที่เป็นระบบโดยอาศัย ๓ มาตรการหลัก ได้แก่ ๑. มาตรการป้องกัน : การปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับโทษของอุบัติเหตุไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชน การรณรงค์สร้างความตระหนักผ่านกิจกรรมและสื่อประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน การบังคับใช้ระเบียบของสถานศึกษาอย่างเข้มงวด ๒. มาตรการตรวจสอบและเฝ้าระวัง : จัดให้มีการตรวจค้นในพื้นที่โรงเรียนเป็นระยะ ส่งเสริมบทบาทของนักเรียนและสถานักเรียนในการช่วยสอดส่องและแจ้งเบาะแส และพัฒนาเครือข่ายครูและบุคลากรให้สามารถดูแลและป้องกันการใช้อุบัติเหตุไฟฟ้าในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ๓. มาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน : ประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ และให้การสนับสนุนทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และโรงพยาบาลชุมชน เพื่อให้เกิดการดูแลและป้องกันที่เป็นระบบ

๓. การบูรณาการอุบัติเหตุไฟฟ้าในหลักสูตรสถานศึกษา : หลักสูตรของสถานศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุบัติเหตุไฟฟ้าให้กับนักเรียน สถานศึกษาจึงควรนำประเด็นอุบัติเหตุไฟฟ้ามาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรปกติ เช่น วิชาสุขศึกษา วิทยาศาสตร์และจริยธรรม พัฒนาหลักสูตรเสริมที่มุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของอุบัติเหตุไฟฟ้า เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการป้องกันยาเสพติด

๔. การใช้สื่อและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเยาวชน :

จากการศึกษาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พบว่าเด็กในยุคปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะรับข้อมูลข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น TikTok และ Instagram มากกว่าการอ่านหนังสือ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับโทษของบุหรี่ไฟฟ้าควรใช้ช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นรูปแบบวิดีโอสั้น สร้างสรรค์ และเข้าใจง่าย ร่วมมือกับ Influencer หรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า และใช้ละครสร้างสรรค์หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเยาวชนเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและส่งผลการรับรู้

๕. การปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา : ปัจจุบันสถานศึกษาสามารถดำเนินการภายใต้กรอบระเบียบของโรงเรียนเอง แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินการบางอย่างได้อย่างเต็มที่ หากกฎหมายกำหนดให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายอย่างชัดเจน โรงเรียนจะสามารถดำเนินมาตรการที่เข้มงวดขึ้นได้มากขึ้น ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงกฎหมายและข้อบังคับเพื่อให้การควบคุมและป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โรงเรียนควรทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถดำเนินการในขอบเขตที่ถูกต้องและเหมาะสม

๖. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ : โรงเรียนในฐานะสถานศึกษามีหน้าที่หลักในการให้ความรู้และปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าแก่เด็กและเยาวชน มาตรการที่นำเสนอข้างต้นเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถช่วยลดการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในสถานศึกษาและป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของพฤติกรรมเสี่ยง

(๑) ควรดำเนินมาตรการป้องกันเชิงรุกภายในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทั้งการให้ความรู้ การตรวจสอบ และการลงโทษ

(๒) ควรมีการบูรณาการเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าเข้าไปในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

(๓) ควรใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารกับเยาวชน

(๔) ควรผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจในการดำเนินมาตรการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นกุญแจสำคัญในการทำให้สถานศึกษาปลอดภัยจากบุหรี่ไฟฟ้าและสร้างเยาวชนที่มีสุขภาพดีและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

กลุ่มที่ ๔ มุ่งเน้นการเสนอแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ในการกำหนดมาตรการเชิงรุกที่ชัดเจน และประเมินผลมาตรการที่มีอยู่เดิมเพื่อพิจารณาความมีประสิทธิภาพก่อนดำเนินการเพิ่มเติม โดยมีข้อเสนอให้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการทำให้เป็นวาระแห่งชาติ การบูรณาการในระดับพื้นที่ การให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชน การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพด้านการสื่อสาร การพัฒนากลยุทธ์ทางกฎหมาย และการปรับปรุงระบบเฝ้าระวังการระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศ

โดยกลุ่มที่ ๔ มีรายละเอียดข้อเสนอแนะสรุปได้ ๗ ประเด็น ดังนี้

๑) การกำหนดวาระแห่งชาติ : หนึ่งในมาตรการเชิงรุกที่สำคัญ คือ การผลักดันให้ประเด็นนี้เป็น “วาระแห่งชาติ” ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในระยะกลางและระยะยาว

๒) การบูรณาการมาตรการในระดับพื้นที่ : เพื่อให้มาตรการมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรดำเนินการตั้งแต่ระดับชาติไปสู่ระดับพื้นที่ โดยอาศัย “ธรรมนูญสุขภาพระดับพื้นที่” เป็นกลไกขับเคลื่อน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

๓) มาตรการเชิงรุกที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

(๑) บทบาทของสถานศึกษา เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องได้รับการคุ้มครอง โดยมาตรการที่เกี่ยวข้องควรเน้นการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอน พร้อมกับลดภาระของครูในการดำเนินโครงการเสริมต่าง ๆ ที่อาจซ้ำซ้อนและกระจุกกระจาย

(๒) การเข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ยังมีช่องว่างที่ควรได้รับการพิจารณาเพิ่มเติม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ซึ่งไม่มีหน่วยงานหลักที่ดูแลอย่างชัดเจน คณะอนุกรรมาธิการควรพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มนี้

(๓) บทบาทของบ้าน วัด และชุมชน โดยการดำเนินงานควรครอบคลุมไปถึงบ้าน วัด และชุมชน เพื่อให้เกิดการดูแลเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ควรเชิญหน่วยงานทางศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ความรู้และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม

๔) มาตรการด้านการสื่อสารและสร้างความเข้าใจ ได้แก่

(๑) การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพด้านการสื่อสาร ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารในประเด็นนี้โดยตรง ควรมีการกำหนดเจ้าภาพหลักเพื่อดำเนินการอย่างมีทิศทางชัดเจน

(๒) การใช้กลยุทธ์การตลาดยุคใหม่ เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ควรใช้แนวคิด “4P” ได้แก่ Product : การให้เด็กเป็นศูนย์กลาง โดยแบ่งตามช่วงอายุเพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสม Place : การใช้บ้าน วัด โรงเรียน และศูนย์พัฒนาครอบครัวในระดับชุมชนเป็นฐานในการเผยแพร่ข้อมูล Promotion : เน้นการใช้สื่อโซเชียล และนวัตกรรมใหม่โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการออกแบบแคมเปญ และ Price : การสนับสนุนจากกองทุนเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๕) มาตรการด้านกฎหมาย ควรคงกฎหมายที่มีอยู่และบังคับใช้อย่างเข้มงวด โดยเน้นการป้องกันการแทรกแซงของธุรกิจบุหรี่ไฟฟ้าในเชิงนโยบาย รวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมาย เช่น มาตรา ๕.๓ และกฎหมายฟอกเงิน เพื่อตรวจสอบและยึดทรัพย์สินผู้กระทำผิดในระดับโครงสร้าง

๖) การพัฒนาระบบเฝ้าระวังการระบาด ด้วยการสำรวจข้อมูลการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ปัจจุบันยังไม่มีระบบการสำรวจข้อมูลการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีอย่างต่อเนื่อง ควรมีการสำรวจอย่างน้อยทุก ๒ ปี เพื่อให้สามารถวางแผนมาตรการรับมือการระบาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐. สรุปแนวทางแก้ไขกฎหมายโดยภาพรวมในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

๑. เพิ่มการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการตรวจสอบตลาดออนไลน์และช่องทางลักลอบนำเข้า
๒. ปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมการขายภายในประเทศ ไม่ใช่แค่ห้ามนำเข้า
๓. ใช้เทคโนโลยีในการติดตามการลักลอบจำหน่ายและนำเข้า เช่น AI, ระบบติดตามสินค้า และความร่วมมือกับแพลตฟอร์มออนไลน์
๔. เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้นำเข้า ผู้ขาย ไปจนถึงผู้ซื้อที่สนับสนุนตลาดผิดกฎหมาย
๕. พิจารณานโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของไทย เช่น ศึกษาประสบการณ์ของประเทศอื่นที่มีแนวทางการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ ๔

ผลการพิจารณาศึกษา

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา โดยพิจารณาศึกษาจากปัญหา อุปสรรค และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การประสานความร่วมมือ การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับพิษภัยและผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการศึกษาหากรอบแบบองค์ประกอบ ตลอดจนภารกิจและบทบาทขององค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือองค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ในการต่อยอดและรวมพลังการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าทั้งในระดับตัวเด็กและเยาวชน ระดับครอบครัว และระดับชุมชน โดยจัดทำเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการต่อยอด และขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กและเยาวชนให้เป็นวาระแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งจาก (๑) การลงพื้นที่เดินทางศึกษาดูงานเพื่อติดตามการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็ก และเยาวชน ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘ ณ โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร (๒) การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๘ โดยเชิญ ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุม กำกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมประชุม (๓) การจัดโครงการเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “มาตรการเชิงรุกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน” วันศุกร์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๔.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๖ - ๔๐๗ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา และ (๔) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการวิเคราะห์แนวโน้ม และทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการแก้ปัญหาวิกฤตการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งล่าสุด รัฐบาลได้ประกาศความเร่งด่วนในการแก้วิกฤตปัญหาดังกล่าว ให้จบภายใน ๓ เดือน ด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก อันได้แก่ ยุทธศาสตร์การป้องกัน ยุทธศาสตร์การปราบปราม และยุทธศาสตร์การปรับปรุงกฎหมาย

จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สามารถนำเสนอผลการพิจารณาศึกษาโดยแบ่งเป็น ๖ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ภารกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ส่วนที่ ๒ ทศนคติและมุมมองรวมทั้งระดับความร่วมมือ (Collaboration Level Analysis) ขององค์กรต่าง ๆ ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า

ส่วนที่ ๓ พลังความร่วมมือและแนวทางบูรณาการในการจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน
ส่วนที่ ๔ ผลลัพธ์ (Effectiveness Analysis) ช่องว่าง (Gap Analysis) และปัจจัยความสำเร็จ
 ของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า

ส่วนที่ ๕ เปรียบเทียบรูปแบบความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมเวทีการเสวนากับการศึกษาดูงานที่โรงเรียน
 มีชัยวัดหนองจอก

ส่วนที่ ๖ อุปสรรค (Barrier Analysis) ที่ทำให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า
 ไม่ประสบความสำเร็จ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ การกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน

การจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย
 ภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) โดยแต่ละฝ่าย
 มีบทบาทที่แตกต่างกันไปตามภารกิจและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน สามารถจำแนกบทบาทออกเป็น
 ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และด้านการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ
 ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑) ด้านการป้องกัน มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑.๑.๑) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) : มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ สร้างความตระหนัก
 ในโรงเรียน และออกนโยบายให้สถานศึกษาปลอดบุหรี่ไฟฟ้า เช่น บรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับพิษภัย
 ของบุหรี่ไฟฟ้าในหลักสูตรการศึกษา พัฒนาสื่อการสอนและคู่มือสำหรับครูและนักเรียน และสนับสนุน
 ให้โรงเรียนทุกแห่งมีนโยบาย “โรงเรียนปลอดบุหรี่ไฟฟ้า”

๑.๑.๒) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) : มีบทบาทในการ
 สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชน บูรณาการความร่วมมือระหว่าง
 มหาวิทยาลัยและภาครัฐในการพัฒนามาตรการป้องกัน

๑.๑.๓) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) : มีบทบาทในการดำเนินโครงการ
 รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบและโทษของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ เผยแพร่ข้อมูลด้านสุขภาพเกี่ยวกับ
 โทษของบุหรี่ไฟฟ้าผ่านโรงพยาบาลและศูนย์สุขภาพชุมชน เผื่อระวังพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้า
 ในกลุ่มเยาวชน รวมทั้งพัฒนานโยบายการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้า และให้การสนับสนุนโครงการ Gen Z
 ไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๑.๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) : มีบทบาทในการให้ทุน
 สนับสนุนโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ไฟฟ้า โดยพยายามผลักดันให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นประเด็น
 สำคัญในเชิงสาธารณสุข และสนับสนุนงบประมาณการรณรงค์ผ่านโครงการต่าง ๆ

๑.๑.๕) โรงเรียนและสถานศึกษา: มีบทบาทในการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ ปลุกฝัง
 จิตสำนึกของเยาวชนเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า จัดให้มีมาตรการตรวจสอบและติดตามพฤติกรรมของ
 นักเรียน และส่งเสริมกิจกรรมทางเลือก เช่น กีฬา ดนตรี และชมรมต่อต้านยาเสพติด

มีหน่วยงานสนับสนุนที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑.๑.๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) : มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการรณรงค์และเฝ้าระวังในระดับชุมชน

๑.๑.๗) เครือข่ายผู้ปกครอง : มีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน

๑.๑.๘) องค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGOs) ด้านสุขภาพ : มีส่วนร่วมในการจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๑.๙) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) : มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ และสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาปลอดบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๑.๑๐) มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ : มีส่วนร่วมในด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ในระดับชุมชน

๑.๒) ด้านการปราบปราม มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑.๒.๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) : มีบทบาทในดำเนินการจับกุมและปราบปรามการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในพื้นที่ทั่วประเทศ กำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน และร่วมมือกับแพลตฟอร์มออนไลน์ในการติดตามและปิดกั้นการขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านโซเชียลมีเดีย

๑.๒.๒) กรมศุลกากร : มีบทบาทในการตรวจสอบและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางศุลกากร พัฒนาระบบตรวจจับบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมายผ่านการขนส่งพัสดุ และประสานความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อติดตามแหล่งผลิตและลักลอบนำเข้า

๑.๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) : มีบทบาทในการตรวจสอบโฆษณาและข้อมูลการตลาดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่อาจเข้าข่ายหลอกลวงผู้บริโภค บังคับใช้กฎหมายห้ามโฆษณาและส่งเสริมการขายบุหรี่ไฟฟ้าทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์

๑.๒.๔) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม : มีบทบาทในการควบคุมและตรวจสอบการขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ใช้ AI และ Big Data เพื่อติดตามร้านค้าออนไลน์ที่ลักลอบจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า และประสานงานกับแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เช่น Shopee, Lazada, TikTok เพื่อปิดกั้นร้านค้าผิดกฎหมาย

๑.๒.๕) กระทรวงพาณิชย์ : มีบทบาทในการควบคุมและติดตามร้านค้าปลีกที่อาจมีการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า บังคับใช้กฎหมายเพื่อปิดช่องโหว่ในการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าแบบผิดกฎหมาย

๑.๒.๖) กระทรวงมหาดไทย : มีบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินมาตรการปราบปรามในระดับท้องถิ่น และสนับสนุนหน่วยงานท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๒.๗) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) : มีบทบาทในการตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาสูบไฟฟ้าผิดกฎหมาย สืบสวนขบวนการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย

๑.๒.๘) กรมสรรพสามิต : มีบทบาทในการศึกษาความเป็นไปได้ของการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าผ่านภาษีและมาตรการอื่น ๆ และบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินค้าต้องห้ามในระบบภาษี

๑.๒.๙) ผู้ว่าราชการจังหวัด : มีบทบาทในการกำกับดูแลการดำเนินการปราบปรามในระดับจังหวัด และประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในพื้นที่

๑.๒.๑๐) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) : มีบทบาทในการออกกฎหมายท้องถิ่นเพื่อห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายในเขตเมืองขนาดใหญ่

๑.๒.๑๑) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด และขนส่งพัสดุเอกชน : มีบทบาทในการควบคุมการขนส่งพัสดุที่อาจมีบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย ใช้มาตรการตรวจสอบพัสดุที่มีความเสี่ยง

๑.๒.๑๒) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : มีบทบาทในการตรวจสอบเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาสูบไฟฟ้าและสารเสพติด และทำงานร่วมกับตำรวจและศุลกากรเพื่อลดการนำเข้าผิดกฎหมาย

๑.๒.๑๓) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) : มีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการห้ามโฆษณาหรือส่งเสริมการขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ประสานงานกับแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น TikTok, YouTube, Facebook เพื่อระงับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดที่ใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการขายบุหรี่ไฟฟ้า และสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อตรวจจับและลบโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์

มีหน่วยงานสนับสนุนรับผิดชอบ ดังนี้

๑.๒.๑๔) เครือข่ายภาคประชาสังคม : มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเฝ้าระวัง ให้ข้อมูล รณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันสอดส่อง และแจ้งเบาะแสแก่หน่วยงานรัฐเกี่ยวกับการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๒.๑๕) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) : มีส่วนร่วมในการควบคุมสารเสพติดที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้า เช่น นิโคตินในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๒.๑๖) กระทรวงการคลัง : มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้า และสนับสนุนมาตรการภาษีที่อาจช่วยลดการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๓) ด้านการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑.๓.๑) สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการวิสามัญฯ : มีบทบาทในการศึกษาและพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า เสนอร่างกฎหมายใหม่เพื่อปิดช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้เกิดการลักลอบจำหน่าย และประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเกี่ยวกับมาตรการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า

๑.๓.๒) สำนักนายกรัฐมนตรียุติธรรม : มีบทบาทในการกำหนดแนวทางเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการบังคับใช้กฎหมาย และอำนวยความสะดวกคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามบุหรีไฟฟ้า

๑.๓.๓) กระทรวงพาณิชย์ : มีบทบาทในการควบคุมการจำหน่ายบุหรีไฟฟ้าผ่านช่องทางค้าปลีกและออนไลน์ พิจารณามาตรการทางการค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับสินค้าบุหรีไฟฟ้า และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าที่ผิดกฎหมายเพื่อปิดช่องว่างทางการค้า

๑.๓.๔) กระทรวงยุติธรรม : มีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้าบุหรีไฟฟ้าผิดกฎหมาย สนับสนุนการแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับผู้จำหน่ายบุหรีไฟฟ้าให้กับเยาวชน และพัฒนาแนวทางการพิจารณาคดีเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าให้เป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายสากล

๑.๓.๕) กรมควบคุมโรค (กระทรวงสาธารณสุข) : มีบทบาทในการเสนอให้คงมาตรการห้ามนำเข้าและห้ามจำหน่ายบุหรีไฟฟ้าและยกระดับมาตรการควบคุมให้บุหรีไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ผิดกฎหมายเช่นเดียวกับยาเสพติด

มีหน่วยงานสนับสนุนรับผิดชอบ ดังนี้

๑.๓.๖) กระทรวงสาธารณสุข : มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับอันตรายของบุหรีไฟฟ้าเพื่อสนับสนุนการออกกฎหมาย กำหนดแนวทางการติดฉลากคำเตือนและบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรีไฟฟ้า เพื่อเป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการออกกฎหมาย

๑.๓.๗) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและให้ความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุหรีไฟฟ้า เสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมายให้สามารถบังคับใช้ได้จริงและลดความซับซ้อน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องและสามารถปฏิบัติได้จริง

๑.๓.๘) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) : มีส่วนร่วมในการผลักดันให้บุหรีไฟฟ้าเป็นนโยบายของรัฐและเสนอแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบาย

๑.๓.๙) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เช่น มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาไม่สูบบุหรีมีบทบาทในการเสนอข้อแนะนำเชิงกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการรณรงค์และผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด

ส่วนที่ ๒ ทศนคติและมุมมอง รวมทั้งระดับความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรีไฟฟ้า

การป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรีไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากหลายภาคส่วน ซึ่งแต่ละภาคส่วนได้นำเสนอมุมมองและจุดเน้นที่แตกต่างกันไป ดังนี้

๒.๑ ทิศนคติและมุมมอง

๒.๑.๑) มุมมองของภาครัฐ

๒.๑.๑.๑) ด้านการป้องกัน : กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ มีมุมมองว่าการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าควรเริ่มจากสถานศึกษา โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ไฟฟ้า เน้นการรณรงค์เชิงป้องกันและให้ข้อมูลด้านสุขภาพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผ่านสื่อดิจิทัลและกิจกรรมในโรงเรียน และบังคับใช้มาตรการโรงเรียนปลอดบุหรี่ เพื่อควบคุมการเข้าถึงอย่างเข้มงวด

๒.๑.๑.๒) ด้านการปราบปราม : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) และกรมศุลกากร ให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด แต่มองว่าปัญหาการทุจริตและการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าเป็นอุปสรรคที่ต้องแก้ไข ต้องใช้มาตรการเข้มงวดในการตรวจสอบและปราบปราม

๒.๑.๑.๓) ด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการวิสามัญฯ และกระทรวงพาณิชย์ เห็นว่าควรมีการแก้ไขกฎหมายให้รัดกุมขึ้น เช่น การกำหนดโทษที่เข้มงวดขึ้น และการควบคุมการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชน และการห้ามนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าควรได้รับการบังคับใช้อย่างจริงจัง และต้องมีมาตรการรองรับเพื่อป้องกันตลาดมืด

๒.๑.๒) มุมมองของภาคเอกชน

๒.๑.๒.๑) ด้านการป้องกัน : บริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการศึกษา เช่น โรงพยาบาลเอกชน สนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า และเห็นว่าการรณรงค์ในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้า เช่น ผู้นำเข้าและผู้ค้าปลีก มีมุมมองว่านโยบายห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าอาจไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด และเสนอให้มีการกำกับดูแลมากกว่าการห้ามโดยสิ้นเชิง

๒.๑.๒.๒) ด้านการปราบปราม : บริษัทแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook และ Shopee มีบทบาทในการควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าบนแพลตฟอร์มของตน แต่มองว่าการปราบปรามต้องมีมาตรการที่ชัดเจนจากภาครัฐ

๒.๑.๒.๓) ด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : ภาคธุรกิจบางส่วน เห็นว่าการกำกับดูแลบุหรี่ไฟฟ้าควรเป็นไปตามหลักสากล เช่น การควบคุมไม่ให้เด็กเข้าถึง แต่ไม่จำเป็นต้องห้ามทั้งหมด เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าอาจเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยกว่าบุหรี่แบบดั้งเดิม

๒.๑.๓) มุมมองของภาคประชาสังคม

๒.๑.๓.๑) ด้านการป้องกัน : องค์กรภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง และกลุ่มเยาวชน เห็นว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าต้องเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว และโรงเรียนต้องมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูล

๒.๑.๓.๒) ด้านการปราบปราม : กลุ่มผู้ปกครองมองว่าการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เข้มงวดพอ และต้องการให้มีมาตรการลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับผู้จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้กับเยาวชน

๒.๑.๓.๓) ด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : เครือข่ายด้านสุขภาพ เช่น ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สนับสนุนให้มีการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพของเยาวชนในระยะยาว

๒.๑.๔) มุมมองขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

๒.๑.๔.๑) ด้านการป้องกัน : มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ และองค์กรด้านสุขภาพอื่น ๆ มีจุดยืนที่ชัดเจนว่าต้องมีการรณรงค์อย่างเข้มข้น และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ

๒.๑.๔.๒) ด้านการปราบปราม : NGOs บางแห่งที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนกังวลว่าการปราบปรามที่รุนแรงเกินไปอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิของเยาวชน และเสนอให้มีมาตรการทางเลือก เช่น การให้คำปรึกษาและการบำบัดมากกว่าการลงโทษทางกฎหมาย

๒.๑.๔.๓) ด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : NGOs ด้านสุขภาพมองว่าการห้ามบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งจำเป็น แต่ต้องมีกลไกสนับสนุน เช่น การให้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชน และการสร้างมาตรการป้องกันที่เป็นระบบ

จะเห็นได้ว่า ทัศนคติขององค์กรต่าง ๆ ต่อการแก้ไขปัญหามันมีความหลากหลาย โดยภาครัฐเน้นการป้องกันและปราบปรามเป็นหลัก แต่ยังมีช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนภาคเอกชนมองว่านโยบายห้ามทั้งหมดอาจไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด และเสนอให้มีการควบคุมแทน ทั้งนี้ ภาคประชาสังคมต้องการให้มีมาตรการที่เข้มงวดขึ้นเพื่อป้องกันเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า ส่วน NGOs สนับสนุนการรณรงค์และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่เยาวชน ในขณะที่บางส่วนกังวลว่าการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน แม้ทัศนคติของแต่ละภาคส่วนจะมีความหลากหลายเพียงใด ล้วนเป็นทัศนคติเชิงสร้างสรรค์และมีจุดเป้าหมายเดียวกันคือ การปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า จึงมีข้อค้นพบเกี่ยวกับระดับความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหามันในเด็กและเยาวชนซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในหลายระดับ

๒.๒) ระดับความร่วมมือ

ความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับนโยบาย ระดับการดำเนินงาน และระดับชุมชน โดยแต่ละระดับมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและแนวทางดำเนินงานที่แตกต่างกันไป ดังนี้

๒.๒.๑) ระดับนโยบาย : ให้ความสำคัญกับการบูรณาการกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พัฒนาแนวทางกำกับดูแลและบทลงโทษที่เหมาะสม และใช้ "ธรรมนูญสุขภาพระดับพื้นที่" เป็นกลไกขับเคลื่อนมาตรการจากระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น โดยมีองค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น **สภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการวิสามัญฯ** มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า เสนอร่างกฎหมาย และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง **กระทรวงสาธารณสุข** มีบทบาทในการผลักดันให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็น "วาระแห่งชาติ" และกำหนดมาตรฐานการควบคุมสุขภาพ **กระทรวงพาณิชย์** มีบทบาทในการบังคับใช้มาตรการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าอย่างจริงจัง และ **สำนักงาน**

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีบทบาทในการควบคุมโฆษณาและการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในช่องทางออนไลน์ เป็นต้น

ผลกระทบของความร่วมมือในระดับนี้ ทำให้กฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้ามีความเข้มงวดขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ การดำเนินนโยบายยังขาดการสนับสนุนจากบางภาคส่วน เช่น ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบุหรี่ไฟฟ้า

๒.๒.๒) ระดับการดำเนินงาน : ให้ความสำคัญกับการจัดอบรมให้ครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า การใช้เทคโนโลยี เช่น AI และ Big Data ในการติดตามและปราบปรามการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย และการสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อตรวจสอบและแจ้งเบาะแส เช่น "สายสืบไซเบอร์" โดยมีองค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น **กระทรวงศึกษาธิการ** มีบทบาทในการนำมามาตรการป้องกันมาใช้ในสถานศึกษา เช่น โรงเรียนปลอดบุหรี่ **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** มีบทบาทในการตรวจสอบและจับกุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้เด็กและเยาวชน **กรมศุลกากร** มีบทบาทในการควบคุมการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า **สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ** มีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณให้กับโครงการป้องกันและให้ความรู้ในโรงเรียน และ**องค์กรพัฒนาเอกชน** เช่น มูลนิธิธรรมา เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มีบทบาทในการอบรมและรณรงค์ผ่านสื่อดิจิทัล เป็นต้น

ผลกระทบของความร่วมมือในระดับนี้ ทำให้โรงเรียนสามารถลดจำนวนผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ แต่ยังคงพบการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ที่ควบคุมได้ยาก การบังคับใช้กฎหมายในระดับท้องถิ่นยังมีความล่าช้า เนื่องจากขาดกำลังคนและอุปกรณ์ตรวจจับ

๒.๒.๓) ระดับชุมชน : ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรม "บ้าน วัด โรงเรียน" เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลจากทุกภาคส่วนในชุมชน การสร้างพื้นที่ชุมชนปลอดบุหรี่และสนับสนุนโครงการรณรงค์ที่นำโดยเยาวชน การเฝ้าระวังเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และให้คำปรึกษาในระดับครอบครัว โดยมีองค์กรหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานศึกษา มีบทบาทในการจัดกิจกรรมให้เยาวชนตระหนักถึงโทษของบุหรี่ไฟฟ้า และส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดบุหรี่ เครือข่ายผู้ปกครอง มีบทบาทในการสนับสนุนการดูแลเยาวชนในครอบครัวและร่วมมือกับโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการให้การสนับสนุนโครงการรณรงค์ในชุมชน วัดและองค์กรศาสนา มีบทบาทในการจัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีให้กับเยาวชน เป็นต้น

ผลกระทบของความร่วมมือในระดับนี้ ทำให้เยาวชนที่ได้รับการดูแลจากครอบครัวและชุมชนมีโอกาสหลีกเลี่ยงบุหรี่ไฟฟ้ามากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเฝ้าระวังในชุมชนยังมีข้อจำกัด เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากร

จะเห็นได้ว่า ระดับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า ทั้งในระดับนโยบายที่มุ่งเน้นการออกกฎหมายและกำหนดมาตรการระดับชาติ โดยภาครัฐเป็นผู้ขับเคลื่อน ระดับการดำเนินงานมุ่งจุดเชื่อมต่อระหว่างนโยบายและการปฏิบัติจริง โดยมีโรงเรียน หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และ NGOs เป็นกลไกสำคัญ ระดับชุมชนจึงจะเป็นแนวหน้าของการป้องกันปัญหา โดยเน้นการทำงานร่วมกันของโรงเรียน ครอบครัว และองค์กรท้องถิ่น ดังนั้น ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต้องเกิดจากการบูรณาการ

ทั้ง ๓ ระดับเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสามารถป้องกันปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเยาวชนได้อย่างแท้จริง

ส่วนที่ ๓ พลังความร่วมมือและแนวทางการบูรณาการในการจัดการปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน

การจัดการปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ด้วยการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่สามารถจำแนกออกเป็นด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงภารกิจบทบาทหน้าที่และจัดกลุ่มการดำเนินงานร่วมกันให้สามารถผนึกกำลังออกมาเป็นพลังความร่วมมือและก่อเกิดแนวทางการดำเนินงานรองรับส่งเสริมระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในลักษณะความร่วมมือเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

๓.๑) ด้านการป้องกัน

การบูรณาการพลังความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานร่วมกันในการลดจำนวนนักสูบบุหรี่ใหม่ โดยป้องกันการเริ่มต้นใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชนด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้างการรับรู้และตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้าเมื่อจำนวนเยาวชนที่เข้าสู่การใช้บุหรี่ไฟฟ้าลดลง จะทำให้มาตรการปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายมีเป้าหมายที่แคบลงและมีประสิทธิผลมากขึ้น

การบูรณาการความร่วมมือของกลุ่มผู้รับผิดชอบมีแนวทาง ดังนี้

๓.๑.๑) **กระทรวงศึกษาธิการ** กำหนดแนวทางการบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับพิษภัยบุหรี่ไฟฟ้าในสถานศึกษาโดยประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อจัดทำข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้า และร่วมมือกับกรมประชาสัมพันธ์ในการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางต่าง ๆ ประสานงานกับสื่อมวลชนเพื่อขยายผลการรับรู้เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า และสนับสนุนการสร้างกระแสตระหนักในสังคมเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า

๓.๑.๒) **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ออกข้อบังคับให้สถานศึกษาทุกแห่งมีมาตรการควบคุมและป้องกันบุหรี่ไฟฟ้า ร่วมกับสถาบันพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาพัฒนาสื่อการสอนที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับวัยของเยาวชน พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลและแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่เข้าถึงง่าย เพื่อเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า

๓.๑.๓) **กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** สนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อเยาวชน บูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพเข้ากับนโยบายป้องกันบุหรี่ไฟฟ้า สนับสนุนโครงการให้คำปรึกษาเลิกบุหรี่ไฟฟ้าสำหรับเยาวชน เผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางการศึกษา อบรมครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้การสนับสนุนงบประมาณและโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชน และสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนต่อบุหรี่ไฟฟ้า ร่วมกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย และเครือข่าย

ผู้ปกครอง ในการจัดกิจกรรมรณรงค์ภายในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยสนับสนุนการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อป้องกันปัญหาอุบัติเหตุไฟฟ้าในครอบครัว ร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัยไฟฟ้าในโรงเรียน และการเฝ้าระวังร่วมกับบ้านและชุมชน โดยมี**องค์กรเยาวชน**เป็นผู้นำกิจกรรมรณรงค์ภายในชุมชนและสถานศึกษา จัดกิจกรรมให้ความรู้ในรูปแบบที่เข้าถึงเยาวชนได้ง่าย ส่งเสริมเยาวชนต้นแบบในโรงเรียน เพื่อสร้างผู้นำด้านการป้องกันอุบัติเหตุไฟฟ้าโดย**แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย** (TikTok, YouTube, Facebook, IG ฯลฯ) ร่วมควบคุมและลบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอุบัติเหตุไฟฟ้า สนับสนุนแคมเปญออนไลน์เพื่อป้องกันอุบัติเหตุไฟฟ้าในเยาวชน

๓.๑.๔) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** สนับสนุนการจัดกิจกรรมชุมชนเพื่อรณรงค์ต่อต้านอุบัติเหตุไฟฟ้า และใช้กลไกท้องถิ่นในการบังคับใช้มาตรการควบคุมอุบัติเหตุไฟฟ้า ร่วมกับ**ภาคเอกชน** และ**องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)** ในการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสร้างสังคมปลอดภัยไฟฟ้า ไม่ส่งเสริมการตลาดที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชน และจัดอบรมและให้ความรู้ในโรงเรียนและชุมชน

๓.๒) ด้านการปราบปราม

การบูรณาการพลังความร่วมมือในการดำเนินงาน ด้วยการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานร่วมกันในการลดการเข้าถึงอุบัติเหตุไฟฟ้าในตลาดมืดและออนไลน์ ด้วยการปราบปรามการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายอุบัติเหตุไฟฟ้าผิดกฎหมาย ทำให้การใช้อุบัติเหตุไฟฟ้าไม่ง่ายต่อการเข้าถึง ด้วยการเพิ่มบทลงโทษผู้ค้าและผู้ลักลอบนำเข้าเพื่อเพิ่มอุปสรรคในการจำหน่ายและใช้งาน รวมทั้งเสริมพลังให้กับมาตรการป้องกัน การควบคุมตลาดมืดอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยเสริมให้มาตรการป้องกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การบูรณาการความร่วมมือของกลุ่มผู้รับผิดชอบ มีแนวทาง ดังนี้

๓.๒.๑) **สำนักนายกรัฐมนตรี** กำกับดูแลแนวนโยบายให้มีความเป็นเอกภาพในการดำเนินมาตรการปราบปราม อำนวยความสะดวกคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอุบัติเหตุไฟฟ้า โดยมี**กระทรวงสาธารณสุข** สนับสนุนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับอันตรายของอุบัติเหตุไฟฟ้า เพื่อเสริมมาตรการปราบปราม เผยแพร่ข้อมูลสุขภาพที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างมาตรการป้องกัน และประสานงานกับ**เครือข่ายภาคประชาสังคม** เพื่อให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายอุบัติเหตุไฟฟ้าผิดกฎหมาย รณรงค์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแส

๓.๒.๒) **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอุบัติเหตุไฟฟ้าอย่างเข้มงวด โดยเพิ่มความถี่ของการตรวจค้นและจับกุมในตลาดมืด จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อติดตามการขายอุบัติเหตุไฟฟ้าผ่านทุกช่องทาง เช่น ร่วมมือกับ**กรมศุลกากร** ตรวจสอบและสกัดกั้นการลักลอบนำเข้าอุบัติเหตุไฟฟ้าผ่านทางด่านศุลกากร เพิ่มมาตรการตรวจสอบพัสดุและสินค้านำเข้าที่อาจมีอุบัติเหตุไฟฟ้าแฝงมา ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อติดตามแหล่งผลิตและขนส่งอุบัติเหตุไฟฟ้า ร่วมมือกับ**กระทรวงพาณิชย์** ควบคุมการจำหน่ายอุบัติเหตุไฟฟ้าผ่านช่องทางค้าปลีก ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย ร่วมมือกับ**กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม** ควบคุมและตรวจสอบการขายอุบัติเหตุไฟฟ้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ใช้ AI และ Big Data เพื่อติดตามร้านค้าออนไลน์ที่ลักลอบจำหน่ายอุบัติเหตุไฟฟ้า

ประสานงานกับแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เช่น Shopee, Lazada, TikTok เพื่อปิดกั้นร้านค้าผิดกฎหมาย ร่วมมือกับบริษัท ไพรซีวีไทย จำกัด และบริษัทขนส่งพัสดุเอกชน ตรวจสอบและระงับการขนส่งพัสดุที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย และสนับสนุนระบบตรวจจับสินค้าเสี่ยงผ่านการขนส่ง และร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตรวจสอบโฆษณาและข้อมูลการตลาดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ที่อาจเข้าข่ายหลอกลวงผู้บริโภค บังคับใช้กฎหมายห้ามโฆษณาและส่งเสริมการขายบุหรี่ไฟฟ้า โดยมี **กรมสอบสวนคดีพิเศษ** ตรวจสอบและดำเนินคดีกับเครือข่ายการค้าบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย สืบสวน และขยายผลไปยังกลุ่มผู้กระทำความผิดรายใหญ่ หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สืบสวน และปราบปรามการค้ายาสูบไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและยาเสพติด สนับสนุนการสกัดกั้นเครือข่าย ลักลอบค้าบุหรี่ไฟฟ้า

๓.๒.๓) **กระทรวงมหาดไทย** สนับสนุนหน่วยงานท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับ บุหรี่ไฟฟ้า กำกับดูแลการดำเนินมาตรการปราบปรามในระดับท้องถิ่น โดยร่วมมือกับ **ผู้ว่าราชการจังหวัด** และ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** บังคับใช้กฎหมายในระดับจังหวัดและท้องถิ่น สนับสนุนมาตรการเฝ้าระวัง ในชุมชน

๓.๒.๔) **กระทรวงการคลัง และกรมสรรพสามิต** ร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ภาษี เป็นเครื่องมือควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า สนับสนุนการตรวจสอบและสกัดกั้นสินค้าผิดกฎหมาย

๓.๓) **ด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง**

การบูรณาการพลังความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการทำงานร่วมกันในการทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น และปิดช่องโหว่ทางกฎหมาย ที่ทำให้เกิดการลักลอบจำหน่าย ต้องกำหนดข้อกำหนดให้ชัดเจน ครอบคลุมทุกช่องทางจำหน่าย และเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิด ด้วยการสร้างกลไกบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงกระบวนการกำกับ ดูแลให้สามารถตรวจสอบ ปราบปราม และลงโทษผู้ลักลอบจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ลดความซับซ้อนของกฎหมายเพื่อให้บังคับใช้ได้จริง ปรับปรุงข้อกำหนดให้ชัดเจน ลดความคลุมเครือ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะช่วยเสริมให้มาตรการป้องกันและการปราบปรามมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยร่วมผลักดันให้การป้องกัน ปราบปราม และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเป็น “วาระแห่งชาติ” เน้นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเข้มงวดในทุกช่องทาง

การบูรณาการความร่วมมือของกลุ่มผู้รับผิดชอบ มีแนวทาง ดังนี้

๓.๓.๑) **สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการวิสามัญฯ** ศึกษาและพิจารณา ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า ร่วมกับ **กระทรวงสาธารณสุข** ในการนำข้อมูล เชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าเพื่อสนับสนุนการออกกฎหมาย กำหนดแนวทางการติด ฉลากคำเตือนและบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อเป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการออกกฎหมาย ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนมาตรการ ด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับกฎหมายที่กำหนด นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาเสนอร่างกฎหมายใหม่เพื่อปิดช่องว่าง

ทางกฎหมายที่ทำให้เกิดการลักลอบจำหน่าย เปิดประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเกี่ยวกับมาตรการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า และสนับสนุนการบังคับใช้มาตรการภาษีเพิ่มเติมเพื่อเป็นกลไกควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

๓.๓.๒) **สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา** บูรณาการข้อมูลทางกฎหมายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ร่วมกับ**กระทรวงพาณิชย์** ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางค้าปลีกและออนไลน์ ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าผิดกฎหมายเพื่อลดช่องโหว่ บังคับใช้กฎหมายเพื่อปิดช่องโหว่ที่ผู้ขายใช้หลบเลี่ยงบทลงโทษ ร่วมกับ**กระทรวงยุติธรรม** ปรับปรุงการแก้ไขกฎหมายให้มีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับผู้จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้กับเยาวชน พัฒนาแนวทางการพิจารณาคดีเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าให้เป็นไปตามมาตรฐานกฎหมายสากล ประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี นำมาตรวจสอบและให้ความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้า เสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมายให้สามารถบังคับใช้ได้จริงและลดความซับซ้อน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้อง และสามารถปฏิบัติได้จริง พัฒนาแนวทางด้านกฎหมายที่เอื้อต่อการป้องกันและปราบปรามการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

ส่วนที่ ๔ ผลลัพธ์ (Effectiveness Analysis) ช่องว่าง (Gap Analysis) และปัจจัยความสำเร็จของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการที่ใช้ในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานในแต่ละด้าน ทั้งการป้องกัน การปราบปราม และการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในการดำเนินงานที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้การควบคุมบุหรี่ไฟฟ้ามมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีข้อค้นพบดังนี้

๔.๑) ผลลัพธ์ของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้า (Effectiveness Analysis)

๔.๑.๑) **ด้านการป้องกัน** : พบว่า การรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในสถานศึกษา เช่น โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก ที่มีการลดอัตราการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนอย่างเห็นได้ชัด การบังคับใช้มาตรการโรงเรียนปลอดบุหรี่มีผลเชิงบวก ทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ที่มีการเฝ้าระวังเข้มงวดมากขึ้น รวมทั้ง การผลิตสื่อการเรียนรู้ช่วยให้เยาวชนเข้าใจถึงอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า โดยมีการใช้สื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอสั้นและโซเชียลมีเดียในการเผยแพร่ข้อมูล อย่างไรก็ตาม **ช่องว่างที่พบ** คือ ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบกลุ่มนี้โดยตรง เนื่องจากขาดการบูรณาการกับชุมชนในบางพื้นที่ ทำให้บางชุมชนยังไม่มีมาตรการป้องกันที่เข้มงวด

๔.๑.๒) **ด้านการปราบปราม** : พบว่า การบังคับใช้กฎหมายมีความเข้มงวดขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของ การห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้เด็กและเยาวชน การใช้เทคโนโลยี AI และ Big Data ในการติดตามและตรวจสอบการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย ช่วยให้สามารถจับกุมเครือข่าย

ผู้ค้าที่ผิดกฎหมายได้มากขึ้น อีกทั้ง มีการใช้กลไกเครือข่ายเยาวชน เช่น “สายสืบไซเบอร์” เพื่อแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในชุมชนและสื่อออนไลน์ อย่างไรก็ตาม **ช่องว่างที่พบ** คือ การขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางออนไลน์ยังคงควบคุมได้ยาก เนื่องจากบางแพลตฟอร์มยังไม่มีมาตรการควบคุมที่ชัดเจน และขาดมาตรการลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ที่ยกย่องให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้า เช่น ผู้ปกครองที่ให้เงินเยาวชนซื้อบุหรี่ไฟฟ้า

๔.๑.๓) ด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : พบว่า มีการพิจารณาให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมายอย่างชัดเจน ซึ่งช่วยป้องกันการนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย รัฐบาลมีแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดขึ้น เช่น การปรับปรุงข้อกำหนดเกี่ยวกับโทษของผู้ขายและผู้นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า ประชาชนส่วนใหญ่สนับสนุนให้รัฐบาลคงมาตรการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า แสดงให้เห็นว่ามาตรการทางกฎหมายได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม **ช่องว่างที่พบ** คือ การบังคับใช้กฎหมายยังไม่สอดคล้องกันทุกหน่วยงาน โดยบางหน่วยงานมีข้อจำกัดทางกฎหมายที่ทำให้ไม่สามารถจับกุมผู้ค้าบุหรี่ไฟฟ้าได้ทันที ยังไม่มีมาตรการที่เข้มงวดสำหรับผู้ที่ยกย่องให้เยาวชนใช้บุหรี่ไฟฟ้า เช่น ร้านค้าที่ขายบุหรี่ไฟฟ้าโดยไม่ตรวจสอบอายุของผู้ซื้อ

๔.๒) การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของมาตรการที่มีอยู่

๔.๒.๑) ช่องว่างด้านการป้องกัน : ยังขาดกลไกติดตามผลมาตรการป้องกันในระยะยาว ทำให้ไม่สามารถประเมินประสิทธิภาพของโครงการได้อย่างชัดเจน และยังไม่มีความชัดเจนในการเข้าถึงเยาวชนนอกระบบการศึกษา

๔.๒.๒) ช่องว่างด้านการปราบปราม : ยังขาดอำนาจทางกฎหมายที่เพียงพอให้ตำรวจสามารถจับกุมและดำเนินคดีได้ทันทีเมื่อพบการกระทำความผิด และการบังคับใช้กฎหมายยังไม่สามารถจัดการกับการขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้อย่างเต็มที่

๔.๒.๓) ช่องว่างด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : ยังไม่มีมาตรการที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการควบคุมการตลาดของบุหรี่ไฟฟ้า เช่น การโฆษณาทางโซเชียลมีเดียที่ยังคงมีอยู่ในบางแพลตฟอร์ม และบทลงโทษที่มีอยู่ยังไม่สามารถป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการ

๔.๓.๑) พัฒนากลไกติดตามผลมาตรการป้องกัน เพื่อให้มั่นใจว่าการรณรงค์ในสถานศึกษาและชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๔.๓.๒) แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการจับกุมและดำเนินคดีผู้ค้าบุหรี่ไฟฟ้าได้ทันที

๔.๓.๓) พัฒนามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้าทางออนไลน์ โดยให้แพลตฟอร์มดิจิทัลมีมาตรการตรวจสอบที่เข้มงวดมากขึ้น

๔.๓.๔) เพิ่มความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการพัฒนามาตรการควบคุมที่ครอบคลุมและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในการบูรณาการการดำเนินการร่วมกัน ยังมีช่องว่างในทั้ง ๓ มิติ ยังคงพบว่ามีปัจจัยความสำเร็จ (Success Factors) ของความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้า จากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) โดยค้นพบ ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จซึ่งจำแนกออกเป็น การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การบูรณาการความร่วมมือ การใช้เทคโนโลยีในการควบคุม และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังรายละเอียดดังนี้

๔.๔) ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ

๔.๔.๑) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและเป็นระบบ :

๔.๔.๑.๑) การผลักดันให้การควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าเป็น "วาระแห่งชาติ" ช่วยให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจัง

๔.๔.๑.๒) รัฐบาลมีนโยบายห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าอย่างชัดเจน ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔.๔.๑.๓) การแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ขายและผู้นำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า ลดโอกาสที่เยาวชนจะสามารถเข้าถึงได้

๔.๔.๒) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๒.๑) มีการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้มาตรการป้องกันและปราบปรามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔.๔.๒.๒) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับชุมชน เช่น การทำงานร่วมกับโรงเรียน ผู้ปกครอง และองค์กรภาคประชาสังคม ส่งผลให้การป้องกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔.๔.๒.๓) โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกเป็นตัวอย่างที่ดีของการบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรภายนอก โดยมีมาตรการคัดกรองนักเรียนและสร้างกลไกเฝ้าระวังภายในโรงเรียน

๔.๔.๓) การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวังและปราบปราม

๔.๔.๓.๑) การนำ AI และระบบติดตามข้อมูลมาช่วยทำให้สามารถระบุแหล่งจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าที่ผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๔.๓.๒) การบังคับใช้กฎหมายผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น การสอดส่องและตรวจสอบการซื้อขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านโซเชียลมีเดีย

๔.๔.๔) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคเอกชน

๔.๔.๔.๑) การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เช่น มูลนิธิธรรมา เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ช่วยสนับสนุนการให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน

๔.๔.๔.๒) การส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในโรงเรียน เช่น การจัดตั้ง "สายสืบไซเบอร์" ให้เยาวชนเป็นผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการขายบุหรี่ไฟฟ้าในชุมชนและออนไลน์

๔.๔.๔.๓) การรณรงค์ผ่านสื่อที่เข้าถึงเยาวชนได้ง่าย เช่น วิดีโอสั้น อินโฟกราฟิก และแคมเปญในโซเชียลมีเดีย ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔.๕) ปัจจัยที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

แม้ว่าความร่วมมือในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าจะมีความก้าวหน้าอย่างมาก แต่ยังมีปัจจัยบางประการที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการที่มีอยู่

๔.๕.๑) การบังคับใช้กฎหมายที่ยังมีช่องว่าง

๔.๕.๑.๑) บางหน่วยงานของรัฐยังขาดอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มที่ ทำให้การจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิดยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทันทั่วถึง

๔.๕.๑.๒) การขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ยังเป็นปัญหาที่ควบคุมได้ยาก เนื่องจากยังไม่มีมาตรการที่สามารถปิดกั้นช่องทางการจำหน่ายได้อย่างเด็ดขาด

๔.๕.๒) การสนับสนุนจากภาคเอกชนยังไม่เพียงพอ

๔.๕.๒.๑) แม้ว่าภาคเอกชนบางส่วน เช่น แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย จะมีมาตรการป้องกันการขายบุหรี่ไฟฟ้า แต่ยังคงพบว่าบางแพลตฟอร์มยังไม่มีมาตรการที่เข้มงวดเพียงพอ

๔.๕.๒.๒) บริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบุหรี่ไฟฟ้าไม่สนับสนุนนโยบายห้ามจำหน่ายโดยสิ้นเชิง และต้องการให้มีการกำกับดูแลมากกว่าการห้ามเด็ดขาด

๔.๕.๓) การพัฒนาระบบเฝ้าระวังในระดับชุมชน

๔.๕.๓.๑) แม้ว่าจะมีมาตรการที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนบางแห่ง แต่ยังคงขาดระบบเฝ้าระวังที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา

๔.๕.๓.๒) บางชุมชนยังไม่มีทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินโครงการป้องกัน เช่น ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์หรือการฝึกอบรมเยาวชน

โดยสรุป ปัจจัยความสำเร็จของความร่วมมือในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (๑) นโยบายที่ชัดเจน (๒) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (๓) การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวัง และ (๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนา เช่น (๑) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย (๒) การสนับสนุนจากภาคเอกชนที่ยังไม่เพียงพอ และ (๓) ระบบเฝ้าระวังในระดับชุมชนที่ต้องเข้มแข็งขึ้น หากสามารถปรับปรุงในประเด็นเหล่านี้ได้ จะช่วยให้มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามันมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่ ๕ เปรียบเทียบรูปแบบความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมเวทีการเสวนากับการศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก

ผลความร่วมมือจากเวทีเสวนาและผลการศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกถือเป็น ๒ รูปแบบ ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน แต่มีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกันในเชิงกลยุทธ์และบริบทของการปฏิบัติ ดังนี้

๕.๑) ความเหมือนกันของทั้ง ๒ รูปแบบ

๕.๑.๑) เป้าหมายเดียวกัน ทั้ง ๒ รูปแบบ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การป้องกันและลดการใช้บุหรีไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชนผ่านความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

๕.๑.๒) การบูรณาการความร่วมมือหลายภาคส่วน ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) มีการใช้มาตรการที่ครอบคลุมทั้งด้านการป้องกัน ปราบปราม และปรับปรุงกฎหมาย

๕.๑.๓) การสร้างความตระหนักรู้ ทั้ง ๒ รูปแบบเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของบุหรีไฟฟ้าผ่านการอบรมและการรณรงค์เชิงป้องกัน เช่น กิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนและการจัดนิทรรศการสร้างความตระหนักรู้

๕.๒) ความแตกต่างระหว่าง ๒ รูปแบบ

ประเด็นเปรียบเทียบ	การเสวนาเชิงนโยบาย	การศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก
ลักษณะของการดำเนินงาน	ระดมความคิดเห็นและกำหนดแนวทางเชิงนโยบาย	นำมาตรการไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษา
รูปแบบการดำเนินงาน	การแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อเสนอแนะจากหลายภาคส่วน เช่น คณะกรรมการ สสส. และเครือข่ายเยาวชน	การดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนผ่านมาตรการ ๗ ประการ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมปลอดบุหรี และการเฝ้าระวังนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
ขอบเขตของความร่วมมือ	มุ่งเน้นการออกแบบมาตรการที่สามารถผลักดันให้เกิดเป็นนโยบายระดับชาติ	มุ่งเน้นการนำมาตรการไปปรับใช้ในโรงเรียน และชุมชนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม
กลุ่มเป้าหมายหลัก	ผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ ตัวแทนเยาวชน ผู้ปกครอง และภาคประชาสังคม	ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนในระดับท้องถิ่น
เครื่องมือที่ใช้	การประชุมเสวนา การประชาสัมพันธ์เชิงนโยบาย	กิจกรรมในโรงเรียน การตรวจตรา และการสร้างเครือข่ายสายสืบไซเบอร์ของนักเรียน
ผลลัพธ์ที่ได้รับ	ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ขับเคลื่อนในระดับประเทศ	มีผลลัพธ์เป็นรูปธรรม เช่น อัตราการใช้บุหรีไฟฟ้าของนักเรียนลดลงกว่า ๘๐%

๕.๓) บทเรียนและแนวทางสนับสนุนเกื้อกูลกัน

๕.๓.๑) การนำข้อสรุปจากการเสวนามาสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ผลลัพธ์จากการเสวนาที่ได้แนวทางเชิงนโยบายควรถูกนำไปปรับใช้ในโรงเรียนอื่น ๆ ทั่วประเทศ โดยอาจกำหนดให้โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกเป็นรูปแบบต้นแบบ

๕.๓.๒) การขยายผลจากระดับโรงเรียนสู่ระดับนโยบายประสบการณ์ที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกประสบความสำเร็จสามารถถูกนำเสนอในการประชุมเสวนาเพื่อเป็นกรณีศึกษาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๕.๓.๓) การบูรณาการหน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับชาติให้ทำงานร่วมกันควรมีการสร้างระบบติดตามผลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายและโรงเรียน เพื่อให้สามารถปรับปรุงมาตรการให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง

๕.๓.๔) การเสริมสร้างกลไกติดตามผลการดำเนินงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามผลของนโยบายและมาตรการที่นำไปใช้ในโรงเรียน เช่น การเก็บข้อมูลการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชน และการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการต่าง ๆ

การจัดเวทีเสวนาและการศึกษาดูงานที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกเป็น ๒ รูปแบบที่เสริมสร้างซึ่งกันและกันโดยการเสวนามุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในระดับประเทศ ขณะที่โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกเป็นพื้นที่ปฏิบัติจริงที่สามารถแสดงให้เห็นว่ามาตรการที่นำมาใช้มีประสิทธิภาพเพียงใด เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน ควรนำบทเรียนจากโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกไปขยายผลในระดับประเทศ และในทางกลับกัน ควรใช้ข้อเสนอเชิงนโยบายจากการเสวนามาสนับสนุนโรงเรียนอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินมาตรการได้อย่างเป็นระบบ

ส่วนที่ ๖ อุปสรรค (Barrier Analysis) ที่ทำให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าไม่ประสบความสำเร็จ

แม้ว่าจะมีความพยายามในการป้องกันแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคที่ขัดขวางความสำเร็จของมาตรการในหลายๆ ด้าน ดังนี้

๖.๑) อุปสรรคด้านการป้องกัน

๖.๑.๑) การเข้าถึงกลุ่มเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูง : มาตรการป้องกันยังไม่ครอบคลุมเยาวชนนอกระบบการศึกษา และกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้อยู่ในสถานศึกษา ทำให้มาตรการในโรงเรียนไม่สามารถป้องกันได้อย่างทั่วถึง และขาดกลไกที่เข้มแข็งในการทำงานร่วมกับครอบครัว เพื่อให้ผู้ปกครองมีบทบาทมากขึ้นในการป้องกันลูกหลานจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

๖.๑.๒) ขาดความเข้าใจในหมู่ครูและบุคลากรทางการศึกษา : จากการสำรวจพบว่า ครูในบางโรงเรียนยังไม่ทราบว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการยังไม่มี ความชัดเจนในเรื่องมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชน

๖.๑.๓) ขาดแคลนงบประมาณในการรณรงค์และให้ความรู้ : โครงการรณรงค์สร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ายังไม่ได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอ ทำให้บางโรงเรียนและชุมชนขาดทรัพยากร ในการดำเนินงาน

๖.๒) อุปสรรคด้านการปราบปราม

๖.๒.๑) การจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าทางออนไลน์ที่ควบคุมได้ยาก : หนึ่งในอุปสรรคหลัก ของการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า คือ การขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งสามารถเปลี่ยนชื่อร้านหรือแพลตฟอร์ม ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้การปราบปรามเป็นไปได้ยาก และการตรวจสอบการชำระเงินผ่านธนาคารหรือ e-Wallets ยังไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะติดตามผู้ขายและผู้ซื้อ

๖.๒.๒) การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ : ตำรวจ ไม่มีอำนาจในการจับกุมและ ดำเนินคดีได้ทันที เนื่องจากบางกรณียังต้องรอคำสั่งศาลหรือขาดข้อกฎหมายรองรับ แม้ว่าจะมีการจับกุม ผู้จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า แต่บทลงโทษยังไม่รุนแรงพอที่จะเป็นตัวขัดขวางการกระทำผิดซ้ำ

๖.๒.๓) ปัญหาการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน : ในบางกรณีพบว่ามี การเรียกรับ ผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่บางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม ทำให้มาตรการทางกฎหมาย ไม่สามารถบังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพ

๖.๒.๔) อุปสรรคด้านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง : ข้อจำกัด ของกฎหมายและบทลงโทษที่ไม่ครอบคลุม กฎหมายปัจจุบัน เน้นไปที่การห้ามนำเข้าและจำหน่าย แต่ยังไม่ครอบคลุมการครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าในบางกรณี ทำให้ยังมีช่องว่างทางกฎหมายที่ผู้กระทำผิด สามารถใช้หลีกเลี่ยงได้ และยังไม่มีความชัดเจนในการจัดการกับบุคคลที่สนับสนุนให้เยาวชน เข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้า เช่น ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ซื้อให้เด็กและเยาวชน

๖.๓) ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นได้ว่า บางหน่วยงานของรัฐยังไม่มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความซ้ำซ้อนและล่าช้า ทำให้การแก้ไขกฎหมายยังใช้เวลานาน และบางกรณี ติดขัดอยู่ในกระบวนการทางกฎหมายที่ซับซ้อน ยิ่งไปกว่านั้น การต่อต้านจากภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้า มีความพยายามในการผลักดันให้มีการกำกับดูแลแทนการห้าม โดยสิ้นเชิง ทำให้เกิดความขัดแย้งทางนโยบายระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชน

ดังนั้น อุปสรรคที่ทำให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหามันบุหรี่ไฟฟ้า ไม่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม ด้านการปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอุปสรรคอย่างเร่งด่วน โดยการปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมมากขึ้น เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการบูรณาการการทำงานอย่างเป็นระบบเชื่อมต่อ

กันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธวิธีไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนก่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งการประมวลส่วนต่าง ๆ จากส่วนที่ ๑ ถึงส่วนที่ ๖ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะดังบทที่ ๕ ที่จะนำเสนอในลำดับถัดไป

บทที่ ๕ ข้อเสนอแนะ

จากการพิจารณาศึกษาข้อมูลของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา พบว่า ปัญหาการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทยกำลังเป็นวิกฤตที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหานี้ทวีความรุนแรงขึ้น ได้แก่ การเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าได้ง่ายผ่านตลาดมืดและช่องทางออนไลน์ การตลาดที่ดึงดูดเยาวชน ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อสุขภาพ และการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยพลังเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ครอบครัว เด็กและเยาวชน เพื่อดำเนินการตามแผนระยะเร่งด่วนและพัฒนามาตรการที่มีผลกระทบเชิงโครงสร้าง จึงได้จัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้า เรื่อง **“พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”** เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายของรัฐบาลที่ต้องการควบคุมการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเร่งด่วน ด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก คือ การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า การปราบปรามโดยการบังคับใช้กฎหมาย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

คณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ วุฒิสภา เล็งเห็นว่า แนวทางที่ดีที่สุดสำหรับประเทศไทย คือ การห้ามเด็ดขาดควบคุมไปกับมาตรการป้องกันรอบด้านเสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมาย และการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ดังนั้น **มาตรการเชิงรุกที่เกิดพลังความร่วมมือในขับเคลื่อน โดยมีการกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาชัดเจนจึงมีความเหมาะสมที่สุด** เพราะสามารถดำเนินการได้ทันที เพื่อหยุดการแพร่ระบาด มีผลลัพธ์ชัดเจน เนื่องจากการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยมุ่งเน้นที่การบังคับใช้กฎหมาย ควบคุมการตลาด และการรณรงค์อย่างเข้มข้นด้วยการปิดช่องว่างการเข้าถึงของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรมาก และต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะมาตรการเชิงรุกที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในระยะเร่งด่วน และข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ครอบคลุมและยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุกที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ พิจารณาจากกรอบแนวคิดหลัก ๓ ประการ ได้แก่

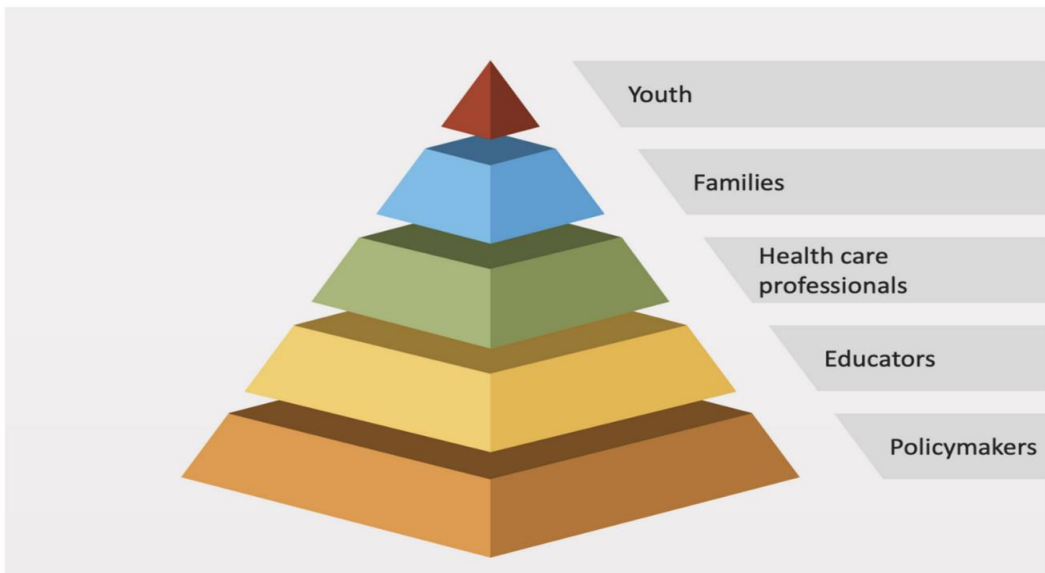
๑) โมเดลปัจจัย ๕ ประการ (Five Factors Model) เพื่อกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นถึงความเชื่อมโยงของผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา บุคลากรทางการแพทย์ ครอบครัว เด็กและเยาวชนในการร่วมมือขับเคลื่อนเพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย

๒) กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า (Behavior Journey) การเข้าใจและเข้าถึงเส้นทางพฤติกรรมและกระบวนการตัดสินใจของเด็กและเยาวชน ที่มีโอกาสเริ่มต้น ใช้อย่างต่อเนื่อง และอาจลด ละ หรือเลิกการใช้บุหรี่ไฟฟ้า จะทำช่วยทำให้การออกแบบมาตรการที่สามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนลดและเลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

๓) ต้นแบบพฤติกรรมของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า (User Persona) สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามพฤติกรรม แรงจูงใจ และลักษณะเฉพาะตัวของผู้ใช้ ซึ่งจะทำให้เข้าใจกลุ่มเป้าหมายและพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการบูรณาการเชื่อมโยงการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

รายงานการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ได้นำ "โมเดลปัจจัยห้าประการ" (The Five Factor Model) มาเป็นกรอบในการบูรณาการเชื่อมโยง สนับสนุน และส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ในการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบทางชีวภาพ จิตใจ และสังคม (biopsychosocial impacts) ของบุหรี่ไฟฟ้า

๑) **ฐานพีระมิด:** ผู้กำหนดนโยบาย (Policymakers) เป็นรากฐานสำคัญในการกำหนด ภาวะเทียบและนโยบายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ เพื่อปกป้องเด็กเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า ให้งบประมาณสนับสนุนโครงการป้องกัน และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบโดยมีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ออกกฎหมายที่เข้มงวดเกี่ยวกับการจำหน่ายและโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้า
- ๒) สนับสนุน งานวิจัยและการศึกษา เพื่อพัฒนานโยบายที่เหมาะสม
- ๓) ส่งเสริมความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ ในการควบคุมการนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้า

ผิดกฎหมาย

๒) **ระดับกลาง:** นักการศึกษาและบุคลากรทางการแพทย์ (Educators & Healthcare Professionals) เป็น สื่อกกลางในการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ และสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ให้กับเยาวชนให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลกระทบทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมที่เกิดจากบุหรี่ไฟฟ้า มีบทบาทในการเฝ้าระวังและแนะนำแนวทางช่วยเหลือเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ มีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

๑) พัฒนาหลักสูตร “บุหรีไฟฟ้าและผลกระทบต่อสุขภาพ” สำหรับโรงเรียน

๒) ฝึกอบรม ครูและบุคลากรทางการแพทย์ ให้สามารถสื่อสารเรื่องบุหรีไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) จัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษาและช่วยเลิกบุหรีไฟฟ้า ในโรงเรียนและชุมชน

๓) ระดับสูงขึ้นไป : ครอบครัว (Families) เป็นแนวป้องกันด่านแรก ที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจอันตรายของบุหรีไฟฟ้านำข้อมูลเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ของครอบครัวให้การสนับสนุนทางอารมณ์ และให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่บุตรหลาน มีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพูดคุยเรื่องบุหรีไฟฟ้ากับบุตรหลาน

๒) สนับสนุนให้ครอบครัวมีบทบาทในการ สอดส่องและป้องกันการใช้บุหรีไฟฟ้า

ของเด็ก

๓) ให้ครอบครัวเข้าถึง แหล่งช่วยเหลือและการให้คำปรึกษา เมื่อลูกมีปัญหาการใช้

บุหรีไฟฟ้า

๔) ยอดพีระมิด: เยาวชน (Youth) เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของมาตรการป้องกันและควบคุมการใช้บุหรีไฟฟ้าต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความคิดเห็นและค่านิยมของเยาวชน มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการใช้หรือการเลิกบุหรีไฟฟ้า มีมาตรการที่ควรดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดกิจกรรม “เพื่อนสอนเพื่อน” (Peer-to-Peer Education) เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้นำในการต่อต้านบุหรีไฟฟ้า

๒) พัฒนาแคมเปญออนไลน์ บน TikTok, YouTube, และ Instagram เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เข้าถึงเยาวชน

๓) สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า

โดยสรุป การนำโมเดลปัจจัยห้าประการมาเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากพื้นฐานของการกำหนดนโยบายที่มีการเสริมสร้างโครงสร้างการกำกับดูแลระดับชาติที่ชัดเจน มั่นคง และยั่งยืน โดยทำงานร่วมกับสถาบันการศึกษาที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลและจัดการกับปัญหาบุหรีไฟฟ้า ด้วยข้อมูลจากนักวิชาการและแพทย์เพื่อผลักดันนโยบายที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาเครือข่ายการศึกษาและการแพทย์ให้เป็นแนวหน้าของการป้องกัน สนับสนุนให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาและเลิกบุหรีไฟฟ้า ในสถานศึกษาและโรงพยาบาล โดยบุคลากรทางการแพทย์คอยให้แนวทางที่ชัดเจนในการให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน ในขณะที่ครอบครัวมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการป้องกัน โดยพ่อแม่ต้องมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการใช้บุหรีไฟฟ้า เพื่อเสริมสร้างพลังของเยาวชนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน เป็นกระบอกเสียงในการต่อต้านบุหรีไฟฟ้า ใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเป็นพื้นที่หลักในการให้ความรู้และแรงบันดาลใจ

โมเดลปัจจัยห้าประการจะช่วยให้การแก้ปัญหาบุหรีไฟฟ้าในเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เน้นการป้องกันเชิงรุกแทนการใช้มาตรการลงโทษเพียงอย่างเดียว สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคการศึกษา แพทย์ ครอบครัว เด็กและเยาวชน ใช้แนวทางที่เป็นระบบจากฐานพีระมิด

สู่ยอดพีระมิด สร้างแรงกระตุ้นในสังคมเพื่อให้บู่หรือไฟฟ้ากลายเป็น “สิ่งที่ไม่เท่” ในมุมมองของเยาวชน โดยการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนตามโครงสร้างพีระมิดนี้ จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของบู่หรือไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๒. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการการดำเนินการเชิงรุกทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป้าหมายหลักสำคัญของมาตรการเชิงรุก

๑) ดำเนินการตามแผนระยะเร่งด่วนทันที การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบู่หรือไฟฟ้าเพื่อลดจำนวนเยาวชนที่ใช้บู่หรือไฟฟ้า และป้องกันการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ด้วยการเสริมสร้างความตระหนักรู้ผ่านเครือข่ายโรงเรียน ชุมชน และสื่อออนไลน์

๒) เสริมสร้างมาตรการปราบปรามในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อสร้างผลกระทบเชิงโครงสร้างด้วยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานรัฐ และองค์กรเอกชน ภายใต้คณะกรรมการบริหารการแก้ไขปัญหาบู่หรือไฟฟ้า ใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและควบคุมการจำหน่ายบู่หรือไฟฟ้าทางออนไลน์

๓) พัฒนาปรับปรุงกฎหมายและมาตรการควบคุม ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายบู่หรือไฟฟ้าทั้งในตลาดมืดและแพลตฟอร์มออนไลน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของบู่หรือไฟฟ้า เป้าหมายย่อย

๑) ลดจำนวนนักสูบหน้าใหม่ : เนื่องจากบู่หรือไฟฟ้ากำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มเด็กและเยาวชนหากไม่มีมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ จำนวนเด็กและเยาวชนที่ใช้บู่หรือไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒) สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม : การรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนและครอบครัวรับรู้และตระหนักถึงอันตรายของบู่หรือไฟฟ้า และผลกระทบที่แท้จริง จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจไม่ใช้บู่หรือไฟฟ้าตั้งแต่นั้น

๓) ลดภาระงานของยุทธศาสตร์อื่น ๆ : ถ้ามาตรการป้องกันได้ผลดี จะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่เข้าสู่การใช้บู่หรือไฟฟ้า ทำให้มาตรการปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายมีเป้าหมายที่แคบลง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้รับผิดชอบ

- ๑) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- ๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๔) สถาบันพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา
- ๕) โรงเรียน มหาวิทยาลัย และเครือข่ายผู้ปกครอง
- ๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๗) กระทรวงสาธารณสุข
- ๘) กรมประชาสัมพันธ์

- ๙) สื่อมวลชน
- ๑๐) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- ๑๑) ภาคเอกชน
- ๑๒) องค์กรเยาวชน
- ๑๓) แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย

มาตรการเชิงรุกระยะเร่งด่วน (ภายใน ๓ เดือน)

๑) จัดอบรมผู้ปกครองและครูให้มีบทบาทเชิงรุกสามารถให้ความรู้และคำแนะนำเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เสริมสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองและครู เกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคม
- เพิ่มทักษะในการสื่อสาร เพื่อให้สามารถพูดคุยกับเด็กและเยาวชนเรื่องบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างเครือข่ายการสนับสนุน ระหว่างผู้ปกครอง ครู และชุมชน รวมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ คู่มือและสื่อออนไลน์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างเป็นระบบ และใช้เป็นแนวทางในการพูดคุยกับเยาวชนได้ง่ายขึ้น
- สนับสนุนให้ โรงเรียนมีศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า โดยให้ครูและที่ปรึกษาแนะแนวมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเสี่ยง พัฒนาทักษะในการสังเกตพฤติกรรมเสี่ยง และสามารถแนะนำช่องทางช่วยเหลือเยาวชนที่อาจติดบุหรี่ไฟฟ้า

๒) เปิดตัวแคมเปญระดับชาติ เช่น “NO Vape Thailand” ผ่านโซเชียลมีเดีย

- จัดทำวิดีโอสั้นและอินโฟกราฟิก เกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าเผยแพร่บน TikTok, YouTube, และ Instagram เพื่อสร้างกระแสในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- ร่วมมือกับอินฟลูเอนเซอร์และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างกระแสต้านบุหรี่ไฟฟ้าและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
- พัฒนาชาเลนจ์ออนไลน์ (Online Challenge) เช่น #NoVapeChallenge ให้เยาวชนมีส่วนร่วมและแชร์แนวคิดต้านบุหรี่ไฟฟ้า
- ใช้โฆษณาแบบเจาะกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Ads) เพื่อให้ข้อมูลไปถึงเยาวชนในกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) บูรณาการการเรียนการสอนเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน

- กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ เนื้อหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า พิษภัยและผลกระทบต่อสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสุขศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
- พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เช่น การใช้วิดีโอสั้น กรณียศึกษา และการเรียนรู้ผ่านเกมหรือแอปพลิเคชัน

- จัดทำโครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ไฟฟ้า โดยให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดบุหรี่ไฟฟ้า
- มีมาตรการเฝ้าระวังภายในโรงเรียน โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการระบุและป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในหมู่นักเรียน
- ตั้ง “เครือข่ายเยาวชนต้านบุหรี่ไฟฟ้า” ในสถานศึกษาและชุมชน ฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นผู้ดำเนินการรณรงค์ในโรงเรียน (Peer-to-Peer Advocacy) จัดกิจกรรมรณรงค์และค่ายเยาวชนปลอดบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อสร้างภาวะผู้นำและให้ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งให้รางวัลและแรงจูงใจแก่โรงเรียนหรือกลุ่มเยาวชนที่มีผลงานโดดเด่นในการรณรงค์ต้านบุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)

- ๑) สร้างระบบให้คำปรึกษาและช่วยเหลือบุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชน เปิดสายด่วนเลิกบุหรี่ไฟฟ้า และเพิ่มบริการช่วยเหลือบุหรี่ไฟฟ้าในโรงเรียน
- ๒) สร้างแรงจูงใจให้เยาวชนเลิกบุหรี่ไฟฟ้า ด้วยการพัฒนาแอปพลิเคชันช่วยเหลือบุหรี่ไฟฟ้าที่ให้รางวัลสำหรับผู้เลิกได้สำเร็จ

มาตรการระยะยาว (ภายใน ๓ - ๕ ปี)

- ๑) บังคับใช้มาตรฐาน "โรงเรียนปลอดบุหรี่ไฟฟ้า" กำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีนโยบายและมาตรการชัดเจนเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า
- ๒) การสร้างวัฒนธรรมที่ต่อต้านการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ทำให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นเรื่อง "ไม่เท่" ในสังคมเยาวชน ด้วยการส่งเสริมไอดอลและตัวอย่างที่ดี เป็นบุคคลที่เยาวชนชื่นชม เช่น ศิลปิน นักกีฬา หรือผู้ทรงอิทธิพลในการรณรงค์ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางเลือกสร้างสรรค์ เช่น กีฬา ดนตรี และกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นพื้นที่ทางเลือกสำหรับเยาวชน
- ๓) ร่วมมือกับสื่อบันเทิงและละครที่สอดแทรกเนื้อหาต่อต้านการใช้บุหรี่ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒: การปราบปรามโดยการบังคับใช้กฎหมาย เป้าหมายย่อย

- ๑) ลดการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าในตลาดมืดและออนไลน์: แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายห้ามบุหรี่ไฟฟ้าอยู่แล้ว แต่ยังคงมีการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายทางออนไลน์และตลาดมืด การปราบปรามอย่างเข้มงวดจะช่วยลดการเข้าถึงของเยาวชน
- ๒) ทำให้การใช้บุหรี่ไฟฟ้าไม่ง่าย: หากมีการปราบปรามและลงโทษผู้จำหน่ายอย่างจริงจัง ราคาของบุหรี่ไฟฟ้าในตลาดมืดจะสูงขึ้น และการเข้าถึงจะยากขึ้น ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเยาวชน
- ๓) เสริมพลังให้กับมาตรการป้องกัน: หากมีมาตรการป้องกันแต่บุหรี่ไฟฟ้ายังหาซื้อได้ง่ายก็อาจไม่สามารถหยุดยั้งการแพร่ระบาดได้ การปราบปรามจะช่วยเสริมให้มาตรการป้องกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้รับผิดชอบ

- ๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ๒) กรมศุลกากร
- ๓) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ๔) กระทรวงพาณิชย์
- ๕) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- ๖) กระทรวงมหาดไทย
- ๗) กระทรวงสาธารณสุข
- ๘) กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- ๙) กระทรวงการคลัง
- ๑๐) กรมสรรพสามิต
- ๑๑) สำนักนายกรัฐมนตรี
- ๑๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ๑๓) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา)
- ๑๔) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด
- ๑๕) บริษัทขนส่งพัสดุเอกชนอื่น ๆ
- ๑๖) เครือข่ายภาคประชาสังคม
- ๑๗) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรการระยะเร่งด่วน (ภายใน ๓ เดือน)

๑) ตั้งศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ (Task Force) ปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้า

- ใช้ AI และ Big Data ในการติดตามและระบุร้านค้าออนไลน์ที่ขายบุหรี่ไฟฟ้า

ผิดกฎหมาย

- ประสานความร่วมมือกับแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Shopee, Lazada, TikTok, และ Facebook ให้ระงับบัญชีผู้ขายบุหรี่ไฟฟ้าอัตโนมัติ

- ลงโทษแพลตฟอร์มที่ไม่ปิดกั้นบัญชีผู้ขายบุหรี่ไฟฟ้า

๒) เร่งจับกุมและปราบปรามเครือข่ายนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

- ตั้ง "สายด่วนแจ้งเบาะแส" (Hotline) และแอปพลิเคชัน สำหรับประชาชน
- สร้างระบบแจ้งเบาะแสและให้รางวัลแก่ประชาชนที่แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

- กวาดล้างแหล่งจำหน่ายในสถานที่เป้าหมาย เช่น ห้างสรรพสินค้า, ตลาดนัด, และร้านค้าใกล้โรงเรียน

๓) เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ค้าขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน

- ปรับเพิ่มค่าปรับและโทษจำคุก สำหรับผู้ที่จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน

มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)

- ๑) ขยายการบังคับใช้กฎหมายในระดับท้องถิ่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำในการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ของตน รวมทั้ง สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับตำรวจและฝ่ายปกครอง
- ๒) ควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าตามแนวชายแดนและท่าเรือ เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ศุลกากรและใช้เทคโนโลยี X-ray ตรวจสอบบุหรี่ไฟฟ้าที่ลักลอบนำเข้า

มาตรการระยะยาว (ภายใน ๓ - ๕ ปี)

- ๑) สร้างระบบตรวจสอบและควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าแบบถาวร ตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลการลักลอบนำเข้าและการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า โดยใช้ระบบ AI และ Machine Learning ในการวิเคราะห์แนวโน้มการจำหน่ายผิดกฎหมาย
- ๒) สร้างฐานข้อมูลร้านค้าผิดกฎหมายและขึ้นบัญชีดำ ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้
- ๓) ร่วมมือกับ ASEAN และ Interpol ในการจัดการการลักลอบนำเข้า เช่น พัฒนาเทคโนโลยีตรวจจับบุหรี่ไฟฟ้าผ่านระบบโลจิสติกส์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

เป้าหมายย่อย

- ๑) ทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปิดช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้เกิดการลักลอบจำหน่าย : แม้บุหรี่ไฟฟ้าจะผิดกฎหมายในประเทศไทย แต่ยังมีช่องว่างที่ทำให้ผู้ลักลอบขายสามารถหลีกเลี่ยงบทลงโทษได้
- ๒) สร้างกลไกบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ : กฎหมายต้องมีความชัดเจนและครอบคลุมทั้งในเรื่องของการปราบปราม การกำกับดูแลออนไลน์ และการควบคุมการโฆษณา
- ๓) ลดความซับซ้อนของกฎหมายเพื่อให้บังคับใช้ได้จริง : ปัจจุบันบางมาตรการมีความคลุมเครือ และทำให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้ได้ยาก

ผู้รับผิดชอบ

- ๑) สภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการการวิสามัญฯ
- ๒) กระทรวงพาณิชย์
- ๓) กระทรวงยุติธรรม
- ๔) กระทรวงสาธารณสุข
- ๕) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรการระยะเร่งด่วน (ภายใน ๓ เดือน)

- ๑) แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ให้ครอบคลุมบุหรี่ไฟฟ้า เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้โฆษณาหรือรีวิวนิวยอร์กบุหรี่ไฟฟ้าในโซเชียลมีเดีย
- ๒) ประกาศให้การครอบครองบุหรี่ไฟฟ้าโดยเยาวชนเป็นความผิดทางปกครอง บังคับใช้บทลงโทษเบา (เช่น การเข้ารื้ออบรม) สำหรับเยาวชนที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า

มาตรการระยะสั้น (ภายใน ๑ ปี)

- ๑) ออกกฎหมายควบคุมการขายบุหรี่ไฟฟ้าทางออนไลน์ บังคับให้แพลตฟอร์มออนไลน์ต้องรับผิดชอบในการปิดกั้นร้านค้าที่ขายบุหรี่ไฟฟ้า
- ๒) ปรับปรุงระบบเก็บภาษีสำหรับบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย หากควบคุมไม่ได้ ๑๐๐% ต้องเก็บภาษีสูงขึ้นเพื่อให้เยาวชนเข้าถึงได้ยากขึ้น

มาตรการระยะยาว (ภายใน ๓ - ๕ ปี)

- ๑) ออกกฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเป็นทางการ ตัดสินใจว่าควรห้ามหรือควบคุมโดยใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เป็นฐาน
- ๒) ตั้งคณะกรรมการพิจารณานโยบายบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อตรวจสอบสถานการณ์ทุกปี
- ๓) สร้างระบบติดตามและประเมินผลทางกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย ทั้งมิติสาระของกฎหมาย และประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในระยะ เวลาห้าปี หรือในห้วงเวลาที่เร็วกว่านั้น หากมีเหตุผลและความจำเป็นตามสมควร

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จะเห็นได้ว่า รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่ และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี เพื่อหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย” ฉบับนี้ ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนมาตรการเชิงรุก เนื่องจากให้ผลกระทบโดยตรงและเร็วกว่าในการหยุดวิกฤตบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทยที่กำลังเป็น “คลื่นสึนามิบุหรี่ไฟฟ้า” แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอเชิงนโยบายยังเป็นสิ่งสำคัญในระยะยาว เพราะสามารถสร้างกรอบการทำงานที่มั่นคงและขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับประเทศ สร้างระบบที่ยั่งยืนและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากลับมาซ้ำอีก แม้ว่าการเปลี่ยนนโยบายอาจต้องใช้เวลา แต่หากไม่มีนโยบายสนับสนุน มาตรการเชิงรุกอาจส่งผลได้เพียงชั่วคราว ดังนั้น ประเทศไทยควรใช้แนวทางผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ควรใช้ควบคู่ไปกับมาตรการเชิงรุก ๕ ปี ที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในรายงานฉบับนี้ เป็นแนวทางเชื่อมต่อกับมาตรการเชิงรุกทั้ง ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) กำหนดให้ประเด็นการปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็น “วาระแห่งชาติ” เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ มีเป้าหมายร่วมกันในการบูรณาการผลักดันด้านกฎหมายและบทลงโทษอย่างเข้มงวดและจริงจัง (เช่น เสนอแก้ไขกฎหมายให้มีโทษรุนแรงขึ้น สำหรับการขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เด็กและเยาวชน ห้ามโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าทุกรูปแบบ บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง บังคับให้มีฉลากคำเตือนที่ชัดเจนขึ้น และควบคุมการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดึงดูดเยาวชน เป็นต้น)

๒) ตั้งคณะกรรมการระดับชาติในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อกำหนดทิศทางและติดตามผลการดำเนินงาน

๓) จัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรการเชิงรุกฯ (Data Analytic Center) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีประโยชน์ และสร้างผลกระทบในวงกว้าง จำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะที่มีความโปร่งใส ครอบคลุม และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๓) จัดทำ “กฎหมายกำกับแพลตฟอร์มดิจิทัล” ให้บริษัทโซเชียลมีเดียต้องรับผิดชอบในการลบคอนเทนต์ที่ขายบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นแรงหนุนอีกแรงในการลดละ เลิกบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชน

๔) การสนับสนุนให้มีบริการช่วยเลิกบุหรี่ไฟฟ้าสำหรับเด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษา

๖) การประเมินผลมาตรการทุก ๖ เดือน เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพ

๗) การจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง และมาตรการเชิงรุกฯ (Data Analytic Center) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีประโยชน์ และสร้างผลกระทบในวงกว้าง จำเป็นต้องดำเนินการในลักษณะที่มีความโปร่งใส ครอบคลุม และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

๘) การแลกเปลี่ยนความร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อสร้างความร่วมมือในภูมิภาค เพื่อควบคุมการค้าและการตลาดบุหรี่ไฟฟ้าข้ามพรมแดนเข้าร่วมโครงการระดับนานาชาติ เช่น ความร่วมมือผ่าน WHO FCTC เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและกลยุทธ์

๙) การพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ เพื่อนำมาสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

- การวิจัยเปรียบเทียบ ศีรษะรายละเอียดยกกฎหมายและนโยบายในแต่ละประเทศ และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย

- การส่งเสริมงานวิจัยในประเทศ เก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเยาวชนเพื่อพัฒนามาตรการที่เหมาะสม สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าต่อเยาวชน เพื่อใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการในการผลักดันนโยบายในอนาคต

- การนำบทเรียน มาตรการเชิงรุก หรือกรณีศึกษาจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการควบคุม การให้ความรู้ และการรณรงค์ มาพิจารณาและปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

๑. กระทรวงสาธารณสุข / สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา : ศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพ และเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมาย

๒. กระทรวงศึกษาธิการ : บรรจุนโยบายเกี่ยวกับอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้าในหลักสูตรการเรียนการสอน

๓. กระทรวงยุติธรรม : เพิ่มโทษทางกฎหมาย และกำกับดูแลการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้อง

๔. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม : ตรวจสอบและควบคุมการขายบุหรี่ไฟฟ้าผ่านช่องทางออนไลน์

๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ / กรมศุลกากร : ปราบปรามการลักลอบนำเข้าและการขายบุหรี่ไฟฟ้า

๖. แพลตฟอร์มออนไลน์ (Facebook, Shopee, TikTok, Lazada ฯลฯ) : บล็อกและลบโฆษณาหรือร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

๗. องค์กรภาคประชาสังคม / NGOs : เผื่อระวังและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า

แนวทางการดำเนินงานตามลำดับเวลา

ระยะกลาง (ปีที่ ๒ - ๓): วางรากฐานทางกฎหมายและกำกับดูแล

เป้าหมาย : เริ่มต้นการปรับปรุงกฎหมายและกำหนดมาตรการควบคุม

- ๑) ตั้งคณะทำงานระดับชาติเพื่อพิจารณาการปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า
- ๒) ศึกษากรณีตัวอย่างจากประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์
- ๓) เสนอร่างกฎหมายที่เข้มงวดขึ้นเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน
- ๔) พัฒนาแผนบังคับใช้กฎหมายโดยบูรณาการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะยาว (ปีที่ ๔ - ๕) : การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมาย : ออกกฎหมายใหม่และบังคับใช้จริงจัง

- ๑) ออกกฎหมายควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกช่องทางจำหน่าย
- ๒) บังคับใช้กฎหมาย “ห้ามโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าทุกรูปแบบ” รวมถึงการตลาดทางโซเชียลมีเดีย
- ๓) เพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับผู้ลักลอบขายบุหรี่ไฟฟ้าให้เยาวชน
- ๔) บังคับใช้มาตรฐาน การติดฉลากคำเตือนบนผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้า
- ๕) พัฒนาเทคโนโลยีสำหรับตรวจสอบและควบคุมการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า

ผ่านช่องทางออนไลน์

โดยสรุป การกำหนดให้ “การปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า” เป็น “วาระแห่งชาติ” จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและบูรณาการทำงานร่วมกัน ในการผลักดันกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและการบังคับใช้ที่จริงจัง ทำให้การปราบปรามบุหรี่ไฟฟ้าเป็นภารกิจของทุกภาคส่วน ตั้งแต่รัฐบาล โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีผลในระยะยาว โดยให้การปกป้องเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็นเป้าหมายของทั้งประเทศ

บรรณานุกรม

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาควิชาระบาดวิทยาคลินิกและชีวสถิติ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

(๒๕๖๗). ข้อมูลค่าใช้จ่ายการประเมินต้นทุนทางตรงการรักษาพยาบาลจากบุหรี่ไฟฟ้าเบื้องต้น.

สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก

https://www.filesabt.com/uppic/020397/news/020397_1_20241017-100734.pdf

สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น การปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก

<https://www.samatcha.org/index.php/file/ed4e08a1-09a4-4e27-a124-19723d4a824b/preview>

[๑]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา
- รายงานที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการและเลขานุการประจำ
คณะกรรมการ
 - รายงานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ
 - รายงานคณะอนุกรรมการ
 - รายงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

รายนามคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

๑. นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางอจลา ณ ระนอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติพันธ์ อนันตกุลจิรโชติ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวจารุณี ฤกษ์ปราณี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายสมหมาย ศรีจันทร์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายภาณุพงษ์ เต็งวงศ์วัฒน์	เลขาธิการคณะกรรมการ
๙. นางมยุรี โปธิแสน	รองเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๐. นางวาสนา ยศสอน	รองเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๑. นางสมศรี อูรามมา	รองเลขาธิการคณะกรรมการ คนที่สาม
๑๒. นายชาญชัย ไชยพิศ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๓. นางเจียรนัย ตั้งเกียรติ	รองโฆษกคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๔. นางสาวมาเรีย เผ่าประทาน	รองโฆษกคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๕. นายประภาส ปันตบแต่ง	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๖. นางเพลินจิต ชันแก้ว	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๗. นายวันชัย แข็งการเขตร	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๘. นางสมพร วรรณชาติ	กรรมการและที่ปรึกษา

รายนามที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการและเลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑. นางธนพร พักเขียว	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นางมะลิวรรณ ประยงค์พันธุ์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๓. นางสาวลัดดา วิชาผลบุญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๔. นายวิทวัส ชัยภาคภูมิ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๕. นางสาวสุภจิรา ดุรงค์เดช	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๖. นายบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๗. นายยุทธพงศ์ สงวนทรัพย์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๘. นายพงษ์อนันต์ ธรรมศิริ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๙. ว่าที่ร้อยตรีหญิง เจียรทิพย์ แสงจันทร์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๐. นายจรูญศักดิ์ หนูศรีแก้ว	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๑. นายฉัตรกฤษ อยู่มั่นธรรมมา	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๒. นางวรรรัตน์ มีสัตย์ธรรม	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๓. นายพิชณุตม์ ไชยพิศ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๔. นางสาวสุพรรณษา วันทเนียกุล	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นางชญาณี ศรีจันทร์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๖. นางฉวีภาณิศา ชำนาญเวช	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๗. หม่อมหลวง ปุณยนุช เกษมสันต์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๘. นายศักดิ์กวิติม์ แสงพิพัฒน์เชษฐ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๑๙. นางสาวปารีชา ชักเซ็ค	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๐. นางสาวรติชา วิศเวศร์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๑. นางสาวทัศนีย์ สาทจินพงษ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๒. นางสาวจันทร์กานต์ จันทร์อุดม	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๓. นายอังกูร สีไสดา	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๔. นางสาวสมถวิล บุญน้อม	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๕. นายธันวา ธรรมศาลี	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๖. นางเกสรฯ ไทยภักดี	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๗. นางสาวกุลจิรา ชิกริโน	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๘. นางสาวรินทร์ลภัส ภัทรนิธินันทกุล	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาทติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ

๑. นายเลอศักดิ์ จุลเทศ
๒. นางสุภัชชา สุทธิพล
๓. นายสิรภพ เพ็ชรเกตุ
๔. นายเกิด ร่มเย็น
๕. นายสุทธิพงษ์ วสุโสภาพล
๖. นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ
๗. นางทัศนา บุญทอง
๘. พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
๙. หม่อมหลวงปยุตยง เกษมสันต์

รายนามคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์

๑. นายชาญชัย ไชยพิศ	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายกิตติพันธ์ อนันตกุลจิรโชติ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางสาวมาเรีย เผ่าประทาน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายภาณุพงษ์ เต็งวงษ์วิวัฒนะ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๕. นายประภาส ปันตบแต่ง	อนุกรรมการ
๖. นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส	อนุกรรมการ
๗. นายภูมิพงษ์ ขุนฉนมนฉ้า	อนุกรรมการ
๘. นางสุนี ไชยรส	อนุกรรมการ
๙. นายสืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวสุภาพิชญ์ ไชยดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๑. นายชานนท์ ดาหลาย	อนุกรรมการ
๑๒. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑. นายอภิรักษ์ ไชยพะนิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายทองใบ สะอาดรัมย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๓. นายวีระพงษ์ เขมวราภรณ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๔. นายสมชาย ใจมนต์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๕. นางสาวพริษา หาญพงศ์พันธุ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖. นายจรูญศักดิ์ หนูศรีแก้ว	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายณรงค์ศักดิ์ สังข์ทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเกียรติกร อัครสาร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นางสาวภัทรา เรขตานันต์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

รายนามคณะอนุกรรมการกิจการสตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

๑. นางอจลา ณ ระนอง	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางสาวจรรุณี ฤกษ์ปราณี	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเจียรระนัย ตั้งเกียรติ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางวาสนา ยศสอน	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
๕. นางมยุรี โปธิแสน	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวอัจฉรพรรณ หอมรส	อนุกรรมการและเลขานุการ
๗. นายบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	อนุกรรมการ
๘. นางพรทิพย์ ตั้งเกียรติ	อนุกรรมการ
๙. นางศรีพรรณ เชียงทอง	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวกฤษิณี สิงห์น้อย	อนุกรรมการ
๑๑. นายเกียรติกร อัครสาร	อนุกรรมการ
๑๒. นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นางสาวอุษณี กังวารจิตต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นางสุภัชชา สุทธิพล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. ว่าที่ร้อยตรี เวสสฎ วังศ์ภมร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นางสาวเกทริเซีย ดวงฉ่ำ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นายภูมิพัฒน์ เหมือนจันทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. นายทินกร บุญเงิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. นายบดีรินทร์ พลธรรส	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. นายภวินท์ สิทธิยานุรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายนามคณะอนุกรรมการกิจการผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

๑. ศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางเพลินจิต ชันแก้ว	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสมหมาย ศรีจันทร์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางสมศรี อูราม่า	อนุกรรมการและเลขานุการ
๕. นายวันชัย แซ่การเขตร	อนุกรรมการ
๖. นางสมพร วรรณชาติ	อนุกรรมการ
๗. นายโกเมธ ปิ่นแก้ว	อนุกรรมการ
๘. ศาสตราจารย์นครชัย เฟื่อนปฐม	อนุกรรมการ
๙. นางพัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์	อนุกรรมการ
๑๐. นายสุขสันต์ กิตติศุกร	อนุกรรมการ
๑๑. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวฉัตรสุตา ศิริวงศ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายจักรกฤษณ์ เหลืองเจริญรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นางณัฐพร พันธุ์อุดม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นางดวงใจ จำปานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นางทัศนีย์ อรรถรัตน์ศักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. พลเรือเอก นิพนธ์ จักขุคุลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. รองศาสตราจารย์สุรวุฒิ ประดิษฐานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. ว่าที่พันตรี อนุชาติ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. นายวัชรินทร์ วันสุตล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. นายปราโมทย์ เตียสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. รองศาสตราจารย์อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นางพิชามณูย์ ปัทมธาดา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

๑. นางสาวภริมย์ นิลทัพ	ผู้บังคับบัญชาของกลุ่มงานคณะกรรมการ การพัฒนาสังคมฯ
๒. นางธนยา สิงห์มณี	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาวงามตา อติสิริวัชร	นิติกรชำนาญการ
๔. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	วิทยากรชำนาญการ
๕. นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์	วิทยากรชำนาญการ
๖. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
๗. นางสาวจิตจรลดา องอาจ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๘. นางสาวสุธาทิพย์ สมัครการ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นายรุ่งเพชร งามพร้อม	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๐. นายปิยะพงษ์ น้อยเจริญ	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
๑๑. นางสาวนธิดา ศรีอุตะ	พนักงานสนับสนุนการประชุม
๑๒. นางสาวศกพลวรรณ พึ่งฉ่ำ	พนักงานสนับสนุนการประชุม

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖

ภาคผนวก ข

ประมวลภาพกิจกรรม

ของคณะกรรมการการพัฒนาศังคม และกิจการเด็ก เยาวชนสตรี ผู้สูงอายุ

คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม วุฒิสภา

โดย คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ศึกษากรณี บุหรี่ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

ภาพการลงพื้นที่ศึกษาดูงานเพื่อติดตามการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหา
บูทรีไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน
ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๘ ณ โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก
แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก

นายชาญชัย ไชยพิศ โฆษกคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ
และประธานคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์
กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาบูทรีไฟฟ้า
ในเด็กและเยาวชน

[๑๔]

ช่วงการบรรยาย

เดินเยี่ยมชมนิทรรศการ

[๑๕]

มอบของที่ระลึก

ถ่ายภาพร่วมกัน

[๑๖]

ภาพการเชิญฝ่ายเลขานุการ
ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษากฎหมายและมาตรการควบคุมกำกับบุงหรีไฟฟ้า
ในประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎร เข้าร่วมประชุม เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๘

[๑๗]

ภาพการจัดโครงการเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “มาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหามลพิษไฟฟ้าในเด็กและเยาวชน”
วันศุกร์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๔.๐๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุม หมายเลข ๔๐๖ - ๔๐๗ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

นางวราภัสร์ ไพพรรณรัตน์ ประธานคณะกรรมการ กล่าวเปิดงานเสวนา

นายชาญชัย ไชยพิศ โฆษกคณะกรรมการ และประธานคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก
เยาวชน และกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวรายงาน

เยี่ยมชมนิทรรศการ

ประชุมกลุ่มย่อย Focus Group

กลุ่มที่ ๑

กลุ่มที่ ๒

กลุ่มที่ ๓

กลุ่มที่ ๔

กลุ่มที่ ๕

ภาคผนวก ค

เอกสารอ้างอิงข้อมูลนำเสนอของผู้เข้าร่วมเสวนา

๑. “บุหรี่ไฟฟ้า มหันตภัยต่อเด็กและเยาวชนไทย”

โดย ศ.นพ.ประกิต วาทีสาธกกิจ, มุลนิธิธรรรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่,

๒. “อนาคตไทย ห่างไกล ยาเสพติดและบุหรี่ไฟฟ้า”

โดย นายแพทย์ชยนันท์ สิทธิบุศย์, ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

๓. “นโยบายบุหรี่ไฟฟ้าประเทศไทย”

โดย ศ.พญ.สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์, ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “พลังเครือข่ายความร่วมมือ : บทบาท หน้าที่
และมาตรการเชิงรุก ๕ ปี
เพื่อหยุดวิกฤตบุกรุกไฟฟ้าในเด็กและเยาวชนไทย”

ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส
และความหลากหลายทางสังคม
วุฒิสภา

ออกแบบและพิมพ์ที่
สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๕๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๓๒, ๐ ๒๕๓๑ ๙๔๓๕

